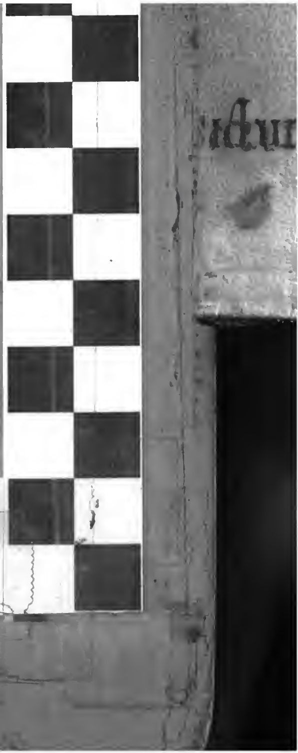
Kemp

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
37 A
12

Kemp:

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 A
12

1675

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 M A
12

DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBRI IIII.

Auctore
THOMA A KEMPIS
Canonico Regolari Ord.
D. Auguſtini,

Ad Autographum emendati;
Opera, ac ſtudio Henrici Sommalij è Societate IESV.

Editio vltima prioribus caſtigatior, ac nouis Imaginibus decorata.

ROMAE,
Anno Iubilæi 1675.
Sumptibus Iacobi de Vecchijs Bibliopolæ, ſub ſigno Crucis aureæ.

Superiorum permiſſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CHRISTO IESV,

Humani generis Redē-
ptori, veri DEI
Filio.

Oblatio.

CVM ex Apocalypſeos quinto certiſſimū ſit toto Orbi Chriſtiano neminem dignum inuentum, neq; in cœlo, neque in terra, neque ſubtus terram, qui librum illum myſticum

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 M A
12

quem Di-
ac tuo ſan-
icatum vo-
iam de am-
eſtigijs pe-
n,& de tui i-
n ſcriptus eſt;
mis pedibus
confixis,hu-
go . Et ſup-
clementiam
edigneris ac-
nuſculum hoc
magna ſolus
rua etiam aſ-
renuis ; pre-
finitam boni-
n,cum ſis Ver-

acciperet, & aperiret; prętet Te Dominum mundi, ac Redemptorem, in quo omnes theſauri ſapientiæ, ac ſcientiæ Dei repoſiti ſunt: Ita mihi certiſſimè conſtat nullum inueniri poſſe, cui dignius ſacrarem libellum hunc, quam tibi Chriſte Domine, ac Redemptor noſter. Fas igitur mihi ſit ex tua benignitate (Clementiſſime Redemptor) extollere vocem illam: Dignus es Domine Deus, mundi Saluator accipere Li-

bel-

bellum hunc, quem Diuinitati tuę, ac tuo ſancto nomini dicatum volo. Et quoniam de amplectendis veſtigijs pedum tuorum, & de tui imitatione inſcriptus eſt; tuis beatiſſimis pedibus cruci clauis confixis, humiliter affigo. Et ſupplex oro clementiam tuam, ne dedigneris accipere munuſculum hoc qui cum magna ſolus efficis, parua etiam aſpicere non renuis; precorque infinitam bonitatem tuam, cum ſis Ver-

acciperet, & aperiret; preter Te Dominum mundi, ac Redemptorem, in quo omnes theſauri ſapientiæ, ac ſcientiæ Dei repoſiti ſunt: Ita mihi certiſſimè conſtat nullum inueniri poſſe, cui dignius ſacrarem libellum hunc, quam tibi Chriſte Domine, ac Redemptor noſter. Fas igitur mihi ſit ex tua benignitate (Clementiſſime Redemptor) extollere vocem illam: Dignus es Domine Deus, mundi Saluator accipere Li-

bel-

bellum hunc, quem Diuinitati tuę, ac tuo ſancto nomini dicatum volo. Et quoniam de amplectendis veſtigijs pedum tuorum, & de tui imitatione inſcriptus eſt; tuis beatiſſimis pedibus cruci clauis confixis, humiliter affigo. Et ſupplex oro clementiam tuam, ne dedigneris accipere munuſculum hoc qui cum magna ſolus efficis, parua etiam aſpicere non renuis; precorque infinitam bonitatem tuam, cum ſis Ver-

acciperet, & aperiret; preter Te Dominum mundi, ac Redemptorem, in quo omnes theſauri ſapientiæ, ac ſcientiæ Dei repoſiti ſunt: Ita mihi certiſſimè conſtat nullum inueniri poſſe, cui dignius ſacrarem libellum hunc, quam tibi Chriſte Domine, ac Redemptor noſter. Fas igitur mihi ſit ex tua benignitate (Clementiſſime Redemptor) extollere vocem illam: Dignus es Domine Deus, mundi Saluator accipere Li-

bel-

bellum hunc, quem Diuinitati tuę, ac tuo ſancto nomini dicatum volo. Et quoniam de amplectendis veſtigijs pedum tuorum,& de tui imitatione inſcriptus eſt; tuis beatiſſimis pedibus cruci clauis confixis,humiliter affigo. Et ſupplex oro clementiam tuam,ne dedigneris accipere munuſculum hoc qui cum magna ſolus efficis, parua etiam aſpicere non renuis; precorque infinitam bonitatem tuam,cum ſis Ver-

acciperet, & aperiret; prętet Te Dominum mundi, ac Redemptorem, in quo omnes theſauri ſapientiæ, ac ſcientiæ Dei repoſiti ſunt: Ita mihi certiſſimè conſtat nullum inueniri poſſe, cui dignius ſacrarem libellum hunc, quam tibi Chriſte Domine, ac Redemptor noſter. Fas igitur mihi ſit ex tua benignitate (Clementiſſime Redemptor) extollere vocem illam: Dignus es Domine Deus, mundi Saluator accipere Li-

bel-

bellum hunc, quem Diuinitati tuę, ac tuo ſancto nomini dicatum volo. Et quoniam de amplectendis veſtigijs pedum tuorum, & de tui imitatione inſcriptus eſt; tuis beatiſſimis pedibus cruci clauis confixis, humiliter affigo. Et ſupplex oro clementiam tuam, ne dedigneris accipere munuſculum hoc qui cum magna ſolus efficis, parua etiam aſpicere non renuis; precorque infinitam bonitatem tuam, cum ſis Ver-

bum Patris, vt omnes verba, & monita ſalutis, quibus Libellus hic refertus eſt, corde, & animo excipiant, & ad ſequendũ humilitatis tuæ exemplum excitentur. Quod, ſi factum fuerit, & gloriæ tuę, & votis meis ſatisfactũ lætabor.

Lec-

Lectori beneuolo.

EXperientia ſatis conſtat, benigne Lector, apud omne genus perſonarum, quàm ſemper nouus, ac proficuus, & gloriæ Doi, & animarum ſaluti extiterit Libellus hic DE IMITATIONE CHRISTI. Hac ideò ratione motus recens excudi feci nouis imaginibus decoratus, & auctus, eo animo, vt legentibus eſſet vtilior, & gratior, & in maiorem gloriam Dei cederet. Quod ſi fauente Deo euenerit voti compos ero, & operæ pretium me feciſſe arbitrabor. Viere igitur labore meo, & Libello duce ad Chriſti imitandũ exemplum conſurge. Valeto.

VI-

O B.ª M.ª admitte nras prçces intra sacrarium exauditionis. D. Aug. Ser. 18.

THOMAS À KEMPIS CANONIC.⁹ REGVLARIS OBIIT ANNO 1471. 25. IVLII AETAT. 92.

VITA THOMAE A KEMPIS

Auctore incerto pænè coæuo.

HIC Thomas, cognomẽto Hamerlein, ideſt (Malleolus) qui verè malleus exiſtens in ſuis dictis, & Tractatibus, deuotis, & indeuotis: deuotis per ſuos Tractatus excitando & percutiendo corda eorum ad maiorem deuotionem, & profectum virtutum, & gratiarum actiones, ſed indeuotis exiſtens malleus, videlicet corda eorum excitando ad compunctionem, & recogni-

gni-

gnitionem propriæ infermitatis, & imperfectionis, & ad emendationem uitæ compellendo, tentatos, & tribulatos conſolando, & roborando, & in omnibus uiam incipiendi, proficiendi, ac perficiendi, oſtendendo: ut meritò ſibi adſcribendum ſit iam illud: (Qui erudiunt multos, quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates) Dan, 12

Multum affabilis, & conſolatorius fuit infirmis, & tentatis iſte bonus, & deuotus Pater, & ualdè zeloſus pro ſalute animarum, & omnes cupiepat ſaluos fieri, ſicut ſeipſum: ideò ſcriptis, & admonitionibus, inſtructionibus, modis quibuſcumque potuit, alios etiam ſecum trahere ad regnum cælorum nitebatur, ſicut S Gregorius hortatur in quadam Homilia, &c.

Et quia in iuuentute cæpit congregare diuitias, ſcilicet virtutum: ideò ſortitus eſt nomen bonum, & illud Threno-

rum tertio impletum eſt in eo, ſcilicet (Beatus uir, qui portauerit iugum Domini ab adoleſcentia ſua, ſedebit ſolitarius, & tacebit, quia leuauit ſuper ſe)

Quod hoc ſit impletum in eo, conſideratur omninò in Tractatibus eius, & præcipuè in Soliloquiö animæ, quod compoſuit: vbi Chriſtus ſponſus eius loquitur cum anima eius, ſcilicet ſponſa ſua. Ibi conſideratur quomodo ſedebat ſolitarius, & tacebat, & leuabat ſe ſuper ſe.

Iſte bonus Pater ſolitus erat dicere, quando fuit cum Conuentu ſpatiando, vel cum alijs, quando ſenſit inſpirationem Diuinam, quando ſponſus eius, (ſcilicet IESVS Chriſtus) voluit cum ſponſa loqui, tunc humiliter petijt licentiam dicendo: Dilecti Fratres, oportet me ire, vnus me expectat in cella. Et Fratres, piè annuentes petitioni eius, multum ædificati fuerunt. Et ſic impletum fuit in eo illud: (Ducam eum in ſo-

litudinem, & ibi loquar cum eo.) Et ipſe Thomas ad Dominum illud: Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Quid tunc loquebatur Domino, & quid loquebantur ad inuicem, habemus in Tractatu eius: (De Interna Chriſti locutione ad animam fidelem: (qui Tractatus habet hoc idem pro themate in ſecundo capitulo (Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus.) Quod Samuel Propheta etiam dixerat ad Dominum, quando Dominus eum vocauerat.

Item adhuc multa alia plura de eius vita, & conuerſatione audiui à Fratribus illius Conuentus, qui adhuc viuunt, quòd vix milleſimam partem enarraui ſcribendo. Sed quid dicam ampliùs? Sicut alios docuit, & inſtruxit, dictando, ſcribendo; ſic ipſe fecit viuendo; opere impleuit, quod ſermonibus dixit faciendum.

Hic Thomas Kempis, cogno-

men

men habens (Malleus,) natus fuit de ciuitate, cui nomen Kempis diœceſis Colonienſis, qui ſtuduit Dauentriæ in domo Fratrum, ſcilicet Clericorum: qui ingenioſus, & docilis fuit, & tractabilis: & ideò multum fuit amabilis domino Florentio, & eius Fratribus, qui poſtea vocatus à Deo per inſpirationem Diuinam ad ſeruiendum Deo viuenti; acquieuit citò inſpirationibus diuinis, ne ſibi improperaret Dominus illud: (Vocaui, & renuiſtis) & illud ſibi contingeret. (Vocabis tu me in orationibus, ſed non exaudiam te, quia renuiſti vocem meam audire.) Sed fecit iſte Thomas Kempis, ſicut ſcriptum eſt de S. Andrea. mox vt audiuit vocem Domini vocantis ſe; relictis omnibus, quæ huius mundi ſunt, intrauit ordinem Canonicorum Regularium, qui tunc temporis in breui fuerat reformatus, in Domum ſcilicet in Mō-

te s. Agnetis prope Suuollis, anno Domini M.CCCC. & fuit inueſtitus ibidem anno Domini M. CCCC. VI. & ſic fuit per ſex annos probatus, antequàm inueſtitus: quia tunc temporis fuit conſuetudinis, quod ſic probentur priùs antequàm inueſtiantur, tamquàm aurum in fornace: ideò aurum probatum fuit: (Quia qui non eſt probatus, & tentatus, qualia ſcit?) Et quia acceptus erat Deo, ideò neceſſe fuit, vt multis tentationibus, & humiliationibus probaretur: vt poſtea ſciret alijs dare remedium, ſicut in ſe, & in alijs fuit expertus ſæpè, ſicut, & fecit in ſuis Sermonibus, & Tractatibus.

Hic Thomas multum profecit in virtutibus, de die in diem proficiens, addens ſemper feruorem fèruori, deuotionem deuotioni, virtutem virtuti: ita vt omnes mirabantur de eius feruore, & deuotione. Et quia multùm humilis fuit, ideò à

Deo

Deo magnam, & ſingularem gratiam meruit habere, ſicut patet ex dictis eius.

Item bis Supprior fuit, & ſemel Procurator, & quia multum fuit internus, & deuotus, & ideò ſimplex in temporalibus rebus; ideò depoſitus fuit ab officio Procuratoris, & in Suppriorem iterum electus, quia ſic maiorem fructum dictando, contemplando, orationibus inſiſtendo, fecit. Quod Fratres cõſiderantes, fecerunt ſibi miſericordiam, eum ſubleuando ab exterioribus.

Anno Domini M. CCCC. LXXI. obijt iſte deuotus Pater Thomas Kempis, & ſic ſeruierat Domino in Ordine Canonicorum Regularium LXX. annis in magna auſteritate vitæ, & feruore ſpiritus.

Imprimatur,
Si videbitur Reuerendiſs.P.M.
Sac.Pal.Apoſt.

I.de Ang.Archiep.
Vrbin. Viceſg.

Imprimatur,
Fr. Raimundus Capiſuccus,
Sac.Pal.Ap.Mag.

IESV

IESV CHRISTO MESSIAE,
Chriſtiani hominis
DVCI, DOCTORI, DOMINO:
Qui eſt
PASTOR BONVS,
Animã ponens pro ouibus ſuis;
Eaſq; ad Vitæ paſcua ducens.

LVX MVNDI;
Quẽ qui ſequitur, non ambulat
in tenebris:

OSTIVM:
Per quem ſi quis intrauerit
ſaluabitur.

VIA, VERITAS, & VITA:
VIA in exemplo; VERITAS in
promiſſo, VITA in præmio:
VIA Incipientium: VERITAS
Proficieutiũ: VITA Perfectorũ.
Quem ſecurus ſequitur
Chriſtianus.
Quia VIA eſt, nõ metuit ſeduci.
Quia VERITAS, nõ poteſt falli.
Quia VITA non timet mori.

O beatus tali Duce Chriſtianus
Sed ſi vti ille ambulauit, ita
& hic ambulauerit.

ADuenæ & peregrini ſumus omnes, quotquot in regione longinqua, & terra deſertâ, procul à Patriæ finibus extorres degimus: ad quam tamen, (nec enim hic ciuitatem manentem habemus) identidem vota noſtra ſuſpirant. Grandis ergo & difficilis nobis reſtat via Vnde fido & perito Viæ Duce nos opus habere quis neget? Sed ecce adeſt non aliquis magni Ananiæ filius, aut angelus Raphael è cælo Tobiam ducturus, ſed Angelorum Dominus, Aeterni Patris Vnigenitus: Tu, inquam, mi IESV, qui es ipſa VIA, VERITAS, & VITA; qui veniſti à Deo magiſter, & VIAM Dei in veritate doces: quin & exemplo ducis ad vitam. Ve-

rè

rè enim vita tua nobis viuendi norma eſt ; & qui Chriſtianus cenſeri vult,tuis debet inhære-re veſtigijs , teſte Diſcipulo , quem diligebas , *Qui dicit ſe in Chriſto manere,debet, ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare*. Quid ni ergo ſequamur Tè, ſi non æquis paſſibus , ſaltem à longe, quantum fert noſtra fragilitas? *Gloria* quippe *magna eſt, ſequi Dominum*.

Tu vero fidiſſime Dux , qui vnumquemque noſtrum compellas,dicens SEQVERE ME, nam *qui ſequitur me, non ambulat in tenebris* , fac vt poſſimus : da quod jubes . Vides enim quis nos lãguor occupet: quot nos auocent illecebræ : quot remoræ & obſtacula retineant . Oquam pauci in tot o

corde ſequuntur te,etiam inter eos, qui videntur , imò profitentur te propius ſequi . Taceo de his,qui à recta,& regia via, ideſt à veſtigijs tuis deuij, ſequũtur deos alienos,& vadunt poſt concupiſcentias cordis ſui. Nempe qui *ſcientiam viarum tuarum nolunt,& viam pacis,* vt pote duram, & arctã initio, & *vias tuas pulcras non agnoſcunt;*ideoq;eligunt*viam* illam *latam & ſpacioſam*,quę floribus ac delitijs amœna ridet,placetque plurimis.Sed,heu ſera pœnitentia damnant errorẽ; cum ſe *fruſtra in via iniquitatis laſſatos* inueniunt

Terrent nos eorum veſtigia, qnantumuis initio blanda;quid enim niſi *contritio , & infelicitas in vijs eorum? Videtur*

via iſthæc initio *bona, ſed nouiſſima eius ducunt ad mortem.* Ideo Te Ducem volumus Domine, qui præceſſiſti nos;& quid vis, niſi vt ſequamur? Non poſſumus autem ſine Te; niſi tu,qui monſtras viam,porrigas & manum. Trahe nos poſt te,& curremus in odorem vnguentorum tuorum Deduc nos Domine in viam mandatorum tuorum, quia ipſam volumus. Viam autem iniquitatis procul amoue à nobis. Duc nos quacunque libet: ſequemur ſecuri;ſeduci non poſſumus te Duce. Eſto,ardua,aſpera, & anguſta ſit via; ſequemur volentes,modo tu nos ducas.Nimium vecors & ignavus eſt miles, qui ſequi non vult, qua videt Ducem præire.

E L O G I A

Hiſce THOMAE de KEMpis Libris ab Illuſtribus ſanctitate,& doctrina viris attributa.

S. I G N A T I V S
Societ. IESV Fundator.

IS, teſte Orlandino, *Hieronymum Natalem, quo die primum receptus eſt, monuit, quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, vt neceſſitas vel infirmitas poſtularet. Idque dixit B. Pater, cum mirifica (vti ſemper ſolebat) laude eius Libelli: addens fore, quod in ſeipſe quidem eſſet expertus, ubi etiã fortuito aperiret, vt quæ præſẽ-*

ti

ti neceſſitati conuenientia eſ-ſent, occurrerent. In Hiſt. Societ pag. 1 lib. 5.

Nec minus, quod alijs ſuadebat faciendum, ipſe praſtabat. Teſtatur Ludouicus Gonzalez, *ſolitum fuiſſe S. Patrem quotidie vnum caput ex libello* Thomæ *de* Kempis (qui tunc quidem cenſebatur eſſe Ioãnis Gerſonis) *legere eo quo poſita ſunt ordine: à prandio alterum, quodcunque fortuita libri apertio obtuliſſet, ſemperque in eo inueniſſe, quod præſenti animæ ſtatui congrueret: adeoque tam ei familiarem fuiſſe libellum, vt huius documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quaſi ſpectare liceret.* Ita teſtatur Ludouicus Gonzalez, qui Ioannis III. Luſitaniæ

Regis iuſſu B. Ignatij vitam ac mores ſtudioſius obſeruauerat; in Actis quæM.S. Romæ extāt in domo Profeſſa.

Idem confirmat Petrus Ribadeneria lib.1.cap.13.Vit. S. P. Ignatij, vbi ſic habet.

THOMAE *de* KEMPIS *de Imitatione Chriſti Libello plurimum vtebatur, illiuſque lectionem valde ſemper probauit: atque illius Libri ſpiritum, & doctrinam hauſit, tam auide arripuit, tam perfectè in ſe expreſſit: vt (multorū iudicio) Ignatij vita ſolida quadam, eminens, ac viua eſſet imago, eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.*

Cardinalis Baronius.

FABIANVS IVSTINIANVS, è Congreg. Orat. Epiſcopus Adiacenſis lib.2.p.1. de ſacro Concion. loquens de Thoma noſtro, ita ſcribit: *Libellum de Imitat. Chriſti, quē ceteris omnibus priuatæ authoritatis præferendum ab ijs qui vitæ ſpirituali dant operam, cum viris grauiſſimis ſentio. Sane Illuſtriſſimum* Baronium *inter æui noſtri doctiſſimos iuxta ac piiſſimos, nulli doctrina, nulli pietate ſecundum, non ſemel dicentem audiui: A nemine erga diuina bene affecto, ſine ſpirituali profectu aliquādo legi poſſe. Ita ille.*

Cardinalis Bellarminus. Lib de Scriptoribus Eccleſ. ita de hoc libello loquitur.

OPuſculum eſt vtiliſſimũ, iure in tota Eccleſia, ſummo omnium conſenſu, receptum, & frequentatum, & in omnes linguas conuerſum. Ego certe ab adoleſcentia, & uſque ad ſenectam.hoc Opuſculum ſæpiſſime volui, & reuolui & ſemper mihi nouum apparuit, & nunc etiam mirifice cordi meo ſapit.

Ludouicus Granatenſis,

Illuſtris ex Ord. Præd. Eccl. Scriptor, & Spiritualis vitæ Magiſter.

HIc in Præfat:ad hoſce libellos in Hiſpanicum

idioma à ſe conuerſos mirus & multus eſt in eorum encomijs. Longum eſſet, adferre ſingula: vix tamen abſtineo, quin hæc pauca:

Ceſet Librum eſſe omni laude ac fama maiorem; vt poſt audita quantalibet eius encomia ſi ipſe experiri velis, cogaris dicere com Regina Saba, Major eſt ſapientia, & opera tua, quam rumor, quem audiui *Tu ipſe Lector,* inquit, *fac periculum, Proba, tange, guſta, videbiſque vim verborum, & manna comedes, in quo omne genus ſaporis, vt olim Iſraelitæ, repeties.* Et poſt pauca oſtendit, *hic eſſe quaſi Alexipharmacon contra omnes morbos animæ;* Additque, *immenſam Dei prouidentiam agnoſci in hoc libel-*

lo, vt qui tam paucis, ſed ſpiritu plenis verbis tam multa ſuggerit adeo efficacia ad mouendum cor hominis, &c.

Demum concludens ait: *Vt ergo eum circumferas, ſinuque geſtes aſſidue, excudendum parua & commoda forma curaui, ne eſſet oneri, qui lectus ipſe moleſtus non eſt, habeatque fidum viæ huius vitæ comitem, ſolamen in aduerſis, doctorem ducemque in dubijs: Artem praximque recte orandi hinc haurias, ac piè viuendi normam, nec non bene beateque morïendi ſcientiam.*

Quamobrem amicum hunc recipe, nec à latere tuo dimitte ſemel lectum, iterum iterumq; relege; non enim tædium adferet eius lectio, mihi crede, quin

decies repetita placebit , & in verbis licet eiſdem, noua ſeper occurrent , videbiſqne diuini ſpiritus indolem, qui nunquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo , quod Deus immenſa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum utere & fruere. Hæc. Ludou. Granat.

Rex Mauritaniæ.
Ex Henrico Sommalio,
Soc. Ieſu Sacerd.

In Epiſt. ad Leonardum Betteniúm, Cœnobij S. Trudonis Abbatem

Q*Vanta ſit huius Libelli dignitas, quaſi omnibus longe, lateque pro-*

bauit, uel ex hoc liquido patet, euod poſt ſacros Codices, nullus tam crebo typis fuerit excluſus, nullus tam cupide ab omnibus expetitus, ac lectitatus, à ſummis, medijs, infimis: nullus, qui in tam uarias ſit linguas transfuſus, atque omnium calculis approbatus. Referam hic, quod niſi grauiſſimis teſtimonijs niteretur, incredibile uideri poſſet.

Cum quidam è noſtra Societate Ieſu, ante annos plus minus duodeuiginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuiſset, pretium redemptionis captiuorum laturus; Rex, qui aliquando Chriſtianus fuerat, eum in ſuam duxit Bibliothecam, uariæ librorũ ſupellectili inſtructam. Varios hic illi Codices ui-

ſendos

ſendos porrigit, atque in his Libellum de Imitando Chriſto, uulgari Turcarum lingua conuerſum. Adiecit autem pluris ſe unicum illum facere, quam reliquos omnes Mahumetanorum.

Superuacaneum hic eſſet percenſere mirabiles, ex huius Libelli lectione, animorum metamorphoſes, innumeraſque eorum conuerſiones, quos ad arctam ſalutis ſemitam, à uia lata, & ſpatioſa, traduxit: præſertim cum & illa pleriſque notæ ſint, & procliue ſit cuique in ſemetipſo experiri, quæ, quantaque mutatio dexteræ Excelſi, ſi uel leuiter eius doctrinam delibarit, mox conſequatur. Audiui ego non raro uiros optimos, & in Auctorum optimorum lectio-

ne

ne diu, multumque uerſatos, qui de hoc Opuſculo dicerent: ſe, cum mœſtitia animi, uel, moleſtijs alijs afflicti, affectique fuiſſent, ſubito lectione unius modo Capitis, in quod forte incidiſſent, mœrorem omnem abſterſiſſe; animumque à moleſtijs auocaſſe. Et poſt nonnulla: *Fidenter ſiquidem, & magna cum omnium approbatione aſſeuero: In hoc Auctore totius Chriſtianæ Philoſophiæ compendium contineri.*

Hermannus Hugo è Soc. Ieſu.

MVltos dicere frequenter audiui, ſolitos ſe ex libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore con-

ſolationem , neque fere unquã falli. Lib. de Orig. ſcrib.c.29.

Plura congerere non fert loci præſentis anguſtia,ſed nec opus, quando ipſa experientia,certiſſima rerum magiſtra, ſat locuples teſtimonium exhibet.

Theſaurizate autem vobis theſa-uros in Cœlo. Matth. 6.

RADVNATEVI TESORI IN CIE-LO, E NON IN TERRA. *S. Mat. 6.*

THOMAE A KEMPIS CANONICI REGVL. Ord. S. Auguſtini.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER PRIMVS.

Admonitiones ad ſpiritualem vitam vtiles.

CAP. I.

De Imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.

QVI ſequitur me, non ambulat in tenebris: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus

vitam eius,& mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari.

2 Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Euangelij, paruum deſiderium ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plenè,& ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet, vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3 Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare, ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè, alta verba non fa-

ciunt ſanctum, & iuſtum: ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire eius definitionem. Si ſcires totam Bibliam exteriùs, & omnium Philoſophorum dicta, quid totum prodeſſet ſine charitate Dei, & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4 Vanitas igitur eſt, diuitias perituras quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi; & illud deſiderare, vnde poſtmodum grauiter oportet puniri. Vani-

tas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parùm curare. Vanitas eſt præſentem vitam ſolùm attendere,& quæ futura ſunt non præuidere. Vanitas eſt diligere, quòd cum omni celeritate tranſit,& illùc non feſtinare, vbi ſempiternum gaudium manet.

5 Memento illius frequenter prouerbij:quia non ſatiatur oculus viſu,nec auris impletur auditu. Stude ergo cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inuiſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAP. II.

De humili ſentire ſui ipſius.

1 OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat,ſed ſcientia ſine timore Dei quid importat? Melior eſt profectò humilis ruſticus, qui Deo ſeruit, quàm ſuperbus Philoſophus,qui, ſe neglecto, curſum cæli conſiderat. Qui benè ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit,neclaudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt,& non eſſem in charitate; quid me iuuaret coram Deo, qui me iudicaturus eſt ex facto,

2 Quieſce à nimio ſciendi deſiderio,quia magna ibi inue-

nitur diſtractio, & deceptio: Scientes, libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt quæ ſcire, parùm, vel nihil animæ proſunt. Et valdè inſipiens eſt, qui alijs intẽdit, quàm ijs, quæ ſaluti ſuæ deſeruiunt. Multa verba non ſatiant animam, ſed bona vita refrigerat mentem, & pura conſcientia magnam ad Deum præſtat cõfidentiam.

3 Quantò plùs, & meliùs ſcis, tantò grauiùs inde iudicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte, vel ſcientia; ſed potiùs time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa ſcis, & ſatis benè intelligis: ſcito tamen, quia ſunt multò plura quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam

tuam magis fatere Quid te vis alicui præferre,cùm plures doctiores te inueniantur,& magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid ſcire, & diſcere,ama neſciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc eſt altiſſima, & vtiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio,& deſpectio. De ſeipſo nihil tenere,& de alijs ſemper benè, & altè ſentire;magna ſapientia eſt,& perfectio. Si videres alium apertè peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare, quia neſcis quamdiù poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus,ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAP. III.

De doctrina veritatis.

1 FElix, quem veritas per ſe docet, non per figuras, & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, & noſter ſenſus ſæpè nos fallit, & modicum videt. Quid prodeſt magna cauillatio de occultis, & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignorauimus? Grandis inſipientia, quod neglectis vtilibus, & neceſſarijs, vltrò intendimus curioſis, & damnoſis: oculos habentes, non videmus!

2 Et quid curæ nobis de generibus, & ſpeciebus? Cui æternum Verbum loquitur à

multis opinionibus expeditur. Ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia: & hoc eſt principium, quod, & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnum ſunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua. Tędet me ſæpè multa legere, & audire: in te eſt totum, quod volo, & deſidero. Taceant omnes doctores; ſileant vniuerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.

3 Quantò aliquis magis ſibi vnitus, & interiùs ſimplificatus fuerit, tantò plura, & altiora ſine labore intelligit; quia deſu-

per lumen intelligentię accipit. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus in multis operibus non diſſipatur; quia omnia ad Dei honorē operatur, & in ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. Quis te magis impedit, & moleſtat, quàm tua immortificata affectio cordis? Bonus, & deuotus homo opera ſua priùs intùs diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis, ſed ipſe inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortiùs certamen, quam qui nititur vincere ſeipſum? Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum, vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atq; in meliùs aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita, quamdam imperfectionem ſibi habet annexam: & omnis ſpeculatio noſtra, quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio, certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientię inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed preferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia verò plures magis ſtudent ſcire, quàm benè viuere; ideò ſępè errant; & penè nullum, vel modicum fructum ferunt.

5 O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpãda vitia & virtutes inſerendas, ſicuti ad mouendas quæſtiones! non fierent tanta mala, & ſcandala in

populo, nec tanta diſſolutio in cœnobijs. Certè, adueniente die iudicij non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm benè diximus, ſed quàm religiosè viximus. Dic mihi, vbi ſunt modò omnes illi domini, & magiſtri, quos benè noſti, dum adhuc viuerent, & ſtudijs florerent? Iam eorum præbendas alij poſſident; & neſcio, vtrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbātur, & modò de illis tacetur.

6 O quam citò tranſit gloria mundi! Vtinā vita eorum, ſcientiæ ipſorum concordaſſet! tunc benè ſtuduiſſent, & legiſſent. Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parùm curant de Dei ſeruitio! Et quia magis eligunt magni

eſſe,

eſſe, quàm humiles: ideò euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem. Verè magnus eſt, qui in ſe paruus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens eſt, qui omnia terrena arbitratur vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciat, Et verè benè doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAP. IV.

De prouidentia, ſiue prudentia in agendis.

1 NOn eſt credendum omni verbo, nec inſtinctui: ſed cautè, & longanimiter res eſt ſecundum Deum ponderanda. Proh dolor! ſæpè

malum faciliùs quàm bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti: quia ſciunt infirmitatem humanam, ad malum procliuem, & in verbis ſatis labilem.

2. Magna ſapientia, non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in proprijs ſtare ſenſibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorum aures effundere. Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potius à meliore inſtrui, quam tuas adinuentiones ſequi. Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum

in multis. Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubiectior; tantò in omnibus erit ſapientior, & pacatior.

Ignitum eloquium tuum
uehementer psal. i.
IL.TVO PARLAR' ò SIG.re GRA
NDEM.te INFIAMMA .SAL.I.

CAP. V.

De lectione Sanctarum Scripturarum.

1 VEritas eſt in ſcripturis ſanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potiùs debemus vtilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter deuotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Nõ te offendat auctoritas ſcribentis, vtrum paruæ vel magnæ litteraturæ fuerit: ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit: ſed quid dicatur, attende,

2 Homines tranſeunt, ſed

veritas Domini manet in ęternum. Sine perſonarum acceptione, varijs modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpè nos impedit in lectione Scripturarum: cùm volumus intelligere & diſcutere, vbi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire; lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec vmquàm velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum, nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

CAP. VI.

De inordinatis affectionibus.

1 QVandocunque homo aliquid inordinatè

appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus & auarus nunquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis conuerſantur. Homo, qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur & vincitur, in paruis & vilibus rebus. Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhùc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſiderijs ex toto abſtrahere. Et ideò ſæpè habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit: leuiter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2 Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit; ſtatim ex reatu conſcientiæ grauatur: quia ſequutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæſiuit. Reſi-

ſtendo igitur paſſionibus, inuenitur pax vera cordis, non autem eis ſeruiendo. Non eſt ergo pax in corde hominis exterioribus dedito, ſed in feruido & ſpirituali.

CAP. VII.

De vana ſpe, & elatione fugienda.

1 VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat alijs ſeruire, amore Ieſu Chriſti: & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia, vel aſtutia cuiuſ-

cumque viuentis, ſed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2 Ne glorieris in diuitijs, ſi adſunt: nec in amicis, quia potentes ſunt: ſed in Deo. qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine, vel pulchritudine corporis, quę modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate; aut ingenio tuo, ne diſpliceas Deo cuius eſt totum, quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes alijs meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit, quid eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis: quia

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

aliter ſunt iudicia Dei, quam hominum: cui ſæpè diſplicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de alijs meliora, vt humilitatem conſerues. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimùm ſi vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi, zelus, & indignatio frequens.

CAP. VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1 NOn omni homini reueles cor tuum, ſed cum ſapiente, & timente Deum age cauſam tuam. Cum iuuenibus, & extraneis rarus eſto. Cum diuitibus noli blandiri, & co-

ram magnatibus non libenter appareas. Cnm humilibus, & ſimplicibus, cum deuotis, & morigeratis ſociare; & quæ ædificationis ſunt, pertracta. Nō ſis familiaris alicui mulieri: ſed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo, & Angelis eius opta familiaris eſſe, & hominum notitiam deuita.

2 Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt perſona ignota ex bona fama luceſcat, cuius tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando alijs placere ex coniunctione noſtra, & incipimus magis diſplicere, ex morum improbitate, in nobis conſiderata.

CAP. IX.
De obedientia, & ſubiectione.

1 Valdè magnum eſt, in obedientia ſtare, ſub Prelato viuere, & ſui iuris non eſſe. Multò tutius eſt ſtare in ſubiectione, quàm in prælatura. Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubijciant. Curre hic, vel ibi non inuenies quietem, niſi in humili ſubiectione ſub Prælati regimine. Imaginatio locorum, & mutatio multos fefellit.

2 Verùm eſt, quod vnuſquiſque libēter agit pro ſenſu ſuo,

& inclinatur ad eos magis,qui ſecum ſentiunt. Sed,ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, vt relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt? Ergo, noli nimis in ſenſu tuo confidere: ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris; magis exinde proficies.

3 Audiui enim ſæpè; ſecurius eſſe audire, & accipere cõſilium, quã dare. Poteſt etiam contingere, vt bonum ſit vniuſcuiuſque ſentire; ſed nolle alijs acquieſcere; cùm id ratio aut cauſa poſtulat; ſignum eſt ſuperbiæ, & pertinaciæ.

Si quis nō offendit in verbo, hic perfectus eſt vir. D. Iac. ep. 3.

COLVI, CHE NON FA ECESSO NELLE PAROLE, QVEST'È HVOMO PERFETTO. *S. Giac. ep. 3.*

CAP. X.

De cauenda ſuperfluitate verborum.

1 CAueas tumultum hominum, quantùm potes: multùm enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur, & inuicem fabulamur: cùm tamen raró, ſine læſione conſciẽtiæ, ad ſilentium redimus? Ideò tàm libenter loquimur: quia, per mutuas locutiones, ab inuicem conſolari quærimus, & cor diuerſis cogitationibus fa-

tigatum optamus releuare. Et multùm libenter de his, quæ multùm diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sẽtimus; libet loqui, & cogitare.

2 Sed, proh dolor! ſæpè inaniter, & fruſtrà. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & diuinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideò vigilandum eſt, & orandum, ne tempus otiosè tranſeat. Si loqui licet, & expedit; quæ edificabilia ſunt, loquere. Malus vſus, & negligentia profectus noſtri, multùm facit ad incuſtodiam oris noſtri. Iuuat tamen non parùm, ad profectum ſpiritualem, deuota ſpiritualium rerum collatio: maximè vbi pares animo, & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

CAP. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1 MVltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diù in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiones forinſecùs quærit? qui parùm vel rarò ſe intrinſecùs colligit? Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2 Quare quidam Sanctorũ tàm perfecti, & contemplatiui fuerunt? Quia omninò ſeipſos mortificare ab omnibus terre-

nis deſiderijs ſtuduerũt:& ideo totis medullis cordis Deo inhærere,atque liberè ſibi vacare potuerunt. Nos nimiùm occupamur proprijs paſſionibus, & de tranſitorijs nimis ſollicitamur. Raró etiam vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur: ideò frigidi & tepidi remanemus.

3 Si eſſemus nobiſipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati; tunc poſſemus etiam diuina ſapere, & de cæleſti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum eſt, quia non ſumus à paſſionibus & concupiſcentijs liberi: nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicũ

aduerſitatis occurrit, nimis citò deijcimur , & ad humanas conſolationes conuertimur .

5 Si niteremur, ſicut viri fortes,ſtare in prælio,profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cælo. Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes,paratus eſt adiuuare,qui nobis certandi occaſiones procurat,vt vincamus. Si tantùm in iſtis exterioribus obſeruantijs , profectum religionis ponimus; citò finem habebit deuotio noſtra . Sed ad radicem ſecurim ponamus ; vt, purgati à paſſionibus , pacificam mentem poſſideamus .

5 Si omni anno vnum vitium extirparemus , citò viri perfecti efficeremur. Sed modo è contrario , ſæpè ſentimus

vt meliores,& puriores in initio conuerſionis nos fui ſe inueniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis. Feruor, & profectus noſter quotidie deberet creſcere: ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi feruoris partem poſſet retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio,tunc poſtea cuncta poſſemus facere, cum leuitate,& gaudio.

6 Graue eſt, aſſueta dimittere; ſed grauius eſt contra propriam voluntatem ire.Sed, ſi non vincis parua, & leuia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ,& malam dediſce conſuetudinem,nè fortè paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O ſi aduerteres, quan-

tam tibi pacem, & alijs lætitiã faceres, teipſum benè habendo! puto, quòd ſollicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAP. XII.

De vtilitate aduerſitatis.

1 BOnum nobis eſt, quòd aliquando habeamus aliquas grauitates & contrarietates: quia ſæpè hominem ad cor reuocant, quatenùs ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis eſt, quòd patiamur quandoque contradictiones, & quòd malè, & imperfectè de nobis ſentiatur; etiã ſi benè agimus, & intendimus. Iſta ſæpè iuuant ad humilita-

tem,& à vanagloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2 Ideò deberet ſe homo in Deo taliter firmare, vt non eſſet ei neceſſe, multas humanas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit; ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit, & orat, pro miſerijs, quas patitur. Tunc tædet eum diutiùs viuere, & mortem optat venire: vt poſſit diſſolui, & cum Chriſto eſſe Tunc etiã benè aduertit, perfectam ſecu-

ritatem, & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare.

CAP. XIII.

De tentationibus reprimẽdis.

1 Qvamdiù in mundo viuimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus. Vnde in Iob ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita humana ſuper terram. Ideo vnuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus; ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit quærens quem deuoret Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquãdo tentationes:& plenè eis carere nõ poſſumus.

2 Sunt tamen tentationes homini ſæpè valdè vtiles, licet moleſtæ ſint,& graues; quia in illis homo humiliatur , purgatur,& eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes & tẽtationes tranſierunt , & profecerunt . Et qui tentationes ſuſtinere nequiuernnt,reprobi facti ſunt,& defecerunt. Non eſt aliquis ordo tàm ſanctus , nec locus tàm ſecretus,vbi non ſint tentationes vel aduerſitates .

3 Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter , quamdiu vixerit : quia in nobis eſt , vnde tentamur,ex quo in concupiſcentia nati ſumus, Vna tentatione ſeu tribulatione recedente,alia ſuperuenit:& ſemper aliquid ad patiendum habebimus,nam bonum felicitatis

noſtræ perdidimus. Multi quęrunt tentationes fugere, & grauiùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere: ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4 Qui tantummodò exteriùs declinat, nec radicem euellit; parùm proficiet: immò citiùs ad eum tẽtationes redient, & peius ſentiet. Paulatim, & per patientiam, cum longanimitate (Deo iuuante) meliùs ſuperabis, quàm cum duritia, & importunitate propria. Sæpiùs accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri.

5 Initium omnium malarũ tentationnm, inconſtantia ani-

mi, & parua ad Deum confidentia. Quia, ſicut nauis, ſine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur; ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpè, quid poſſumus: ſed tentatio aperit, quid ſumus. Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen, ſtatim vt pulſauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit.

Principijs obſta, ſerò medicina paratur,
Cùm mala per longas inualuere moras.

Nam primò occurrit menti

ſimplex cogitatio:deinde fortis imaginatio, poſteà delectatio, & motus prauus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit; tantò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6 Quidam in principio cõuerſionis ſuæ grauiores tentationes patiuntur, quidam autẽ in fine. Quidam verò, quaſi per totam vitã ſuam, malè habent. Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundùm diuinæ ordinationis ſapientiam, & æquitatẽ: quę ſtatũ, & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7 Ideò non debemus de-

ſperare, cùm tentamur: ſed eò feruentiùs Deum exorare, quatenùs nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui vtique, ſecundùm dictum Pauli, talem faciet cum tentatione prouentum, vt poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles ſpiritu ſaluabit, & exaltabit.

8 In tentationibus & tribulationibus probatur homo, quantum profecit: & ibi maius meritum exiſtit, & virtus meliùs pateſcit Nec magnum eſt, ſi homo deuotus ſit & feruidus, cum grauitatem non ſentit; ſed, ſi tempore aduerſitatis patienter ſe ſuſtinet; ſpes magni profectus erit. Quidam à ma-

gnis tentationibus cuſtodiuntur, & in paruis quotidianis ſępè vincũtur. vt humiliati, nunquam de ſeipſis in magnis confidant, qui in tàm modicis infirmantur.

CAP. XIV.

De temerario iudicio vitando.

1 AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare. In iudicãdo alios, homo fruſtrà laborat, ſæpiùs errat, & leuiter peccat: ſeipſum verò iudicando, & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus: nam verum iudicium, propter priuatum amorem faciliter

ciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderij, non tàm faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2 Sed ſæpè aliquid ab intrà latet, vel etiam ab extrà concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem aliter fit, quàm cupiunt; citò mouentur, & triſtes fiunt. Propter diuerſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriũtur diſſenſiones inter amicos, & ciues, inter religioſos & deuotos.

3 Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur: & vltra

proprium videre nemo liben-
ter ducitur. Si rationi tuæ ma-
gis inniteris, vel induſtriæ,
quàm virtuti ſubiectiuæ Ieſu
Chriſti; rarò & tardè eris ho-
mo illuminatus: quia Deus vult,
nos ſibi perfectè ſubijci, & om-
nem rationem per inflamma-
tum amorem tranſcendere.

Omnia vr̃a in charitate fiant.
P.ª Cor. C. 16.

TVTTE L' OPERE VOSTRE SIANO FATTE IN CARITÀ. p. Co. C. 16

CAP. XV.

De operibus ex charitate factis

1 PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro vtilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Si-ne charitate, opus externum nihil prodeſt: quidquid autem ex charitate agitur, quantumcumque etiam paruum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Magis ſiquidem Deus penſat, ex quanto quis agit,

quàm

quam quantum facit.

2 Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem benè facit. Benè facit, qui magis communitati, quàm ſuę voluntati ſeruit. Sæpè videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, rarò abeſſe volunt.

3 Qui veram, & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit: ſed Dei ſolummodò gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium amat: nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo, ſuper omnia bona, optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à

quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt. O qui ſcintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena ſentiret plena eſſe vanitatis.

CAP. XVI.

De ſufferentia defectuum aliorum.

1 QVæ homo in ſe vel in alijs emendare, nõ valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia ſic fortè meliùs eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multùm ponderanda merita noſtra. Debes tamen pro

talibus impedimentis ſupplicare; vt Deus tibi dignetur ſubuenire, & poſſis benignè portare.

2 Si quis ſemel aut bis admonitus non acquieſcit, noli cum eo contendere: ſed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor, in omnibus ſeruis ſuis: qui ſcit benè mala in bonum conuertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcumque infirmitates: quia & tu multa habes, quæ ab alijs oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis, quomodo poteris aliũ ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emẽdamus defectus.

3 Volumus, quòd alij ſtri-

ctè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenùs patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quàm rarò proximum ſicut noſipſos penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab alijs pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus ſic ordinauit, vt diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet, nos inuicem portare, inuicem conſolari, pariter adiuuare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, me

liùs patet occaſione aduerſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit, oſtendunt.

CAP. XVII.

De Monaſtica vita.

1 OPortet, quòd diſcas teipſum in multis frangere; ſi vis pacem & concordiam cum alijs tenere. Non eſt paruum in monaſterijs, vel in congregatione habitare, & inibi ſine querela conuerſari, & vſq; ad mortem fidelis perſeuerare. Beatus, qui ibidem benè vixerit, & feliciter conſummauerit. Si vis debitè ſtare & proficere, teneas te tamquã exulem peregrinum ſuper ter-

ram. Oportet, te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2 Habitus, & tonſura modicùm conferunt, ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum verum faciunt religioſum. Qui aliud quærit, quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inueniet niſi tribulationem, & dolorem. Non poteſt etiam diù ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubiectus.

3 Ad ſeruiendum veniſti, non ad regendum: ad patiendum, & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum, & fabulandum. Hic ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hic nemo poteſt ſta-

re,niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAP. XVIII.

De exemplis Sanctorum Patrum.

1 INtuere ſanctorum Patrum viuida exempla, in quibus vera perfectio refulſit,& religio; & videbis quàm modicũ ſit,& penè nihil, quod nos agimus. Heu! quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata. Sancti, & amici Chriſti Domino ſeruierunt in fame, & ſiti, in frigore, & nuditate, in labore, & fatigatione, in vigilijs,& ieiunijs, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus, & opprobrijs multis.

2 O quàm multas & graues tribulationes paſſi sũt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines,& reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi! Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt,vt in æternam vitam eas poſſiderent.O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt! quam longas & graues tentationes pertulerunt! quam frequenter ab inimico vexati ſunt! quàm crebras & feruidas orationes Deo obtulerũt!quam rigidas abſtinẽtias peregerunt! Quàm magnum zelum & feruorem ad ſpiritualem profectum habuerunt! Quàm forte bellum aduersùs edomationem vitiorum geſſerunt! Quàm puram & rectam intentionem ad

Deum tenuerunt? per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquàm laborando, ab oratione mentali minimè ceſſarent.

3 Omne tempus vtiliter expendebant: omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus diuitijs, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renunciabant: nil de mundo habere cupiebant, vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſeruire, etiam in neceſſitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed diuites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione,

diuina reficiebantur .

4 Mundo erant alieni , ſed Deo proximi,ac familiares amici.Sibi ipſis videbantur tamquàm nihili , & huic mundo deſpecti:ſed erant in oculis Dei prætioſi, & dilecti In vera humilitate ſtabãt,in ſimplici obedientia viuebant , in charitate & patientia ambulabant : & ideò quotidie in ſpiritu proficiebant,& magnam apud Deum gratiam obtinebant . Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis:& plùs prouocare nos debent ad benè proficiendum , quàm tepidorum numerus ad relaxandum .

5 O quantus feruor omnium religioſorum , in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit! O quanta deuotio oratio-

nis! quanta æmulatio virtutis! quàm magna diſciplina viguit! quanta reuerentia, & obedientia ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit! Teſtantur adhùc veſtigia derelicta, quod verè viri ſancti & perfecti fuerunt: qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditauerunt. Iam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit: ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6 Oh tepor, & negligentia ſtatus noſtri, quòd tàm citò declinamus à priſtino feruore, & iàm tædet viuere, præ laſſitudine, & tepore! Vtinam in te penitùs nõ dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpiùs exẽpla vidiſti deuotorum!

CAP.

CAP. XIX.

De exercitijs boni religioſi.

1 VIta boni religioſi omnibus virtutibus pollere debet: vt ſit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multò plùs debet eſſe intùs, quàm quod cernitur foris; quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummopere reuereri debemus, vbicumq; fuerimus, & tamquam Angeli in conſpectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propoſitum noſtrum, & ad feruorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad conuerſionem veniſſemus: at-

que dicere: Adiuua me Domine Deus, in bono propoſito, & ſancto ſeruitio tuo:& da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenùs feci.

2 Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri: & multa diligentia opus eſt, benè proficere volēti. Quod ſi fortiter proponens, ſæpè deficit, quid ille, qui rarò aut minùs fixè aliquid proponit? Varijs tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri: & leuis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Iuſtorum propoſitum in gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapiētia pendet: in quo & ſemper confidunt, quicquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed Deus

diſponit;nec eſt in homine via eius.

3 Si pietatis cauſa, aut fraternæ vtilitatis propoſito,quãdoque conſuetum omittitur exercitium;facilè poſteà poterit recuperari. Si autem tædio animi, aut negligentia faciliter relinquitur; ſatis culpabile eſt, & nociuũ ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhùc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt,& contra illa præcipuè quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora noſtra, & interiora pariter,nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia vtraq; expediunt ad profectum.

4 Si non continuè te vales colligere, ſaltem interdum : &

ad minus ſemel in die, manè videlicet, aut veſperè. Manè propone; veſperè diſcute mores tuos: qualis hodie fuiſti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his ſæpiùs forſitan offendiſti Deum & proximum. Accingete, ſicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis. Nunquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5 Quæ communia non ſunt, non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exer-

centur priuata. Cauendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior: ſed expletis integrè & fideliter debitis & iniunctis, ſi iam vltrà vacat; redde te tibi, prout deuotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere vnum exercitium: ſed aliud iſti, aliud illi, magis deſeruit. Etiam pro temporis congruentia, diuerſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Alijs indigemus tempore tentationis, & alijs tempore pacis, & quietis. Alia, cum triſtamur, libet cogitare; & alia cùm læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia feſta, renouanda ſunt bona exercitia: & Sanctorum ſuffragia fer-

uentiùs imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſæculo migraturi, & ad æternum feſtum peruenturi Ideoq; ſolicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotiùs conuerſari, atque omnem obſeruantiam ſtrictiùs cuſtodire, tamquàm in breui præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7 Et, ſi dilatum fuerit; credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare. Beatus ſeruus (ait Euang. Lucas) quem, cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico

vobis, ſuper omnia bona ſua, conſtituet eum.

Sedebit solitarius, et tacebit quia leuauit se suprà se.
Ierem. Thre.

SEDERÀ SOLITARIO, E TERÀ SILENTIO INALZATO SOPRA SE STESSO. GEREM.

CAP. XX.

De amore ſolitudinis, & ſilentij.

1 QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficijs Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quę compunctionem magis præſtant; quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis locutionibus, & otioſis circuitionibus, necnon a nouitatibus & rumoribus audiendis; inuenies tempus ſufficiens, & aptum pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, vbi poterant, vitabant, & Deo in

ſecreto ſeruire eligebant.

2 Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redij. Hoc ſæpiùs experimur, quando diù confabulamur. Facilius eſt, omninò tacere, quàm verbo non excedere. Facilius eſt, domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia peruenire; oportet, eum cum Ieſu à turba declinare. Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet. Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet. Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecurè præcipit, niſi qui benè obedire didicit.

3 Nemo ſecure gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Semper ta-

men Sanctorum ſecuritas plena timoris Dei extitit. Nec eò minùs ſolliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Prauorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. Numquàm promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4 Sæpè meliores in æſtimatione hominum, grauiùs periclitati ſunt; propter ſuam nimiam confidentiam. Vnde, multis vtilius eſt, vt non penitùs tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur: ne nimiùm ſecùri ſint, ne fortè in ſuperbiam eleuentur, ne etiam

ad exteriores conſolationes licentiùs declinent. O qui nunquàm tranſitoriam lætitiam quæreret, qui nunquàm cum mundo ſe occuparet: quàm bonam conſcientiam ſeruaret! O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret,& dumtaxat ſalutari, ac diuina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem, & quietem poſſideret!

5 Nemo dignus eſt cæleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione Si vis corde tenùs compungi,intra cubile tuum,& exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt; In cubilibus veſtris compungimini. In cella inuenies, quod deforis ſæpiùs

amit-

amittes: Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædiũ generat. Si in principio conuerſionis tuæ benè eam incolueris, & cuſtodieris; erit tibi poſteà dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6 In ſilentio, & quiete proficit anima deuota, & diſcit abſcondita Scripturarum. Ibi inuenit fluenta lachrymarum, quibus, ſingulis, noctibus ſe lauet & mundet: vt Conditori ſuo tantò familiarior fiat, quãtò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit à notis & amicis; approximabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Meliùs eſt latere; & ſui curam agere; quàm, ſe neglecto, ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo, rarò fo-

ras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus, & concupiſcentia eius. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cùm hora tranſierit, quid, niſi grauitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionē reportas? Lætus exitus, triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina, triſte mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat: ſed in fine mordet, & perimit. Quid potes alibi videre, quod hìc non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diù poteſt ſub ſole permanere? Credis, te forſitan

ſatiari, ſed non poteris pertingere, Si cuncta videres præſentia; quid eſſet, niſi viſio vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentijs. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes; meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo noua delectat aliquando audire; oportet, te exinde turbationem cordis tollerare.

CAP. XXI.

De compunctione cordis.

1 SI vis aliquid proficere, conſerua te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſueuit. Mirum eſt, quòd homo poteſt vnquam perfectè in hac vita lætari, qui ſuum exilium, & tam multa pericula animę ſuę, conſiderat, & penſat.

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum

noſtrorum, non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſciẽtia. Felix, qui abijcere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad vnionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis! Felix, qui à ſe abdicat quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt, vel grauare! Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi benè te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis maiorum. Habe ſemper oculum ſuper te primùm, & admoneas teipſum ſpecialiter, præ omni-

bus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi graue; quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſeruum, & deuotum religioſum conuerſari. Vtiliùs eſt ſæpè, & ſecuriùs, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs ſentimus; nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abijcimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bo-

nus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi,& flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet. Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis, ſunt peccata, & vitia noſtra; quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares; non dubium, quin feruentiùs te emendares. Si etiã futuras inferni, ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes; credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed, quia ad cor iſta non tranſeunt, &

bus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum noli ex hoc triſtari:ſed hoc ſit tibi graue, quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſeruum, & deuotum religioſum conuerſari. Vtiliùs eſt ſæpè, & ſecuriùs, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs ſentimus; nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abijcimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bo-

nus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi,& flendi.Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat,tantò ampliùs dolet.Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis,ſunt peccata, & vitia noſtra; quibus ita inuolutri iacemus,vt raró cœleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua,quàm de longitudine vitæ cogitares; non dubium, quin feruentiùs te emendares.Si etiã futuras inferni, ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes; credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed, quia ad cor iſta non tranſeunt, &

bus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi graue, quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſeruum, & deuotum religioſum conuerſari. Vtiliùs eſt ſæpè, & ſecuriùs, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs ſentimus; nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abijcimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bo-

nus

nus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi, & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet. Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis, ſunt peccata, & vitia noſtra; quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares; non dubium, quin feruentiùs te emendares. Si etiã futuras inferni, ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes; credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed, quia ad cor iſta non tranſeunt, &

bus tibi dilectis. Si non habes ſauorem hominum noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi graue; quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſeruum, & deuotum religioſum conuerſari. Vtiliùs eſt ſæpè, & ſecuriùs, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs ſentimus; nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abijcimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bo-

nus

nus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi,& flendi.Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat,tantò ampliùs dolet.Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis,ſunt peccata, & vitia noſtra; quibus ita inuoluti iacemus,vt rarò cœleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua,quàm de longitudine vitæ cogitares; non dubium, quin ferueutiùs te emendares.Si etiã futuras inferni, ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes; credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed, quia ad cor iſta non tranſeunt, &

bus tibi dilectis. Si non habes ſauorem hominum noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi graue, quia non habes te ſatis benè & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſeruum, & deuotum religioſum conuerſari. Vtiliùs eſt ſæpè, & ſecuriùs, quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd diuinas non habemus, aut rariùs ſentimus; nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas, & externas omninò abijcimus.

4 Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc grauis, & amarus eſt ei totus mundus. Bo-

nus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi, & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quantò ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tantò ampliùs dolet. Materiæ iuſti doloris, & internæ compunctionis, ſunt peccata, & vitia noſtra; quibus ita inuoluti iacemus, vt raro cœleſtia contemplari valeamus.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares; non dubium, quin feruentiùs te emendares. Si etiā futuras inferni, ſiue purgatorij pœnas cordialiter perpenderes; credo, quòd libenter laborem, & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed, quia ad cor iſta non tranſeunt, &

blandimenta adhùc amamus; ideò frigidi, & valdè pigri remanemus.

6 Sæpè eſt inopia ſpiritus, vnde tàm leuiter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: Ciba me, Domine, pane lachrymarum, & potum da mihi, in lachrymis, in menſura.

CAP. XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

1 MIſer es, vbicunque fueris, & quòcumque te verteris, niſi ad Deum te conuertas. Quid turbaris,

quia non ſuccedit tibi ſicut vis, & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundùm ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quàmuis Rex ſit vel Papa. Quis eſt, qui meliùs habet? vtique qui pro Deo aliquid pati valet?

2 Dicunt multi imbecilles, & infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm magnus, quàm potens, & excelſus! Sed attende ad cæleſtia bona: & videbis quod omnia iſta temporalia, nulla ſunt: ſed valdè incerta, & magis grauantia, quia numquã ſine ſollicitudine, & timore, poſſidentur. Non eſt hominis

felicitas habere temporalia ad abundàntiam, ſed ſufficit ei mediocritas. Verè miſeria eſt, viuere ſuper terram. Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior: quia ſentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubiacere: verè magna miſeria eſt & afflictio homini deuoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

4 O inſani, & infideles corde, qui tam profunde in terrenis iacent, vt nihil niſi carnalia ſapiant. Sed miſeri adhuc in fine grauiter ſentient, quam vile, & nihilum erat quod ama-

ue-

uerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Chriſti, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tẽpore floruerunt: ſed tota ſpes eorum, & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſum ad manſura, & inuiſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima.

5 Noli, frater, amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia adhuc habes tempus, & horam. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi: nunc tempus eſt pugnandi: nunc aptum tempus eſt emendandi. Quando male habes, & tribularis, tunc tempus eſt prome-

rendi. Oportet te tranſire per ignem, & aquam, antequam venias in refrigerium. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quamdiu iſtud fragile corpus gerimus; ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio, & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem, ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam, donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6 O quanta fragilitas humana; quæ ſemper prona eſt ad vitia? Hodie confiteris peccata tua, & cras iterùm perpetras confeſſa. Nunc proponis

cauere,&poſt horam agis,quaſi nihil propoſuiſſes.Meritò ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec vnquàm aliquid magni de nobis ſentire, quia tam fragiles,& inſtabiles ſumus. Citò etiam poteſt perdi per negligentiam,quod multo labore, vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhùc in fine, qui tepeſcimus tàm, manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, quaſi iam pax ſit, & ſecuritas, cum nec dum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in conuerſatione noſtra. Benè opus eſſet, quòd adhùc iterum inſtrueremur,tamquam boni nouitij, ad mores optimos ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura

emendatione, & maiori ſpirituali profectu.

CAP. XXIII.

De meditatione mortis.

1 Valdè citò erit tecum hic factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo eſt, & cras non comparet. Cum autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mẽte. O hebetudo, & duritia cordis humani, quòd ſolùm præſentia meditatur, & futura non magis præuidet! Sic te in omni facto, & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non multùm mortem timeres. Melius eſſet peccata

cauere, quàm mortem ſugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta; & quid ſcis, ſi craſtinum habebis?

2 Quid prodeſt diù viuere, quando tàm parùm emendamur? Ah! longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpè culpam magis auget. Vtinam per vnam diem benè eſſemus conuerſati in hoc mundo! Multi annos computant conuerſionis, ſed ſæpè paruus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori; forſitan periculoſius erit, diutiùs viuere. Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie ſe diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia, & tu per

eamdem tranſibis viam.

3 Cùm mane fuerit, puta te ad veſperum non peruenturũ. Veſpere autem facto, mane nõ audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum mors inueniat. Multi ſubitò, & improuisè moriuntur. Nam hora qua non putatur, filius hominis venturus eſt. Quando illa extrema hora venerit, multùm aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita, & valdè dolebis, quòd tàm negligens & remiſſus fuiſti.

4 Quàm felix, & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inueniri in morte! Dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi,

fer-

feruens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cuiuslibet aduerſitatis pro amore Chriſti. Multa bona potes operari, dùm ſanus es: ſed infirmatus, neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: ſic & qui multùm peregrinantur, raro ſanctificantur.

5 Noli confidere ſuper amicos, & proximos, nec in futurũ tuam differas ſalutem: quia citius obliuiſcentur tui homines, quàm æſtimas. Melius eſt, nunc tẽpeſtiuè prouidere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro teipſo ſollicitus modò; quis erit ſollicitus pro te in futuro?

turo? Nunc tempus eſt valdè pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis. Nunc tempus acceptabile. Sed, proh dolor! quòd hoc vtiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis, & neſcio, an impetrabis.

6 Eia chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm magno timore eripere, ſi modò ſemper timoratus fueris, & ſuſpectus de morte? Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potiùs gaudere, quàm timere. Diſce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cum Chriſto. Diſce nunc omnia contemnere, vt tunc poſſis liberè ad Chriſtũ pergere. Caſtiga

ſtiga nūc corpus tuum per pęnitentiam, vt tunc certam valeas habere confidentiam.

7 Ah ſtulte, quid cogitas; te diù victurum, cùm nullū diem habeas ſecurum? Quàm multi decepti ſunt, & inſperatè de corpore extracti? Quoties audiſti à dicentibus, quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit? Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interijt: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tamquàm vmbra ſubitò pertranſit.

8 Quis memorabitur tui poſt mortem? & quis orabit pro te? Age age nunc; chariſſime, quidquid agere potes:

quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid tibi poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter ſalutem tuam, nihil cogites: ſolùm quę Dei ſunt cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: vt, cùm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serua te tamquàm peregrinum, & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotijs. Serua cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illùc preces & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige vt ſpiritus tuus mereatur ad Domi-

num, poſt mortem feliciter tranſire Amen.

CAP. XXIV.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

1 IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis iudicem, cui nihil eſt occultum: qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit: ſed, quod iuſtum eſt, iudicabit. O miſerrime, & inſipiens peccator, quid reſpōdebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi: ſed

vnuſquiſque, ſufficiens onus erit ſibi ipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgatiuus.

2 Habet magnum, & ſalubre purgatorium patiens homo, qui, ſuſcipiens iniurias, plùs dolet de alterius malitia; quàm de ſua iniuria: qui pro contrariantibus ſibi, libenter orat; & ex corde culpas indulget: qui veniam ab alijs petere non retardat: qui faciliùs miſeretur, quàm iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omninò ſpiritui ſubiugare conatur. Melius eſt, modò purgare peccata, & vitia reſecare; quàm in futuro purganda reſeruare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amo-

rem,

rem,quem ad carnẽ habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit,niſi peccata tua?Quanto ampliùs tibi ipſi nũc parcis, & carnẽ ſequeris, tanto duriùs poſtea lues,& maiorem materiam comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis perurgẽtur: & guloſi ingenti ſiti, ac fame cruciabuntur.Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice,& fœtido ſulphure perfũdentur; & ſicut furioſi canes, prę dolore inuidioſi vlulabunt

4 Nullum vitium erit,quod ſuum proprium cruciatum nò habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur: & auari miſerrima egeſtate arctabũtur. Ibi erit vna hora grauior in

pœna,

pœna, quam hic centum anni in grauiſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hic tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatijs. Eſto modo ſollicitus, & dolens pro peccatis tuis, vt in die iudicij ſecurus ſis cum Beatis. Tunc enim iuſti ſtabunt in magna cõſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerunt, & depreſſerunt. Tunc ſtabit ad iudicandum, qui modo ſe ſubijcit humiliter iudicijs hominum. Tunc magnã fiduciam habebit pauper, & humilis, & pauebit vndique ſuperbus.

5 Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus, & deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tri-

bulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mærebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quam ſi in delicijs fuiſſet ſemper nutrita. Tūc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quam deauratum palatium. Tunc iuuabit plus conſtans patientia, qnam omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia quam omnis ſæcularis aſtutia.

6 Tunc plus lætificabit pura, & bona conſcientia, quam docta philoſophia. Tnnc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quam totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis cō-

Emendemus in melius, quæ ignoranter peccauimus. Ioel. c. 2.

FORCIANCI D'EMENDARE CON PROFITTO GL'ERRORI DELLA VITA NR̃A.

CAP. XXV.

De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ.

1. ESto vigilans, & diligens in Dei ſeruitio, & cogita frequenter ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti? Nonne vt Deo viueres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc amplius timor, aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam inuenies. Si tu permanſeris fidelis, & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis, & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam peruenies: ſed ſecuritatem ca-

ſolaberis ſuper deuota oratione,quam ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quam de longa fabulatione Tunc plus valebunt ſancta opera,quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita,& ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primo probà quid poſſis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere,quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo,& poſtea regnare cum Chriſto.

7 Si vſque in hodiernam diem, ſemper in honoribus, & voluptatibus vixiſſes; quid totum tibi profuiſſes, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhùc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & iudicium timeat. Bonum tamen eſt, vt, ſi necdum amor à malo te reuocat; ſaltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diù ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret.

ſolaberis ſuper deuota oratione, quam ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quam de longa fabulatione Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita, & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primo probà quid poſſis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7 Si vſque in hodiernam diem, ſemper in honoribus, & voluptatibus vixiſſes; quid totum tibi profuiſſes, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & iudicium timeat. Bonum tamen eſt, vt, ſi necdum amor à malo te reuocat; ſaltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diù ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret.

ſolaberis ſuper deuota oratione, quam ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quam de longa fabulatione Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita, & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena. Diſce te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primo probà quid poſſis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere, delectari hic in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7 Si vſque in hodiernam diem, ſemper in honoribus, & voluptatibus vixiſſes; quid totum tibi profuiſſes, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & iudicium timeat. Bonum tamen eſt, vt, ſi necdum amor à malo te reuocat; ſaltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diù ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret.

ſolaberis ſuper deuota oratione,quam ſuper delicata comeſtione.Tunc potiùs gaudebis de ſeruato ſilentio, quam de longa fabulatione Tunc plus valebunt ſancta opera,quàm multa pulchra verba . Tunc plus placebit ſtricta vita,& ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena.Diſce te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari . Hic primo probà quid poſſis poſtea.Si nunc tam parum vales ſuſtinere,quomodo æterna tormenta poteris ſufferre? Si modo modica paſſio tam impatientem efficit , quid gehenna tunc faciet? Ecce vere non potes duo gaudia habere , delectari hic in mundo,& poſtea regnare cum Chriſto .

7 Si vſque in hodiernam diem, ſemper in honoribus, & voluptatibus vixiſſes; quid totum tibi profuiſſes, ſi iam mori in inſtanti contingeret? Omnia ergo vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhùc peccare delectat, non mirum, ſi mortem & iudicium timeat. Bonum tamen eſt, vt, ſi necdum amor à malo te reuocat; ſaltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diù ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citius incurret.

Emendemus in melius, quæ ignoranter peccauimus. Ioel. c. 2.

FORCIANCI D'EMENDARE CON PROFITTO GL'ERRORI DELLA VITA NR̄A.

CAP. XXV.

De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ.

1. Esto vigilans, & diligens in Dei ſeruitio, & cogita frequenter ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti? Nonne vt Deo viueres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferueas, quia mercedem laborum tuorum in breui recipies: nec erit tunc amplius timor, aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuam lætitiam inuenies. Si tu permanſeris fidelis, & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis, & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes, quod ad palmam peruenies: ſed ſecuritatem ca-

pere non oportet, ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm quidam anxiùs inter metum, & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice, mœrore confectus in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtrauiſſet: hæc intra ſe reuoluit, dicens: O ſi ſcirem, quod adhùc perſeueraturus eſſem! ſtatimq; audiuit diuinum intus reſponſum: Quod, ſi hoc ſcires quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè ſecurus eris. Moxque conſolatus, & confortatus, diuinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inueſtigare, vt ſciret quæ ſibi eſſent futura: ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens,

& perfecta,ad omne opus bonũ inchoandum,& perficiendum.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & paſceris in diuitijs eius. Vnum eſt, quod multos à profectu, & feruenti emendatione retrahit; horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enimuerò illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt: qui ea, quæ ſibi magis grauia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plùs proficit, & gratiam meretur ampliorem; vbi magis ſeipſum vincit,& in ſpiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum, & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad

O ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret,quàm citò,& ſufficienter docti eſſemus!

7 Religioſus feruidus omnia benè portat,& capit,quę illi iubentur.Religioſus negligens,& tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam : quia interiori conſolatione caret, & exteriorē quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam viuens, graui patet ruinę. Qui laxiora quęrit,& remiſſiora,ſemper in anguſtijs erit:quia aut vnũ,aut reliquũ ſibi diſplicebit.

8 Quomodo faciunt tam multa alij religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Rarò exeunt, abſtractè viuunt,pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multùm la-

borant, parùm loquuntur, diù vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Cartuſienſes, Ciſtercienſes, & diuerſæ Religionis Monachos, ac Moniales; qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideo turpe eſſet, vt tu deberes in tam ſancto opere pigritare, vbi tanta multitudo religioſorum incipit Deo iubilare.

9 O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde, & ore laudare! O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodò ſpiritualibus ſtudijs vacare! Tunc multò feli-

proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones; quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant; videlicet ſubtrahere ſe violẽter ad quod natura vitioſè inclinatur: & feruẽter inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiã ſtudeas magis cauere, & vincere, quæ tibi frequẽtiùs in alijs diſplicẽt.

5 Vbique profectum tuum capias: vt ſi bona exempla videas, vel audias; ad imitandum accendaris: ſi quid autem reprehenſibile conſideraueris; caue, ne idem facias; aut, ſi aliquando feciſti; citiùs emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterùm ab alijs notaris. Quam iucundum,

& dulce eſt videre feruidos, & deuotos fratres, benè morigeratos, & diſciplinatos! Quàm triſte eſt, & graue, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quę vocati sũt, non exercent! Quàm nociuũ eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6 Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Benè verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi tę conformare ſtuduiſti, licet diù in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet; omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat.

proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones; quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant; videlicet ſubtrahere ſe violēter ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruēter inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiã ſtudeas magis cauere, & vincere, quæ tibi frequētiùs in alijs diſplicēt.

5 Vbique profectum tuum capias: vt ſi bona exempla videas, vel audias; ad imitandum accendaris: ſi quid autem reprehenſibile conſideraueris; caue, ne idem facias; aut, ſi aliquando feciſti; citiùs emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterùm ab alijs notaris. Quam iucundum,

&

& dulce eſt videre feruidos, & deuotos fratres, benè morigeratos, & diſciplinatos! Quàm triſte eſt, & graue, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quę vocati sũt, non exercent! Quàm nociuũ eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6 Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Benè verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi tę conformare ſtuduiſti, licet diù in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet; omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat.

proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones; quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant; videlicet ſubtrahere ſe violẽter ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruẽter inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiã ſtudeas magis cauere, & vincere, quæ tibi frequẽtiùs in alijs diſplicẽt

5 Vbique profectum tuum capias: vt ſi bona exempla videas, vel audias; ad imitandum accendaris: ſi quid autem reprehenſibile conſideraueris; caue, ne idem facias; aut, ſi aliquando feciſti; citiùs emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterùm ab alijs notaris. Quam iucundum,

& dulce eſt videre feruidos, & deuotos fratres, benè morigeratos, & diſciplinatos! Quàm triſte eſt, & graue, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quę vocati sũt, non exercent! Quàm nociuũ eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6 Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Benè verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi tę conformare ſtuduiſti, licet diù in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet; omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat.

proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones; quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant; videlicet ſubtrahere ſe violẽter ad quod natura vitioſè inclinatur: & feruẽter inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiã ſtudeas magis cauere, & vincere, quæ tibi frequẽtiùs in alijs diſplicẽt.

5 Vbique profectum tuum capias: vt ſi bona exempla videas, vel audias; ad imitandum accendaris: ſi quid autem reprehenſibile conſideraueris; caue, ne idem facias; aut, ſi aliquando feciſti; citiùs emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterùm ab alijs notaris. Quam iucundum,

& dulce eſt videre feruidos, & deuotos fratres, benè morigeratos, & diſciplinatos! Quàm triſte eſt, & graue, videre inordinatè ambulantes: qui ea, ad quę vocati sũt, non exercent! Quàm nociuũ eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad non commiſſa ſenſum inclinare!

6 Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Benè verecundari potes, inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdum magis illi tę conformare ſtuduiſti, licet diù in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè, & deuotè in ſanctiſſima vita, & paſſione Domini exercet; omnia vtilia, & neceſſaria ſibi, abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat.

O ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò, & ſufficienter docti eſſemus!

7 Religioſus feruidus omnia benè portat, & capit, quę illi iubentur. Religioſus negligens, & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam: quia interiori conſolatione caret, & exteriorē quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam viuens, graui patet ruinę. Qui laxiora quęrit, & remiſſiora, ſemper in anguſtijs erit: quia aut vnũ, aut reliquũ ſibi diſplicebit.

8 Quomodo faciunt tàm multà alij religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Rarò exeunt, abſtractè viuunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multùm la-

borant, parùm loquuntur, diù vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Cartuſienſes, Ciſtercienſes, & diuerſæ Religionis Monachos, ac Moniales: qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideo turpe eſſet, vt tu deberes in tam ſancto opere pigritare, vbi tanta multitudo religioſorum incipit Deo iubilare.

9 O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde, & ore laudare! O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodò ſpiritualibus ſtudijs vacare! Tunc multò feli-

cior eſſes, quã modò, cùm carni ex qualicumque neceſſitate ſeruis. Vtinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodò ſpirituales animæ refectiones, quas (heu!) ſatis rarò deguſtamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quòd de nulla creatura conſolationem ſuam quærit; tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni euentu rerũ erit: Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico cõtriſtabitur: ſed ponit ſe integrè, & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit, nec moritur, ſed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deſeruiunt.

11 Memẽto ſemper finis, & quia perditum non redit tem-

pus

pus. Sine ſollicitudine, & diligentia, numquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & ſenties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus, & diligens, ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt, reſiſtere vitijs, & paſſionibus, quam corporalibus inſudare laboribus. Qui paruos nō vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diē expendas fructuoſè. Vigila ſuper teipſum, excita teipsū, admone teipsū: & quidquid de alijs ſit, non negligas teipſum. Tantùm proficies, quātum tibi ipſi vim intuleris. Amē

Finis Libri Primi.

Conſolationes tuæ lœtificaue-
runt animam meam. Pſal. 92.

LE CONSOLATIONI TVE HAN'
RALLEGRATO L'ANIMA MIA.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER SECVNDVS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAP. I.

De interna conuerſatione.

REGNVM Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Conuerte te ex toto corde ad Dominum, & relinque hunc miſerum mundum: & inueniet anima tua requiem. Diſce ex-

teriora contemnere,& ad interiora te dare : & videbis regnũ Dei in te venire. Eſt enim regnum Dei,pax, & gaudium in Spiritu ſancto,quod non datur impijs. Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi conſolationem ſuam : ſi dignam illi ab intùs paraueris manſionem . Omnis gloria eius , & decor ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno , dulcis ſermocinatio,grata conſolatio,multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2 Eia,anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum : quatenùs ad te venire, & in te habitare dignetur.Sic enim dicit: Si quis diligit me , ſermonem meum ſeruabit,& ad eum veniemus , & manſionem apud

eum faciemus. Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cũm Chriſtũ habueris,diues es, & ſufficit tibi. Ipſe erit prouiſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non ſit opus in hominibus ſperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter. Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat vſq; in finem firmiter.

3 Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili, & mortali,etiam ſi vtilis ſit,& dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum aduerſetur, & contradicat. Qui hodie tecum ſunt,cras contrariari poſſunt;& è conuerſo,ſæpè, vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam in Deo, & ſit

ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet, ſicut melius fuerit. Non habes hic manentem ciuitatem: & vbicumque fueris, extraneus es, & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intime fueris vnitus.

4 Quid hic circumſpicis, cum iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cæleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu, cuncta terrena ſunt aſpicienda Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, vt non inhęreas; ne capiaris, & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis ſpeculari alta, & cæleſtia, requieſce in paſſione Chriſti, & in ſacris

vul-

vulneribus eius libenter habita: Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata Ieſu deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties; nec multum curabis hominum deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5 Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus: & in maxima neceſſitate à notis, & amicis, inter opprobria derelictus. Chriſtus pati voluit, & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri? Chriſtus habuit aduerſarios, & oblocutores, & tu vis omnes habere amicos, & benefactores? Vnde coronabitur patientia tua, ſi nihil aduerſitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti?

Suſtine cum Chriſto, & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6 Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti amore eius ſapuiſſes: tunc de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Ieſu facit hominem ſeipſum contemnere. Amator Ieſu, & veritatis, & verus internus, & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum libere conuertere, & eleuare ſupra ſeipſum in ſpiritu, ac fruitiue quieſcere.

7 Cui ſapiunt omnia, prout ſunt, non vt dicuntur, aut æſtimantur; hic verè ſapiens eſt; & doctus magis à Deo, quàm ab

hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora ad habenda deuota exercitia. Homo internus citò ſe colligit, quia numquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria; ſed ſicut res eueniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt, & ordinatus, non curat mirabiles, & peruerſos hominum geſtus. Tantum homo impeditur, & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit.

8 Si rectè tibi eſſet, & bene purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideo multa tibi diſplicent, & ſæpe conturbant, quia adhuc

non es perfecte tibi ipſi mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. Nil ſic maculat, & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis. Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cæleſtia, & frequenter iubilare interius.

CAP. II.

De humili ſubmiſſione.

1 NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age, & cura, vt Deus tecum ſit in omni re, quam facis. Habeas conſcientiam bonam, & Deus benè te defenſabit. Quem enim Deus adiuuare voluerit, nullius peruerſitas nocere poterit. Si tu

ſcis tacere, & pati; videbis proculdubio auxilium Domini. Ipſe nouit tempus, & modum liberandi te; & ideò te debes illi reſignare. Dei eſt adiuuare, & ab omni confuſione liberare. Sæpè valdè prodeſt, ad maiorem humilitatem ſeruandam, quòd defectus noſtros alij ſciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leuiter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilem Deus protegit, & liberat: humilem diligit, & conſolatur: humili homini ſe inclinat: humili largitur gratiam magnam, & poſt eius depreſſionem, leuat ad gloriam. Humili ſua ſecreta reuelat, & ad ſe dulciter trahit, & inuitat. Humilis, accepta

confuſione,ſatis benè eſt in pace:quia ſtat in Deo, & non in mundo.Non reputes,te aliquid profeciſſe,niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

CAP. III.

De bono pacifico homine.

1 TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare.Homo pacificus magis prodeſt,quàm benè doctus. Homo paſſionatus, etiam bonum in malum trahit,& faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum conuertit.Qui benè in pace eſt, de nullo ſuſpicatur.Qui autem malè contentus eſt,& commotus; varijs ſuſpicionibus agitatur:

tur: nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpè quod dicere non deberet: & omittit quod ſibi magis expediret. Conſiderat, quid alij facere tenentur: & negligit, quid ipſe teneatur. Habe ergo primò zelum ſuper teipſum, & tunc iuſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2 Tu benè ſcis facta tua excuſare, & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere. Iuſtius eſſet, vt te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta, & alium. Vide, quàm longè es adhùc à vera charitate, & humilitate; quæ nulli nouit iraſci vel indignari, niſi tantum ſibi. Non eſt magnum, cum bonis, & manſuetis conuerſari (hoc enim omnibus

naturaliter placet, & vnuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit) ſed cum duris, & peruerſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè poſſe viuere; magna gratia eſt, & laudabile nimis, virileque factum.

3 Sunt, qui ſeipſos in pace tenent, & cum alijs etiam pacem habent. Et ſunt; qui nec pacem habent; nec alios in pace dimittunt: alijs ſunt graues, ſed ſibi ſemper grauiores. Et ſunt, qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. Eſt tamen tota pax noſtra, in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentia ponenda, quàm in non ſentiendo contraria. Qui meliùs ſcit pati, maiorem tenebit pacem.

Iſte eſt victor ſui, & dominus mundi, amicus Chriſti, & hæres cæli.

CAP. IV.

De pura mente, & ſimplici intentione.

1 DVabus alis homo ſubleuatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit, & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quam Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis, & quæris, interna libertate perfrueris. Si

rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitę, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet. Non eſt creatura tam parua, & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2 Si tu eſſes intus bonus,& purus, tunc omnia ſine impedimento videres,& bene caperes. Cor purum penetrat cælum,& infernum Qualis vnuſquiſque intus eſt, taliter iudicat exteriùs, Si eſt gaudium in mundo, hoc vtique poſſidet puri cordis homo.Et ſi eſt alicubi tribulatio,& anguſtia,hoc meliùs nouit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur,ſic homo, integrè ad Deum ſe conuertens à torpore exuitur,& in nouum

hominem tranſmutatur.

3. quando homo incipit tepeſcere; tunc paruum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem. Sed, quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare; tuuc minùs ea reputat, quæ ſibi priùs grauia eſſe ſentiebat.

Nouerim me, nouerim te Deus meus. D. Aug. medit.

CONOSCENDO ME STESSO, CONOSCERÒ VOI IDDIO MIO.

CAP. V.

De propria conſideratione.

1 NOn poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpè gratia deeſt, & ſenſus. Modicum lumen eſt in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpè etiam non aduertimus, quòd tàm cæci intùs ſumus. Sæpè male agimus, & peius excuſamus. Paſſione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in alijs reprehendimus, & noſtra maiora pertranſimus. Satis citò ſentimus, & ponderamus, quid ab alijs ſuſtinemus: ſed quantum alij de nobis ſuſtinent, non aduertimus. Qui benè, & re-

ctè ſua ponderaret, non eſſet, quod de alio grauiter iudicaret.

2 Internus homo, ſui ipſius curam omnibus curis antepo-nit: & qui ſibi ipſi diligenter intendit, faciliter de alijs tacet. Numquàm eris internus, & deuotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris. Si tibi, & Deo totaliter intendis; modicum te mouebit quod foris percipis. Vbi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid (te neglecto) profeciſti? Si debes habere pacem, & vnionem veram: oportet, quòd totum adhùc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas.

3 Multùm proindè proficies, ſi te feriatum ab omni

temporali cura conſerues. Valdè deficies, ſi aliquid temporale reputaueris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus, aut de Deo ſit. Totum vanum exiſtima, quidquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deum deſpicit vniuerſa. Solus Deus æternus, & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAP. VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

1 GLoria boni hominis teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam con-

ſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona conſcientia valdè multa poteſt portare, & valdè læta eſt inter aduerſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt, & inquieta: Suauiter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi cum benefeceris. Mali nunquàm habent veram lætitiam; nec internam ſentiunt pacem, quia non eſt pax impijs, dicit Dominus. Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient ſuper nos mala, & quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repentè exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2 Gloriari in tribulatione, non eſt graue amanti: ſic enim

gloriari, eſt gloriari in cruce Domini. Breuis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria in conſcientijs eorum, & non in ore hominum. Iuſtorum lætitia, de Deo, & in Deo eſt: & gaudium eorum, de veritate. Qui veram, & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare conuincitur cæleſtem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3 Facilè erit contentus, & pacatus, cuius conſcientia munda eſt. Non es ſanctior, ſi laudaris: nec vilior, ſi vituperaris.

Quod es, hoc es:nec maior dici vales, quàm Deo teſte ſis. Si attendis, quid apud te ſis intùs; non curabis, quid de te loquãtur homines. Homo videt in facie; Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus verò penſat intentiones. Bene ſemper agere, & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ ſignum eſt.

4 Qui nullum extrinſecùs pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd totaliter ſe Deo commiſit. Non enim, qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt (ait B. Paulus) ſed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intùs, nec aliqua af-

fectione teneri foris; ſtatus eſt interni hominis.

CAP. VII.

De amore IESV ſuper omnia.

1 BEatus, qui intelligit, quid ſit amare Ieſum: & contemnere ſeipſum propter Ieſum. Oportet, dilectum pro dilecto relinquere, quia Ieſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax, & inſtabilis: dilectio Ieſu: fidelis, & perſeuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Ieſum, firmabitur in æuum. Illum dilige, & amicum tibi retine; qui, omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in

ſine perire. Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſiue velis, ſiue nolis.

2 Teneas te apud Ieſum, viuens, ac moriens: & illius fidelitati te committe; qui, omnibus deficientibus, ſolus poteſt te iuuare. Dilectus tuus talis eſt naturæ, vt alienum non velit admittere: ſed ſolus vult cor tuum habere, & tamquàm Rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te benè ab omni creatura euacuare, Ieſus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum inuenies, quidquid extra Ieſum, in hominibus poſueris. Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum: quia omnis caro fænum, & omnis gloria eius, vt flos fœni cadet.

3 Citò decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantùm aſpexeris. Si enim tuū in alijs quæris ſolatium, & lucrum; ſenties ſæpiùs detrimentum. Si quæris in omnibus Ieſum, inuenies vtique Ieſum. Si autem quæris teipſum, inuenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocitior ſibi, ſi Ieſum non quærit; quàm totus mundus, & omnes ſui aduerſarij.

CAP. VIII.

De familiari amicitia IESV.

1 QVando Ieſus adeſt, totum bonum eſt, nec quidquam difficile videtur. Quando verò

Ieſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Ieſus intùs non loquitur, conſolatio vilis eſt. Si autem Ieſus vnum tantùm verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco in quo fleuit, quando Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora quando Ieſus vocat de lachrymis ad gaudiũ ſpiritus. Quàm aridus, & durus es ſine Ieſu: Quàm inſipiens, & vanus, ſi cupis aliquid extra Ieſum! Nonne hoc eſt maius damnum, quàm ſi totum perderes mundum?

2 Quid poteſt tibi mundus conferre, ſine Ieſu? Eſſe ſinè Ieſu, grauis eſt infernus: & eſſe cum Ieſu, dulcis paradiſus.

Si fuerit tecùm Ieſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Ieſum, inuenit theſaurum bonum, immò bonum ſuper omne bonum. Et qui perdit Ieſum perdit nimis multùm, & plùs quam totum mundum. Pauperrimus eſt, qui viuit ſine Ieſu: & ditiſſimus, qui benè eſt cum Ieſu.

3 Magna ars eſt, ſcire cum Ieſu conuerſari: & ſcire Ieſum tenere magna prudentia. Eſto humilis, & pacificus; & erit tecum Ieſus. Sis deuotus, & quietus, & manebit tecum Ieſus. Potes citò fugare Ieſum, & gratiam eius perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaueris, & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum? Sine

amico, non potes benè viuere: &, ſi Ieſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis, & deſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis, aut lætaris. Eligendum eſt magis totum mundum habere contrarium, quàm Ieſum offenſum. Ex omnibus ergo charis, ſit Ieſus ſolus dilectus ſpecialis.

4 Diligantur omnes propter Ieſum, Ieſus autem propter ſeipſum. Solus Ieſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus: qui ſolus bonus, & fidelis præ omnibus inuenitur amicis. Propter ipſum, & in ipſo, tàm amici, quàm inimici tibi ſint chari: & pro omnibus his exorandus eſt, vt omnes ipſum cognoſcant, & diligant. Num-

quàm cupiàs ſingulariter laudari vel amari: quia hoc ſolius Dei eſt; qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis, quòd aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cum alicuius ocuperis amore: ſed ſit Ieſus in te, & in omni bono homine.

5 Eſto purus, & liber ab intùs, ſine alicuius creaturæ implicamento. Oportet, te eſſe nudum, & purum cor ad Deum gerere: ſi vis vacare, & videre, quàm ſuauis ſit Dominus. Et reuera ad hoc non peruenies, niſi gratia eius fueris præuentus; & intractus: vt; omnibus euacuatis, & licentiatis, ſolus cum ſolo vniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia. Et quando rece-

dit, tunc pauper, & infirmus erit, & quaſi tantum ad flagella relictus. In his non debet deijci, nec deſperare: ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſuperuenientia ſibi ad laudem Ieſu Chriſti perpeti: quia poſt hiemem ſequitur æſtas, poſt noctem redit dies, & poſt tempeſtatem magna ſerenitas.

CAP. IX.

De carentia omnis ſolatij.

1 NOn eſt graue, humanum contemnere ſolatium, cùm adeſt diuinum. Magnũm eſt, & valdè magnũ, tàm humano quàm diuino poſſe carere ſolatio: & pro ho-

nore Dei libenter exilium cordis velle ſuſtinere: & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritũ reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis, & deuotus, adueniente gratia? optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuauiter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit, qui portatur ab Omnipotente, & ducitur à ſummo Ductore?

2 Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur à ſeipſo. Vicit ſanctus matyr Laurentius ſæculum cum ſuo Sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & ſummum Dei Sacerdotem, Sixtum, quem maximè diligebat pro amore Chriſti, etiam à

ſe tolli, clementer ferebat. Amore igitur Creatoris, amorem hominis ſuperauit: & pro humano ſolatio, diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquem neceſſarium & dilectum amicum pro amore Dei, diſce relinquere. Nec grauiter ferás, cùm ab amico derelictus fueris: ſciens quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem ſeparari.

3 Multùm, & diù oportet hominem in ſeipſo certare, antequàm diſcat ſeipſum plenè ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere. Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper con-

ſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labores.

4 Cùm igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam, ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimiùm gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque, & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Cùm ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes, ſed cum humilitate, & patientia expecta cæleſtem viſitationem: quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redo-

nare conſolationem. Iſtud non eſt nouum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis, & in antiquis prophetis fuit ſæpè talis alternationis modus.

5 Vnde quidam, præſente iam gratia, dicebat: Ego dixi in abundantia mea; Non mouebor in æternum. Abſente verò gratia, quid in ſe fuerit expertus, adiungit dicens: Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantius Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor. Deniqueorationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur dicens: Audiuit Dominus, & miſertus eſt mei:

Do-

Dominus factus eſt adiutor meus. Sed in quo? Conuertiſti (inquit) planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitia. Si ſic actum eſt cum magnis Sanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis, & pauperibus, ſi interdum in feruore, & interdum in frigiditate ſumus: quoniam ſpiritus venit, & recedit, ſecundum ſuæ beneplacitum voluntatis. Vnde beatus Iob ait: Viſitas eum diluculò, & ſubito probas illum.

6 Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ celeſtis? Siue enim adſint homines boni, ſiue deuoti fratres, vel amici fideles; ſi-

ue libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſiue dulcis cantus, & hymni; omnia hæc modicum iuuant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remediũ quam patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei.

7 Numquam inueni aliquẽ tam religioſum, & deuotum, qui non habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit feruoris diminutionem. Nullus ſanctus fuit tam altè raptus, & illuminatus, qui priùs, vel poſtea, non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis, tentatio præ-

cedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis, cæleſtis promittitur conſolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ.

8 Datur autem conſolatio diuina, vt homo fortior ſit ad ſuſtinendum aduerſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe eleuet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhùc mortua eſt: ideò non ceſſes te præparare ad certamen: quia à dextris, & à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquàm quieſcunt.

CAP.

[illegible] [illegible] Deo, et Patri-
per [illegible] D. Paul. Cols.
[illegible] GRATIE ALL' ET-
[illegible] PRÈ PER GIESV XPO

CAP. X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1 CVr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes; & ad crucem portandam, magis quam ad lætitiam. Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem, & lætitiam, ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanę, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ iucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitę,

Gratias agentes Deo, et Patri per ipſum. D. Paul. Col. 3.

RENDETE GRATIE ALL' ETERNO PRÊ PER GIESV XPÕ.

CAP. X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1 CVr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes; & ad crucem portandam, magis quam ad lætitiam. Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem, & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanę, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ iucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitę,

Gratias agentes Deo, et Patri per ipſum. D. Paul. Col. 3.
RENDETE GRATIE ALL' ETERNO PRĒ PER GIESV XPŌ.

CAP. X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1 CVr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes; & ad crucem portandam, magis quam ad lætitiam. Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem, & lætitiam, ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanę, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ iucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitę,

Gratias agentes Deo, et Patri per ipſum. D. Paul. Col. 3.

RENDETE GRATIE ALL' ET: ERNO PRĒ PER GIESV XPŌ

CAP. X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1 CVr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes; & ad crucem portandam, magis quam ad lætitiam. Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem, & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanę, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ iucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitę,

Gratias agentes Deo, et Patri per ipſum. D.Paul. Col.3.

RENDETE GRATIE ALL' ET: ERNO PRĒ PER GIESV XPO.

CAP. X.

De gratitudine pro gratia Dei.

1 CVr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quàm ad conſolationes; & ad crucem portandam, magis quam ad lætitiam. Quis enim ſæcularium non libenter conſolationem, & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanę, aut vanæ ſunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, ſolæ iucundæ, & honeſtæ, ex virtutibus progenitę,

& à Deo puris mentibus infuſæ. Sed iſtis diuinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet, quia tempus tentationis non diù ceſſat.

2 Multùm autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidentia ſui. Deus benè facit, conſolationis gratiam dando; ſed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione retribuendo. Et ideò non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori, nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia, dignè gratias referenti, & auferetur ab elato, quod dari ſolet humili.

3 Nolo conſolationem, quę mihi aufert compunctionem:

nec affecto contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, ſanctum eſt; nec omne dulce bonum; nec omne deſiderium, purum; nec omne charum, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, vnde ſemper humilior, & timoratior inueniar, atque ad relinquendum me, paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quidquam boni attribuere, ſed potiùs ſe pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei eſt, & tibi adſcribe, quod tuum eſt; hoc eſt, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro culpa, deberi ſentias.

4 Pone te ſemper ad infi-

mum, & dabitur tibi ſummum; nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi Sancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe. Et, quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate, & gloria cæleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati, & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati. Et qui totum Deo adſcribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab inuicem non quærunt, ſed gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, volunt; & Deum in ſe, & in omnibus Sanctis laudare ſuper omnia cupiunt, & ſemper in idipſum tendunt.

5 Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis

contemptibile, pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum paruum, aut nimis vile videbitur. Non enim paruum eſt, quod à ſummo Deo donatur. Etiam ſi pœnas, & verbera dederit, gratum eſſe debet, quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quidquid nobis aduènire permittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, vt redeat: cautus ſit, & humilis, ne amittat.

CAP. XI.

De paucitate amatorum crucis Ieſù.

1 HAbet Ieſus nunc multos amatores regni ſui cæleſtis, ſed paucos baiulatores

ſuæ crucis. Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures inuenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere. Multi Ieſum ſequuntur vſque ad fractionem panis, ſed pauci vſque ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula eius venerantur, pauci ignominiam crucis ſequuntnr. Multi Ieſum diligunt, quamdiù aduerſa non contingunt. Multi illum laudant, & benedicunt, quamdiù conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt. Si autem Ieſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam vel in deiectionem nimiam cadunt.

2 Qui

2 Qui autem Ieſum propter Ieſum, & non propter ſuã propriam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione,& anguſtia cordis ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi numquàm eis conſolationem dare vellet; ipſum tãmen ſemper laudarẽt, & ſemper gratias agere vellent

3 O quantum poteſt amor Ieſu purus,nullo proprio commodo, vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarij ſunt dicendi, qui conſolationes ſẽper quærunt? nonne amatores ſui magis quam Chriſti probantur, qui ſua commoda, & lucra ſemper meditantur? Vbi inuenietur talis, qui velit Deo ſeruire gratis?

4 Raró inuenitur tàm ſpi-

ritualis aliquis; qui omnibus ſit nudatus. Nàm verum pauperẽ ſpiritu, & ab omni creatura nudum, quis inueniet? Procul, & de vltimis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt. Et ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhùc exiguum eſt. Et ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhùc longè eſt. Et ſi habuerit virtutem magnam, & deuotionem nimis ardentem, adhùc multum ſibi deeſt: ſcilicet vnum, quod ſummè ſibi neceſſarium eſt. Quid illud? Vt, omnibus relictis, ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda nouerit; nil ſe feciſſe ſentiat.

5 Non grande ponderet, quod grande æſtimari poſſit: ſed in veritate ſeruum inutilem ſe pronunciet, ſicut Veritas ait: Cum feceritis omnia, quæ præcepta ſunt vobis; dicite. Serui inutiles ſumus. Tunc verè pauper, & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus, & pauper ſum ego. Nemo tamen iſto ditior, nemo liberior: qui ſe, & omnia relinquere ſcit, & ad infimum ſe ponere.

CAP. XII.

De regia via ſanctæ Crucis.

1 DVrus multis videtur hic ſermo: Abnega temetipſum, tolle Crucem

tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Hoc ſignum crucis erit in cælo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui crucis, qui ſe crucifixo conformauerunt in vita; accedent ad Chriſtum iudicem cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium

ſpiritus, in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille baiulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce, vt, & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia ſi cõmortuus fueris; etiam cum illo pariter viues. Et ſi ſocius fueris pœnæ; eris gloriæ.

3 Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum iacet, & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris, & non inue-

tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt, & ſequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Hoc ſignum crucis erit in cælo, cum Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui crucis, qui ſe crucifixo conformauerunt in vita; accedent ad Chriſtum iudicem cum magna fiducia.

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium

ſpiritus, in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille baiulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce, vt, & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia ſi cõmortuus fueris; etiam cum illo pariter viues. Et ſi ſocius fueris pœnæ; eris gloriæ.

3 Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum iacet, & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris, & non inue-

nies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infra, niſi viam ſanctæ Crucis. Diſpone, & ordina omnia ſecundum tuum velle, & videre; & non inuenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte, aut inuitè: & ita crucem ſemper inuenies. Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4 Interdùm à Deo relinqueris; interdum à proximo exercitaberis; & quod ampliùs eſt; ſæpè tibimetipſi grauis eris: nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari, ſeu alleuiari poteris, ſed donec Deus voluerit, oportet vt ſuſtineas. Vult enim Deus, vt tribulationem ſine conſolatione pati diſ-

cas, & vt illi totaliter te ſubijcias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti; ſicut is, cui contigerit ſimilia pati. Crux ergo ſemper parata eſt, & vbique te expectat. Non potes effugere, vbicumque cucurreris, quia quocumque fueris, te ipſum tecum portas, & ſemper teipsum inuenies. Conuerte te ſupra, conuerte te infra: conuerte te extra: conuerte te intra: & in his omnibus inuenies crucem, & neceſſe eſt, te vbique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5 Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet te ad deſideratum finem, vbi ſcilicet

finis patiendi erit, quamuis hic non erit. Si inuitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis grauas, & tamen oportet, vt ſuſtineas. Si abijcis vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forſitan grauiorem.

6 Credis tu euadere quod nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo ſine cruce, & tribulatione fuit? Nec enim Ieſus Chriſtus Dominus noſter, vna hora, ſine dolore paſſionis fuit, quamdiù vixit. Oportebat (ait) Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis?

7 Tota vita Chriſti, crux

ſuit,& martyrium: & tu tibi quæris requiem,& gaudium? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes; quia tota iſta vita mortalis plena eſt miſerijs, & circumſignata crucibus. Et quantò altius quis in ſpiritu profecerit, tantò grauiores ſępè cruces inuenit, quia exilij ſui pœna magis ex amore creſcit.

8 Sed tamen iſte, ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine leuamine conſolationis, quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam, dùm ſpontè ſe illi ſubijcit: omne onus tribulationis in fiduciam diuinæ conſolationis conuertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò ſpiri-

tus àmpliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis, & aduerſitatis, ob amorem conformitatis Crucis Chriſti, vt ſe ſine dolore, & tribulatione eſſe nòn vellet; quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura, & grauiora prò eo perferre potuerit. Non eſt iſtud hominis virtus, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt, & agit in carne fragili; vt quod naturaliter ſemper abhorret, & fugit, hoc feruore ſpiritus aggrediatur, & diligat.

9 Non eſt ſecundùm hominem, crucem portare, crucem amare, corpus caſtigare; & ſeruituti ſubijcere, honores fugere, contumelias libẽter ſuſti-

ſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare: aduerſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mũdo deſiderare. Si ad te ipſum reſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris. Sed, ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, & ſubijcientur ditioni tuę mũdus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus

10 Pone te ergo, ſicut bonus, & fidelis ſeruus Chriſti, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad toleranda multa aduerſa, & varia incommoda in hac miſera vita: quia ſic tecum erit, vbicumque fueris: & ſic reuera inuenies, vbicumq; latueris. Oportet

tet ita eſſe,& non eſt remediũ euadendi à tribulàtione malorum, & dolore, quàm vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus eius eſſe, & partem cum eo habere deſideras. Conſolationes Deo committe: faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit Tu verò pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas cõſolationes: quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam, etiam ſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto, tunc benè tecum eſſe æſtima, quia inueniſti paradiſum in terra. Quamdiù pati graue tibi eſt,

& fugere quæris; tamdiù malè habebis, & ſequetur te vbique fuga tribulationis.

12 Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum, & moriendum: fiet citò meliùs, & pacem inuenies. Etiam ſi raptus fueris, vſque ad tertium cælum cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contratio patiendo. Ego (inquit Ieſus) oſtendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuo illi ſeruire placet.

13 Vtinam dignus eſſes, aliquid pro nomine Ieſu pati! quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio eſſet proximi.

Nam patientiam omnes recommendant, quamuis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicùm pati pro Chriſto, cùm multi grauiora patiuntur pro mundo.

14 Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quantò quiſque plus ſibi moritur, tantò magis Deo viuere incipit. Nemo aptus eſt ad comprehendēdum cæleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portādum pro Chriſto aduerſa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quam libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet magis optare deberes pro Chriſto aduerſa pati, quā multis conſolationibus recreari; quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis magis con-

formior. Non enim ſtat meritũ noſtrum, & profectus ſtatus noſtri, in multis ſuauitatibus, & conſolationibus: ſed potiùs in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15 Siquidem aliquid meliùs, & vtiliùs ſaluti hominũ, quàm pati fuiſſet; Chriſtus vtiq; verbo, & exemplo oſtendiſſet Nã, & ſequentes ſe diſcipulos, omneſq; eùm ſequi cupientes, manifeſtè ad crucem portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Omnibus ergo perlectis, & ſcrutatis, ſit hęc concluſio finalis: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

Finis Libri Secundi.

*Loquere Domine quia au-
dit seruus tuus Reg. 1i.*

PARLA, O SIGNORE, PER-
CHE IL TVO SERVO ASCOLta.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER TERTIVS.

De interna conſolatione.

CAP. I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

AVDIAM, quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit, & de ore eius conſolationis verbum accipit. Beatæ

aures, quæ venas diuini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi huius ſuſurrationibus nihil aduertunt. Beatæ planè aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cæleſtia magis, ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare. Beati qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſæculi ſe excutiunt.

2 Animaduerte hæc, anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia: vt poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego ſum, pax

tua,& vita tua. Serua te apud me,& pacem inuenies. Dimitte omnia tranſitoria,quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia,niſi seductoria? Et quid iuuant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam,ac fidelem,vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAP. II.

Quod veritas intùs loquitur ſine ſtrepitu verborum.

1 LOquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Seruus tuus ſum ego, da mihi intellectum, vt ſciam teſtimonia tua. Inclina cor meum in ver-

ba oris tui : fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filij Iſrael ad Moyſen: Loquere tu nobis, & audiemus, non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non ſic Domine, non ſic oro; ſed magis cum Samuele Propheta humiliter, ac deſideranter obſecro: Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed tu potiùs loquere Domine Deus, inſpirator, & illuminator omnium Prophetarum; quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere, illi autem ſine te nihil proficient.

2 Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt. Pulchriter dicunt: ſed

te tacente, cor non accendunt Litteras tradunt, ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt, ſed tu iuuas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantùm agunt, ſed tu corda inſtruis, & illuminas. Illi exteriùs rigant, ſed tu fecunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non ergo loquatur mihi Moyſes, ſed tu, Domine Deus meus, æterna veritas: nè fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intùs non accenſus, ne ſit mihi ad iudicium verbum auditum, & non factum: cognitum, nec amatum: creditum

& non ſeruatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſeruus tuus, verba enim vitæ æternæ habes. Loquere mihi ad qualemcumque animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem, ad laudem, & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP. III.

Quòd verba Dei cum humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea nō ponderant.

AVdi fili verba mea, verba ſuauiſſima, omnem Philoſophorum, & Sapientium huius mundi ſcientiam excedentia. Verba mea, ſpiritus, &

vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda Et dixi: Beatus, quem tu erudieris, Domine,& de lege tua docueris eum:vt mitiges ei à diebus malis,& nõ deſoletur in terra.

2 Ego,inquit Dominus,docui Prophetas ab initio,& vſq; nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt, & duri. Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum.Promittit mundus temporalia,& parua,& ſeruitur ei auiditate magna: ego promitto ſumma,& æterna,&

torpeſcunt mortalium corda. Quis tanta cura mihi in omnibus ſeruit, & obedit, ſicut mundo, & dominis eius ſeruitur? Erubeſce Sidon, ait mare. Et ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes ſemel à terra leuatur. Vile prætium queritur: pro vno numiſmate interdùm turpiter litigatur: pro vana re & parua promiſſione, die, noctuque fatigari non timetur.

3 Sed, proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore, & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſce ergo, ſerue piger, & queruloſe, quòd illi paratiores inueniuntur ad perdi-

tionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidē à ſpe ſua nōnumquàm fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, neċ confidentē mihi dimittit inanem. Quòd promiſi dabo: quòd dixi, implebo: ſi tamen vſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omniū deuotorū.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valdè neceſſaria. Quod non intelligis cùm legis cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare; tentatione ſcilicet, & conſolatione. Et duas lectiones eis

quotidie lego: vnam, increpando eorũ vitia; alteram, exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea; habet qui iudicet eum in nouiſſimo die.

5 Domine Deus meus omnia bona mea tu es: Et quis ego ſum, vt audeam ad te loqui? Ego ſum paupertimus ſeruulus tuus, & abiectus vermiculus: multo pauperior, & contemptibilior, quàm ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, iuſtus, & ſanctus: tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gra-

tia tua, qui non vis eſſe vacua opera tua.

6 Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita: niſi me confortauerit miſericordia & gratia tua? Noli auertere faciem tuam a me: noli viſitationem tuam prolongare: noli conſolationem tuam abſtrahere, ne fiat anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatem tuam: doce me, coram te dignè, & humiliter conuerſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognouiſti antequàm fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAP. IV.

Quòd in veritate & humilitate coram Deo conuerſandum eſt.

1 FIli, ambula coram me in veritate, & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis; & veritas liberabit eum à ſeductoribus, & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis.

2 Domine, verum eſt. Sicut dicis, ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat: ipſa me cuſtodiat, & vſq; ad ſalutarem

finem cõſeruet. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & in ordinata dilectione: & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

3 Ego te docebo (ait veritas) quæ recta ſunt, & placita coram me. Cogita peccata tua cũ diſplicentia magna, & mœrore; & numquàm reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Reuera peccator es, & multis paſſionibus obnoxius, & implicatus. Ex te ſemper ad nihil tendis, citò laberis, citò vinceris: citò turbaris, citò diſſolueris. Non habes quidquam vnde poſſis gloriari, ſed multa vnde te debeas vilificare; quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere.

4 Nil ergo magnum tibi

videatur,ex omnibus,quę agis. Nil grande , nil prætioſum, & admirabile,nil reputatione appareat dignum:nil altum, nihil verè laudabile, & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia, æterna Veritas: diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas.Nil ſic timeas, ſic vituperes,& fugias,ſicut vitia, & peccata tua: quæ magis diſplicere debent,quam quælibet rerum damna. Quidam nõ ſincerè coram me ambulant : ſed,quadam curioſitate, & arrogantia ducti, volunt ſecreta mea ſcire,& alta Dei intelligere, ſe, & ſuam ſalutem negligentes.Hi ſæpè in magnas tentationes,& peccata,propter ſuã ſuperbiam,& curioſitatem, me eis aduerſante,labuntur .

5 Time iudicia Dei, expaueſce iram Omnipotentis. Noli autē diſcutere opera Altiſſimi: ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quātis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti. Quidam ſolùm portant ſuam deuotionem in libris, quidā in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus, & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicū eſt in corde. Sunt alij, qui, intellectu illuminati, & affectu purgati, ad æterna sēper anhelant: de terrenis grauiter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolēter inſeruiunt: & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis. Quia docet eos terrena deſpicere, & amare cæleſtia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte deſiderare.

O magnum pietatis opus.
in off. diu. Sanc. Cru.
O GRAND' È MIRABIL' O:
PERA DEL DIVINO AMORE.

CAP. V.

De mirabili effectu diuini amoris.

1 BEnedico te Pater cęleſtis, Pater Domini mei Ieſù Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione; quandoque tuâ recreas conſolatione. Benedico te ſemper, & glorifico, cum vnigenito Filio tuo, & Spiritu ſancto paraclito in ſæcula ſæculorum. Eia Domine Deus amator ſancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es

gloria mea,& exultatio cordis mei. Tu ſpes mea,& refugium meum,in die tribulationis meę

2 Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideò neceſſe habeo à te confortari, & conſolari: propterea viſita me ſæpiùs, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis,& ſanà cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis,vt intùs ſanatus, & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum,ſtabilis ad perſeuerandum.

3 Magna res eſt amor,magnum omnino bonum: quod ſolum leue facit omne oneroſum,& fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum

dul-

dulce,ac ſapidum efficit. Amor Ieſu nobilis,ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber,& ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur affectus ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat?aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulcius eſt amore,nihil fortius,nihil altius nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nec melius in cælo,& in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

4 Amans volat, currit, & lætatur;liber eſt, & non tene-

tur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in vnō ſummo ſuper omnia quieſcit, & ex quo omne bonum fluit, & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem, ſe conuertit ſuper omnia bona. Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum ferueſcit. Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quam valet; de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe, & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit, & iacet.

5 Amor vigilat, & dormiēs nōn dormitat. Fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur:

ſed

ſed ſicut,vt viuax flamma , & ardens facula,ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit.Si quis amat, nouit quid hæc vox clamet,Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit:Deus meus, amor meus:tu totus meus , & ego totus tuus.

6 Dilata me in amore , vt diſcam interiori cordis ore, deguſtare ; quam ſuaue ſit amare ; & in amore liqueſieri , & natare. Tenear amore ; vadens ſupra me,præ nimio feruore,& ſtupore.Cantem amoris canticum ; ſequar te dilectum meum in altum; deficiat in laude tua anima mea,iubilans ex amore. Amem te pluſquam me, nec me niſi propter te, & omnes in te,qui verè a-

mant te,ſicut iubet lex amoris lucens ex te.

7 Eſt amor velox,ſincerus, pius,iucundus,& amœnus,fortis,patiens,fidelis,prudens,longanimis,virilis,&ſeipſum nunquam quærens. Vbi enim ſe ipſum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Eſt amor circumſpectus,humilis, & rectus: non mollis,non leuis, nec vanis intendens rebus; ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus, & obediens Prælatis,ſibi vilis, & deſpectus, Deo deuotus, & gratificus,fidens,& ſperans ſemper in eo, etiam cum ſibi non ſapit Deus: quia ſine dolore non viuitur in amore.

8 Qui non eſt paratus om-

nia

nia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem, omnia dura, & amara, propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAP. VI.

De probatione veri Amatoris.

1 FIli, non es adhuc fortis, & prudens amator.

2 Quare Domine?

3 Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis; & nimis auide conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo,

ita nec in aduerſis diſpliceo.

4 Prudens amator, non tam donum amantis conſiderat, quam dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quam cenſum: & infra dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me, vel de Sanctis meis ſentis, quam velles. Affectus ille bonus, & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cæleſtis; ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduerſus incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemq; ſpernere diaboli, inſigne eſt virtu-

tis, & magni meriti.

5 Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacumque materia ingeſtę. Forte ſerua propoſitum, & intentionem rectam ad Deum, nec eſt illuſio, quod aliquando in exceſſum ſubito raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuite magis pateris, quàm agis: & quam diu diſplicent, & reniteris, meritum eſt, & non perditio.

6 Scito, quod antiquus inimicus omninò nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à proprij cordis cuſtodia, & à firmo propoſito

proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit: vt tædium tibi faciat, & horrorem, vt ab oratione reuocet, & ſacra lectione. Diſplicet ſibi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) à Communione ceſſare faceret: Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cùm mala inſerit, & immunda. Dicito illi: Vade immunde ſpiritus: erubeſce, miſer: valdè immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Diſcede à me, ſeductor peſſime: non habebis in me partem vllam: ſed IESVS mecum erit, tamquàm bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo mori, & omnem pœnam ſubire; quàm tibi conſentire. Tace, & obmuteſce;

teſce: non audiam te ampliùs, licet plures mihi moliris moleſtias. Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant aduersùm me caſtra, non timebit cor meum Dominus adiutor meus, & redemptor meus.

7 Certa, tamquàm miles bonus: &, ſi interdum ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea: & multùm præcaue à vana complacentia, & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatèm pænè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam humilitatem ruina, hæc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentium.

CAP. VII.

De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.

1 FIli, vtilius eſt tibi, & ſecurius deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multùm inde loqui, neque multùm ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tamquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenaciùs inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer, & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tãtùm

ſpiritualis vitæ profectus, cùm cõſolationis habueris gratiam: ſed cùm humiliter, & abnegate, patienterque tuleris eius ſubtractionem: ita quòd tunc ab orationis ſtudio nõ torpeas, nec reliqua opera tua, ex vſu facienda, omninò dilabi permittas: ſed, ſicut meliùs potueris, & intellexeris, libenter (quod in te eſt) facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quam ſentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim ſunt, qui, cùm non benè eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via eius, ſed Dei eſt dare, & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non

ampliùs. Quidam incauti propter deuotionis gratiam, ſeipſos deſtruxerunt: quia pliùs agere voluerunt, quàm potuerunt non penſantes ſuæ paruitatis menſuram: ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis iudiciū. Et quia maiora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit; idcircò, gratiam citò perdiderunt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cælum poſuerunt nidum ſibi: vt, humiliati, & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc noui ſunt, & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt, & elidi.

3 Quòd ſi ſuum ſentire,

magis ſequi,quàm alijs exercitatis credere volunt; erit eis periculoſus exitus,ſi tamen retrahi à proprio conceptu noluerint. Rarò, ſibi ipſis ſapientes, ab alijs regi humiliter patiuntur.Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate,& parua intelligentia; quàm magni ſcientiarum theſauri, cum vana complacentia.Melius eſt tibi, minus habere, quam multum,vnde poſſes ſuperbire. Nõ ſatis diſcretè agit,qui ſe totum lætitiæ tradit, obliuiſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore aduerſitatis,& cuiuſque grauitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de

me, quàm oportet, recogitat ac ſentit.

4 Qui, tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit; ſępè tempore belli nimis deiectus, & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis, & modicus in te permanere, necnon ſpiritum tuum benè moderare, & regere; non incideres tàm citò in periculum, & offenſam. Conſilium bonum eſt, vt, feruoris ſpiritu concepto, mediteris, quid futurum ſit abſcedente lumine. Quod dùm contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reuerti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5 Vtilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpe-

ra pro tua haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat, vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu:ſed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus:ſi Dei honorem pure,& integrè ſemper quęrat: ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate deſpiciat,atq; ab alijs etiam deſpici,& humiliari magis gaudeat, quam honorari.

CAP. VIII.

De vili æſtimatione ſui ipſius, in oculis Dei.

1 LOquar ad Dominum meum, cùm ſim puluis, & cinis? Si me amplius reputauero, ecce tu ſtas contra me: & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificauero; & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) puluerizauero; erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in

æternum. Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & quò deueni: quia nihil ſum, & neſciui. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas: ſi autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirũ valdè, quòd ſic repentè ſubleuor; & tàm benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tàm multis ſubueniens neceſſitatibus: à grauibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (vt verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amãdo, me perdidi: & te ſolum quærendo, & purè amando, me & te pariter inueni: atque

ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu, ò dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id, quàm audeo ſperare vel rogare.

3 Benedictus ſis, Deus meus: quia, licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas numquàm ceſſat benefacere etiam ingratis, & longè à te auerſis. Conuerte nos ad te, vt ſimus grati, humiles, & deuoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAP.

CAP. IX.

Quòd omnia ad Deum, ſicut ad finem vltimum, ſunt referenda.

1 FIli, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus, & vltimatus, ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpius ſeipſum, & ad creaturas malè incuruatus. Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis, & areſcis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideò ad me tamquam ad ſuam originẽ, cuncta ſunt reducenda

2 Ex me puſillus,& magnus pauper,& diues, tamquam ex fonte viuo,aquam viuam hauriunt: & qui mihi ſpontè, & liberè deſeruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari; non ſtabilietur in vero gaudio,neque in corde ſuo dilatabitur;ſed multipliciter impedietur,& anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtùtem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo, & cum magna diſtrictione, gratiarum actiones requiro.

3 Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et,ſi in-

trauerit cæleſtis gratia, & vera charitas,non erit aliqua inuidia , nec contractio cordis, neque priuatus amor occupabit . Vincit enim omnia diuina charitas , & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis , in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus,niſi ſolus Deus , qui eſt ſuper omnia laudandus , & in omnibus benedicendus.

Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Dñe. Pſal. 30.

QVANT' È GRANDE, Ò SIGNORE, LA MOLTITVDINE DELLA VRĀ DOLCEZZA.

CAP. X.

Quod, ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo.

1 NVnc iterum loquar Domine,& non ſilebo;dicam in auribus Dei mei, Domini mei,& Regis mei,qui eſt in excelſo. O quam magna multitudo dulcedinis tuæ,Domine quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſeruientibus? Vere ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè oſtendiſti mihi dulcedinem charitatis tuæ; quia, cum non eſſem, feciſti me, & cum errarem longè à

te reduxiſti me, vt ſeruirem tibi: & præcepiſti, vt diligam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliuiſci, qui mei dignatus es recordari, etiam poſtquam con abui & perij? Feciſti, vltra omnem ſpem, miſericordiam cum ſeruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Nec enim omnibus datum eſt, vt, omnibus abdicatis, ſæculo renuncient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnum eſt, vt tibi ſeruiam; cui omnis creatura ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet, ſeruire tibi: ſed hoc potiùs magnũ mihi & miran-

dum apparet; quòd tam pauperem, & indignum dignaris in ſeruum recipere, & dilectis ſeruis tuis adunare.

3 Ecce omnia tua ſunt, quæ habeo, & vnde tibi ſeruio. Veruntamen, vice verſa, tu magis mihi ſeruis, quam ego tibi. Ecce cælum, & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſtò ſunt, & faciunt quotidie quæcumque mandaſti. Et hoc parum eſt: quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. Traſcendit autem hæc omnia, quòd tu ipſe homini ſeruire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4 Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Vtinam poſſem tibi ſeruire cunctis diebus vitæ meæ! Vtinam; vel

vno

vno die, dignum ſeruitiũ exhibere ſufficerem! Verè tu es dignus omni ſeruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper ſeruus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſeruire, nec vnquàm in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: & quidquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere.

5 Magnus honor, magna gloria, tibi ſeruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſpontè ſe ſubiecerint tuæ ſanctiſſimę ſeruituti. Inuenient ſuauiſſimam Spiritus ſancti cõſolationem, qui pro amore tuo omnem carnalem abiecerint delectationem. Conſequentur magnam mentis libertatem,

qui

qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

6 O grata, & iucunda Dei ſeruitus, qua homo veraciter efficitur liber, & ſanctus! O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem; dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum, & ſemper optandum ſeruitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum!

CAP. XI.

Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.

1 FIli, oportet te adhùc multa addiſcere, quæ necdum benè didiciſti.

2 Quæ ſunt hæc, Domine?

3 Vt deſiderium tuum ponas totaliter ſecundum beneplacitum meum: & tui ipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidùs ęmulator. Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego ſum in cauſa, benè con-

tentus eris, quomodocumq; ordinauero: ſi autem de proprio quæſitu aliquid latet; ecce hoc eſt, quod te impedit & grauat.

4 Cauè ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto; ne fortè poſteà pœniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdùm refrenatione vti, etiam in bonis ſtudijs, & deſiderijs: ne, per importunitatem mentis diſtractionem incurras: ne alijs, per indiſciplinationem ſcandalum generes: vel etiam, per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turbe-

ris, & corruas.

5 Interdum verò oportet violentia vti, & viriliter appetitui ſenſitiuo contraire, nec àduertere, quid velit caro & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, vt ſubiecta ſit, etiam nolens, ſpiritui. Et tamdiù caſtigari debet, & cogi ſeruituti ſubeſſe; donec parata ſit ad omnia, paucisq; contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens muſſitare.

CAP. XII.

De informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias.

1 DOmine Deus, vt video, patientia eſt mi-

hi valdè neceſſariâ:multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam, qualitercumque ordinauero de pace mea: non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea.

℟ Ita eſt, fili. Sed volo, te non talem quærere pacem, quę tentationibus careat; aut contraria non ſentiat: ſed tunc etiam æſtimare, te pacem inueniſſe, cùm fueris varijs tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus. Si dixeris, te non poſſe multa pati; quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorij? De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum. Vt ergo æterna futura ſupplicia poſſis euadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare.

re. An putas, quòd homines ſæculi huius nihil vel parùm patiantur? Nec hoc inuenies, etiam ſi delicatiſſimos quæſieris.

3 Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates, ideoque parum ponderant ſuas tribulationes.

4 Eſtò, ita ſit, vt habeant quidquid voluerint: ſed quãdiù putas durabit? Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cum adhùc viuunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, vnde ſibi delectationem concipiunt; inde doloris pœnam fre-

quenter recipiunt. Iuſtè illis ſit: vt quia inordinatè delectaſiones quærunt, & ſequuntur; non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

5 O quàm breues, quàm falſæ, quàm inordinatæ, & turpes omnes ſunt! Verumtamen, præ ebrietate, & cæcitate, non intelligunt: ſed, velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitę delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo, fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

6 Etenim, ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari; ecce in contemptu omnium mundanorum, & in

abſciſſione omnium infimarũ delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quantò te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris; tantò in me ſuauiores, & potentiores conſolationes inuenies. Sed primò,nõ ſine quadam triſtitia, & labore certaminis,ad has pertinges Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: ſed feruore ſpiritus frenabitur: Inſtigabit, & exacerbabit te ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur; inſuper & labore vtili, aditus ei magnus obſtruetur.

CAP. XIII.

De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum IESV Chriſti.

1 FIli, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter & ſponte ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quod caro ſua necdum perfectè ſibi obedit, ſed ſæpe recalcitrat & remurmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubiugare Citius nàmque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit deua-

ſtatus. Non eſt moleſtior & peior animæ hoſtis, quam tu ipſe tibi, non benè concordans ſpiritui. Oportet omninò, verum te aſſumere tui ipſius contemptum, ſi vis præualere aduerſus carnem, & ſanguinem Quia adhùc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas.

2 Sed quid magnum, ſi tu, qui puluis es, & nihil: propter Deum te homini ſubdis: quando ego omnipoten s & altiſſimus, qui cuncta creaui ex nihilo: me homini propter te humiliter ſubieci? Factus ſum omnium humillimus & infimus, vt tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare, puluis: Diſce te hu-

miliare, terra, & limus, & ſub omnium pedibus incuruare. Diſce volontates tuas frangere, & ad omnem ſubiectionem te dare.

3 Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: ſed ita ſubiectum & paruulum te exhibe: vt omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutũ platearum conculcare. Quid habes homo inanis, conqueri? Quid, ſordide peccator, potes contradicere exprobrãtibus tibi; qui toties Deum offendiſti, & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo: vt cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficijs meis exiſteres, & vt ad veram

ſubiectionem, & humilitatem te iugiter dares patienterque proprium contemptum ferres.

CAP. XIV.

De occultis Dei iudicijs conſiderandis, nè extollamur in bonis.

1 INtonas ſuper me iudicia tua, Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaueſcit anima mea valdè. Sto attonitus, & conſidero; quia cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in angelis reperiſti prauitatem, nec tamen pepercisti: quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cælo, & ego puluis quid præſumo? Quorum opera videban-

tur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi filiquis delectari porcorum.

2 Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas. Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas. Nulla iuuat fortitudo, ſi conſeruare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti mergimur, & perimus: viſitati verò erigimur, & viuimus. Inſtabiles quippè ſumus, ſed per te confirmamur tepeſcimus, ſed à te accendimur.

3 O quam humiliter, & abiectè mihi de meipſo ſentiendum eſt, quàm nihili penden-

dum, ſi quid boni videar habere! O quam profundè ſubmittere me debeo ſub abiſſalibus iudicijs tuis, Domine: vbi nihil aliud me eſſe inuenio, quã nihil, & nihil! O pondus immenſum! ò pelagus intranſnatabile: vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil! Vbi eſt ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta? Absorpta eſt omnis gloriatio vana, in profunditate iudiciorum tuorum ſuper me.

4 Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cuius cor in veritate ſubiectum eſt Deo? Non eum totus mundus eriget, quẽ Veritas ſibi ſubiecit: nec om-

nium

nium laudantium ore mouebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmauit. Nam & ipſi, qui loquuntur: ecce omnes nihil: deficient enim cum ſonitu verborum. Veritas autem Domini manet in æternum.

Non nobis, Dn̄e, nō nobis; sed nomini tuo da gloriam. Pſal. 113

NON À NOI, Ò SIGNORE, NŌ À NOI, M'AL VR̄O S. NOME SIA DATA GLORIA.

CAP. XV.

Qualiter ſtandum ſit ac dicendum, in omni deſiderabili.

1 FIli,ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitum fuerit,fiat hoc ita Domine ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine,ſi mihi videris expedire, & vtile eſſe probaueris; tunc dona mihi, hoc vti ad honorem tuum. Sed, ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe: aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiam ſi homini videatur rectum,& bonum.Difficile eſt,

pro vero iudicare, vtrùm ſpiritus bonus an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2 Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate, deſiderandum eſt & petendum quidquid deſiderabile menti occurrit: maximèque cum propria reſignatione mihi totum committendum eſt, atque dicendum: Domine tu ſcis, qualiter melius eſt: fiat hoc vel illud ſicut volueris. Da quod vis, & quando vis. Fac mecum, ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me vbi vis, & liberè age mecum in

omnibus. In manu tua ſum, gyra, & reuerſa me per circuitum. En ſeruus tuus ego paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi viuere, ſed tibi: vtinam dignè & perfectè!

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3 Concede mihi, benigniſſime Ieſu, gratiam tuam, vt mecum ſit, & mecũ laboret, mecumq; in finem vſq; perſeueret. Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle: quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet. Tua voluntas, mea ſit: & mea voluntas tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet. Sit mihi vnum velle, & nolle tecum: nec aliud poſſe velle

aut nolle, niſi quod tu vis, & nolis.

4 Da mihi, omnibus mori, quæ in mundo ſunt: & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo. Da mihi, ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te dura ſunt omnia & inquieta. In hac pace, in idipſum (hoc eſt, in te vno, ſummo, æterno bono) dormiam & requieſcã. Amen.

CAP. XVI:

Quòd verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1 QVidquid deſiderare poſſum vel cogitare ad ſolatium meũ

non hìc expecto, ſed in poſterum; Quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus delicijs frui poſſem; certum eſt, quòd diù durare non poſſent. Vnde non poteris, anima mea planè conſolari, nec perfectè recreari; niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium. Expecta modicum, anima mea; expecta diuinum promiſſum & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinatè iſta appetis preſentia, perdes æterna, & cæleſtia. Sint temporalia in vſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2 Etiam ſi omnia creata bona haberes: non poſſes eſſe fe-

lix, & beata: ſed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: non qualis videtur, & laudatur à ſtultis mundi amatoribus: ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales; ac mundicordes quorum conuerſatio eſt in cælis. Vanum eſt, & breue, omne humanum ſolatium. Beatum, & verum ſolatium, quod intùs à veritate percipitur. Deuotus homo vbique ſecum fert conſolatorem ſuum Ieſum, & dicit ad eum: Adeſto mihi, Domine Ieſu, in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua deſuerit conſolatio; ſit mihi tua voluntas, & iuſta pro-

batio, pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum iraſceris, neque in æternum comminaberis.

CAP. XVII.

Quòd omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.

1 FIli, ſine me tecum agere quod volo; ego ſcio, quid expedit tibi. Tu cogitas ſicut homo: tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus.

2 Domine verum eſt quod dicis. Maior eſt ſollicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam ego gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non proijcit omnem ſollicitudinem ſuam in te. Domi-

ne, dummodò voluntas mea recta, & firma ad te permaneat: fac de me quidquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quidquid de me feceris. Si me vis eſſe in tenebris ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterùm benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus. Si me vis tribulari, ſis æquè ſemper benedictus.

3 Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare. Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendũ. Ita libenter debes eſſe inops, & pauper, ſicut plenus, & diues.

4 Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua bonum, &

malum, dulce & amarum, læ-
tum & triſte ſuſcipere: & pro
omnibus mihi contingentibus
gratias agere. Cuſtodi me ab
omni peccato, & non timebo
mortem, nec infernum. Dum-
modò in æternum me non
proijcias, nec deleas de libro
vitæ; non mihi nocebit, quid-
quid venerit tribolationis ſu-
per me.

CAP. XVIII.

Quòd temporales miſeria, exemplo Christi, æquanimiter ſunt ferendæ.

1 Fili, ego deſcendi de cęlo pro tua ſalute: ſuſcepi tuas miſerias, non neceſſitate, ſed charitate trahente: vt patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus

mei, vſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris; defectum rerum temporalium magnum habui: multas querimonias de me frequenter audiui; confuſiones, & opprobria benignè ſuſtinui: pro beneficijs ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2 Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum eſt vt ego miſellus peccator ſecundùm voluntatem tuam patienter me ſuſtineam: & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ pro ſalute mea portem. Nam, etſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen iam per gratiã tuam valdè meritoria: atque

exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigijs, infirmis tolerabilior, & clarior. Sed & multò magis conſolatoria, quã olim in Lege veteri fuerat, cùm porta cæli clauſa perſiſteret: & obſcurior etiam via ad cælum videbatur, quando tàm pauci regnum cælorum quærere curabant. Sed neque qui tunc iuſti erant & ſaluandi: ante paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum cæleſte regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam, & bonam dignatus es mihi, & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum oſtendere? Nam vita tua, via noſtra: & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona

noſtra Niſi tu nos præceſſiſſes, & docuiſſes, quis ſequi curaret? Heu, quanti longe, retroq; manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent! Ecce adhuc tepeſcimus, auditis tot ſignis tuis, & doctrinis: quid fieret ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus?

CAP. XIX.

De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.

1 QVid eſt quod loqueris, fili? Ceſſa conqueri, conſidera [passio]ta mea; & aliorum Sanctorum paſſione. Nondum vſque ad ſanguinem reſtitiſti. Parum eſt quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam

mul-

multipliciter probati, & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et ſi tibi minima non videntur, vide ne, & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua, ſiue magna ſint, ſtude, cuncta patienter ſufferre.

2 Quanto melius ad patiendum te diſponis, tanto ſapientiùs agis, & amplius promereris, feres quoque leuiùs animo, & vſu ad hoc non ſegniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuſcemodi mihi patienda, ſunt, graue enim intulit damnum, & improperat mihi, quę numquam cogitaueram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt

talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas, & offenſas ſibi illatas perpendit.

3 Non eſt verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verùs autem patiens non attendit à quo homine, vtrum à Prælato ſuo, an ab aliquo ęquali, aut inferiori: vtrum à bono, & ſancto viro, vel à peruerſo, & indigno exerceatur. Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcumq; & quotieſcumque ei aliquid aduerſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum, quantumlibet paruum, pro Deo tamen paſſum ;

poterit ſine merito tranſire.

4 Eſto itaque expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriã. Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas coronari. Si autem coronari deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem; nec ſine pugna, peruenitur ad victoriam.

5 Fiat, Domine, mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam. Tu ſcis, quod modicum poſſum pati, & quod citò deijcior, leui exurgente aduerſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, pro nomine tuo amabilis, & optabilis: nam pati, & vexari pro te valde ſalubre eſt animæ meæ.

Dixi, confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino.
Pſal. 31.

IO DISSI, CONFESSARÒ, O SIGNORE, CONTRO DI ME LA MIA INGIVSTITIA.

CAP. XX.

De confeſſione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miſerijs.

1. CONfitebor aduersùm me iniuſtitiam meā: confitebor tibi, Domine, infirmitatem meam. Sæpe parua res eſt, quæ me deijcit, & contriſtat. Propono, me fortiter acturum; ſed cum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit. Valdè vilis quandoque res eſt, vnde grauis tentatio prouenit. Et, dum puto me aliquantulum tutum, cum non ſentio, inuenio me nonnunquàm pænè deuictum ex leui flatu.

2 Vide ergo, Domine, humilitatem meam, & fragilitatem tibi vndique notam. Miſerere, & eripe me de luto, vt non infigar, ne permaneam deiectus vſquequaque. Hoc eſt quod me frequenter reuerberat, & coram te cõfundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Etſi nõ omninò ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta, & grauis eſt earum inſectatio, & tædet valdè, ſic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi ſit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3 Vtinam, fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpicias ſerui tui labo-

rem,& dolorem, aſſiſtaſque illi in omnibus, ad quæcunque perrexerit! Robora me cæleſti fortitudine,ne vetus homo,miſera caro,ſpiritui,necdum plenè ſubacta,præualeat dominari; aduersùs quam certare oportebit, quamdiù ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu qualis eſt hæc vita,vbi non deſunt tribulationes, & miſeriæ vbi plena laqueis, & hoſtibus ſunt omnia! Nam,vna tribulatione, ſeu tentatione recedente, alia accedit, ſed, & priore adhùc durante conflictu, alij plures ſuperueniunt,& inſperatè.

4 Et quomodo poteſt amari vita; tantas habens amaritudines,tot ſubiecta calamitatibus,& miſerijs? Quomodo etiam dicitur vita, tot gene-

rans mortes,& peſtes?Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quod fallax ſit, & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ:ſed pœnæ,ac miſeriæ; iuſtè ſequentes ea,odium mundi pariunt,& tædium.

5 Sed vincit (proh dolor!) delectatio praua mentem mundo deditam; & eſſe ſub ſenſibus, delicias reputat,quia Dei ſuauitatem,& internam virtutis amœnitatem, nec vidit,nec guſtauit. Qui autem

mun-

mundũ perfectè contemnunt, & Deo viuere ſub ſancta diſciplina ſtudent; iſti diuinam dulcedinem, veris abrenunciatoribus promiſſam, non ignorant; & quàm grauiter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

CAP. XXI.

Quod in Deo ſuper omnia bona, & dona requieſcendum eſt.

1 SVper omnia, & in omnibus, requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulciſſime, & amantiſſime Ieſu, in te ſuper omnem creaturam requie-

ſcere, ſuper omnem ſalutem, & pulchritudinem, ſuper omnem gloriam,& honorem, ſuper omnem potentiam, & dignitatem,ſuper omnem ſcientiam,& ſubtilitatem,ſuper omnes diuitias,& artes,ſuper omnem lætitiam,& exultationem ſuper omnem famam, & laudem, ſuper omnem ſuauitatem, & conſolationem, ſuper omnem ſpem, & promiſſionem,ſuper omne meritum, & deſiderium,ſuper omnia dona, & munera, quæ potes dare,& infundere:ſuper omne gaudiū, & iubilationem, quam poteſt mens capere, & ſentire: denique ſuper Angelos,& Archangelos,& ſuper omnem exercitum cæli; ſuper omnia viſibilia,& inuiſibilia, & ſuper om-

ne quod tu Deus meus non es.
2 Quia tu, Domine Deus meus, ſuper omnia optimus es: tu ſolus altiſſimus, tu ſolus potentiſſimus, tu ſolus ſufficientiſſimus, & pleniſſimus: tu ſolus ſuauiſſimus, & ſolatioſiſſimus: tu ſolus pulcherrimus, & amantiſſimus: tu ſolus nobiliſſimus, & glorioſiſſimus ſuper omnia, in quo cuncta bona ſimul & perfectè ſunt, & ſemper fuerunt, & erunt; atq; ideò minus eſt, & inſufficiens, quidquid præter te ipſum mihi donas, aut de te ipſo reuelas, vel promittis, te non viſo, nec plenè adepto: quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona, om-

nemque creaturam tranſcendat.

3 O mi dilectiſſime ſponſe, Ieſu Chriſte, amator puriſſime, dominator vniuerſæ creaturæ: quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandùm, & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre quam ſuauis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, vt præ amore tuo non ſentiam me: ſed te ſolum, ſupra omnem ſenſum, & modum, in modo nō omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo & infælicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæ-

piùs impediunt, & diſtrahunt, alliciunt,& implicant, ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus, præſto ſemper beatis ſpiritibus.Moueat te ſuſpirium, meum, & deſolatio multiplex in terra.

4 O Ieſu,ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ, apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi.Vſquequò tardat venire Dominus meus?Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam,& miſerum eripiat de, omni anguſtia.Veni,veni;quia ſine te,nulla erit læta dies,aut hora:quia tu lætitia mea,& ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo

incarceratus, & compedibus grauatus: donec luce præſentię tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5 Quærant alij pro te aliud quodcumque libuerit: mihi aliud interim nil placet, nec placebit; niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna. Non reticebo, nec deprecari ceſſabo: donec gratia tua reuertatur, mihique tu intùs loquaris.

5 Ecce ad ſum. Ecce ego ad te, quia inuocaſti me. Lachrymæ tuæ, & deſiderium animę tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis, inclinauerunt me, & adduxerunt ad te.

7 Et dixi Domine, vocaui te, & deſideraui frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu

enim prior excitaſti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus, Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſeruo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ. Quid habet vltrà dicere ſeruus tuus coram te, niſi vt humiliet ſe valdè ante te memor ſemper propriȩ iniquitatis & vilitatis? Non enim eſt ſimilis tui in cunctis mirabilibus cæli, & terræ. Sunt opera tua bona valdè, iudicia vera: & prouidentia tua reguntur vniuerſa. Laus ergo tibi & gloria, ò Patris Sapientia: te laudet, & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creatâ ſimul.

CAP. XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1 APeri, Domine, cor meũ in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare, Da mihi intelligere voluntatẽ tuam, & cum magna reuerentia, ac diligenti conſideratione, beneficia tua, tàm in generali quàm in ſpeciali, memorari: vt dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verum ſcio, & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſoluere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit

præ

prę magnitudine ſpiritus meus

2 Omnia, quæ in anima, habemus & corpore, & quæcumque exteriùs, vel interius, naturaliter, vel ſupernaturaliter poſſidemus; tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Etſi alius pauciora accepit, omnia tamen tua ſunt: & ſine te, nec minimum poteſt haberi. Ille, qui maiora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille maior, & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque deuotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe iudicat, aptior eſt ad percipienda maiora.

3 Qui

3 Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet, nec indignanter ferre, neq; ditiori inuidere: ſed te potiùs attendere, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tàm gratis, & libenter, ſine peſonarum acceptione, tua munera largiris. omnia ex te, & ideò in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid vnicuique donari expediat: & cur iſte minus, & ille amplius habeat; non noſtrum; ſed tuum eſt hoc diſcernere; apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4 Vnde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exterius, & ſecuudum homines, laus & gloria apparet: ita vt,

conſiderata quis paupertate, & vilitate perſonæ ſuæ, non modò grauitatem, aut triſtitiam, vel deiectionem inde concipiat; ſed potiùs conſolationem, & hilaritatem magnã quia tu Deus pauperes, & humiles, atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares, & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos Principes ſuper omnem terram conſtituiſti. Fuerunt tamen ſine querela conuerſati in mundo, tàm humiles, & ſimplices, ſine omni malitia & dolo; vt etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo: & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno.

5 Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem benefi-

ciorum tuorum , ita lætificare debet ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ : de qua tantùm contentari debet , & conſolari vt ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus : & ita pacificus, & contentus in nouiſſimo, ſicut in loco primo: atque ita libenter deſpicabilis, & abiectus, nullius quoque nominis & famæ , ſicut cæteris honorabilior, et maior in mundo. Nam voluntas tua, et amor honoris tui , omnia excedere debet: et plus eum conſolari, magiſq; placere, quàm omnia beneficia ſibi data, vel danda.

CAP. XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1 FIlij, nunc docebo te viā pacis, & veræ libertatis.

2 Fac, Domine quod dicis, quia hoc mihi gratum eſt audire.

3 Stude, fili, alterius potius facere volūtatem, quam tuam. Elige ſemper minus, quam plus habere. Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe. Opta ſemper, & ora, vt voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis, & quietis.

4 Domine, ſermo tuus iſte

bre-

breuis, multum in ſe continet perfectionis. Paruus eſt dictu, ſed plenus ſenſu, & vber in fructu. Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri. Nam quoties me impacatum ſentio, & grauatum, ab hac doctrina me receſſiſſe inuenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diliges, adauge maiorem gratiam: vt poſſim tuum complete ſermonem, & meam perficere ſalutem.

Oratio contra cogitationes malas.

5 Domine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice; quo-

niam inſurrexerunt in me, variæ cogitationes, & timores magni affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

6 Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo. Aperiam ianuas carceris, & arcana ſecretorum reuelabo tibi.

7 Fac Domine, vt loqueris: & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes, & vnica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo inuocare, & patienter conſolationem tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

8 Clarifica me, Ieſu bone,

claritate interni luminis, & educ de habitaculo cordis mei tenebras vniuerſas. Cohibe euagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas: vt fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia pura. Impera ventis, & tempeſtatibus: dic mari, Quieſce; & Aquiloni, Ne flaueris, & erit tranquillitas magna.

9 Emitte lucem tuam, & veritatem, vt luceant ſuper terram: quia terra ſum inanis, & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam deſuper: perfunde cor meum rore cæleſti: miniſtra deuotionis aquas, ad

ir-

irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonũ, & optimum. Eleua mentem, preſſam mole peccatorum, & ad cæleſtia totum deſiderium meum ſuſpende: vt,guſtata ſuauitate ſupernæ fælicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

10 Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione, quia nulla res creata, appetitum meum valet plenarie quietare,& conſolari. Iunge me tibi, inſeparabili dilectionis vinculo, quoniam tu ſolus ſufficis amanti, et abſque te friuola ſunt vniuerſa.

CAP. XXIV.

De euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.

1 FIli, noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſollicitudines. Quid hoc, vel illud ad te? tu me ſequere. Quid enim ad te, vtrum ille ſit talis, vel talis, aut iſte ſic, et ſic agit, vel loquitur? Tu non indiges reſpondere pro alijs, ſed pro te ipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognoſco, et cuncta, quæ ſub ſole fiunt video, et ſcio, qualiter cum vnoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, et ad quem finem tendat eius in-

tentio. Mihi igitur omnia committenda ſunt: tu verò ſerua te in bona pace, et dimitte agitantem agitare, quantùm voluerit. Veniet ſuper eum quidquid fecerit, vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2 Non ſit tibi curæ de magni nominis vmbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Iſta enim generant diſtractiones, et magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, et abſcondita reuelarem; ſi aduentum meum diligenter obſeruares, et oſtium cordis mihi aperires. Eſto prouidus, et vigila in orationibus, et humilia te in omnibus.

Pax multa diligentibus nomẽ tuum Dñe. Pſal. 118.

MOLTA PACE GODONO GL' AMATORI DEL TVO NOME O SIGNORE.

CAP. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.

1 FIli, ego locutus ſum: Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent non omnes curant: Pax mea cum humilibus, et manſuetis corde Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, et vocem meam ſequutus fueris, poteris multa pace frui.

2 Quid igitur faciam?

3 In omni re attende tibi

quid facias, et quid dicas: et omnem intentionem tuam ad hoc dirige, vt mihi ſoli placeas, et extra me nihil cupias, vel quæras. Sed, et de aliorum dictis vel factis nil temerè iudices, nec cum rebus tibi non commiſſis te implices; et poterit fieri, vt parùm, vel raro turberis. Numquam autem ſentire aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis, vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes, te veram pacem inueniſſe, ſi nullam ſenſeris grauitatem: nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris aduerſarium; nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundum tuum affectum. Neque tunc

aliquid magni te reputes , aut ſpecialiter dilectum exiſtimes; ſi in magna fueris deuotione, atque dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis: nec in iſtis conſiſtit profectus, & perfectio hominis.

4 In quo ergo Domine?

5 In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ , non quærendo quæ tua ſunt , nec in paruo , nec in magno , nec in tempore , nec in æternitate,ita vt vna æquali facie in gratiarum actione permaneas,inter proſpera,& contraria:omnia æqua lance penſando Si fueris tam fortis, & longanimus in ſpe, vt ſubtracta interiori conſolatione , etiam ad ampliora ſuſtinenda,cor tuũ

præparaueris, nec te iuſtificaueris, quaſi hæc, tantaque pati non deberes; ſed me in omnibus diſpoſitionibus iuſtificaueris, & ſanctum laudaueris; tunc in vera; & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit, quod rurſus in iubilo faciem meam ſis viſurus. Quod ſi ad plenum tui ipſius contemptum perueneris; ſcito, quòd tunc abundantia pacis perfrueris, ſecundum poſſibilitatem tui incolatus.

CAP. XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quã ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio.

1 DOmine hoc opus eſt perfecti viri, num-

quàm ab intentione cæleſtium animum relaxare, & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire: non more torpentis, ſed prærogatiuâ quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obſecro te, pijſſime Deus meus, præſerua me à curis huius vitæ, ne nimis implicer à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar: ab vniuerſis animæ obſtaculis, ne moleſtijs fractus deijciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: ſed ab his miſerijs, quæ animam ſerui tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter grauant, & retardant; ne in libertatem ſpiritus quoties libuerit, valeat introire.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem, omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem, & ad ſe, intuitu cuiuſdam boni delectabilis præſentis, malè allicientem. Non me vincat Deus meus, non me vincat caro, & ſanguis: non me decipiat mundus, & breuis gloria eius: non me ſupplantet diabolus, & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeuerãdi. Da, pro omnibus mundi conſolationibus, ſuauiſſimam ſpiritus tui vnctionem; & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera vtenſilia, ad corpo-

ris ſuſtentaculum pertinentia, feruenti ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue, talibus fomentis temperate vti, non deſiderio nimio implicari. Abijcere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua, & quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam aliàs caro aduerſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc, quæſo, manus tua me regat, & doceat, ne quid nimium fiat.

CAP. XXVII.

Quod priuatus amor à ſummo bono maximè retardat.

1 FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil

tui ipſius eſſe. Scito quod amor tui ipſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secundum amorem,& affectum, quem geris, quælibet res plus, vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & benè ordinatus; eris ſine captiuitate rerum. Noli concupiſcere, quod non licet habere. Noli habere, quod te poteſt impedire,& libertate interiori priuare. Mirum quod non ex toto fundo cordis te ipſum mihi committis, cum omnibus,quæ deſiderare potes, vel habere.

2 Quare vano mærore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc,vel

illud

illud, & volueris eſſe ibi, vel ibi propter tuum commodum & proprium beneplacitum magis habendum, numquàm eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine; quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui aduerſetur.

3 Iuuat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitus. Quod non tantum de cenſu æris, & diuitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus feruoris: nec diù ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à vero fun-

damento ſtatus cordis: hoc eſt, niſi ſteteris in me; permutare te potes, ſed non meliorare. Nam, occaſione orta, & accepta, inuenies quod fugiſti, & ampliùs.

Oratio pro purgatione cordis, & cæleſti ſapientia.

4 Confirma me, Deus, per gratiam ſancti Spiritus. Da, virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſollicitudiue, & angore euacuare, nec varijs deſiderijs trahi cuiuſcunque rei, vilis, aut pretioſæ, ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum; quia nihil permanens ſub Sole, vbi omnia vanitas, & af-

flictio

flictio ſpiritus. O quàm ſapiens qui ita conſiderat?

5 Da mihi, Domine, cæleſtem ſapientiam, vt diſcam te ſuper omnia quærere, & inuenire, ſuper omnia ſapere, & diligere: & cætera ſecundum ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt intelligere. Da, prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduerſantem, quia hæc magna ſapientia, non moueri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sirenæ: ſic enim incœpta pergitur via ſecurè.

CAP. XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1 FIli, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint, & dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de te ipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multùm ponderabis volantia, verba. Eſt non parua prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſùs ad me conuerti, nec humano iudicio diſturbari.

2 Non ſit pax tua in ore hominum. Siue enim benè ſiue malè interpretati fuerint, non es ideò alter homo. Vbi eſt vera pax, & vera gloria? Nonne

in

in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere: multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAP. XXIX.

Qualiter, inſtante tribulatione Deus inuocandus eſt & benedicendus.

1 SIt nomen tuum, Domine benedictum in ſecula: qui voluiſti, hanc tentationem, & tribulationem venire ſuper me. Non poſſum eam effugere: ſed neceſſe habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas.

Domine, modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo benè, ſed multùm vexor à pręſenti paſſione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias. Saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam vt tu clarificeris, cùm fuero validè humiliatus, & per te liberatus Complaceat tibi Domine vt eruas me: nam ego pauper quid agere poſſum, & quò ibo ſine te? Da patientiam, Domine, etiam hac vice. Adiuua me, Deus meus, & non timebo, quamtumcumque grauatus fuero.

2 Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & grauari. Oportet vtique, vt

ſu-

ſuſtineam;& vtinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat! Potens eſt autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre & eius impetum mitigare, ne penitus ſuccumbã: quemadmodum & prius ſæpius egiſti mecum, Deus meus miſericordia mea. Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ Excelſi.

Ad Dnũm cum tribularer cla:
maui, et exaudiuit me.
Pſal. 119.

ESSEND' IO IN TRIBVLATIO
NE, GRIDAI AL SIGNORE, E
FVI ESSAVDITO.

CAP. XXX.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperandæ gratiæ.

1 FIli, ego Dominus confortans in die tribulationis. Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè. Hoc eſt, quod maximè conſolationem impedit cæleſtem; quia tardiùs te conuertis ad orationem. Nam, antequàm me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideòque fit, vt parùm omnia proſint, donec aduertas, quia ego ſum qui eruo ſperantes in me, nec eſt extrà me valens auxilium, neque vtile conſilium,

ſed neque durabile remedium. Sed iam, reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconualeſce in luce miſerationum mearum, quia propè ſum, (dicit Dominus) vt reſtaurem vniuerſa, non ſolum integrè, ſed & abundanter, ac cumulatè.

2 Numquid mihi quidquā eſt difficile, aut ero ſimilis dicenti, & non facienti? Vbi eſt fides tua? Sta firmiter, & perſeueranter. Eſto longanimus, & vir fortis, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo Expecta me, expecta: veniam, & curabo te. Tentatio eſt, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi vt triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? Sufficit diei malitia ſua. Vanum eſt & inutile,

tile, de futuris conturbari, vel gratulari, quæ fortè nunquàm euenient.

3 Sed humanum eſt, huiuſmodi imaginationibus illudi: & parui adhùc animi ſignum, tàm leuiter trahi a ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat, vtrùm veris, an falſis illudat & decipiat vtrùm: præſentium amore, aut futurorum formidine proſternat. Non ergo turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quãdo tu putas te elongatum a me, ſæpè ſum propinquior. Quando tu æſtimas pænè totum perditum, tunc ſæpè maius merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in

contrarium. Non debes iudicare ſecundùm præſens ſentire: nec ſic grauitati alicui vndecumque venienti inhærere & accipere tanquàm omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4 Noli putare te relictum ex toto, quàmuis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem; ſic enim tranſitur ad regnum cælorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi, & ceteris ſeruis meis; vt exercitemini aduerſis; quàm ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes abſconditas: quia multùm expedit pro ſalute tua, vt interdùm ſine ſapore relinquaris: ne fortè eleueris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi pla-

cere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre poſſum: & & reſtituere, cùm mihi placuerit.

5 Cùm dedero, meum eſt: cùm retraxero, tuum non tuli: quia meum eſt omne datum, bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiſero grauitatem, aut quamlibet contrarietatem; ne indigneris, neque concidat cor tuum; ego citò ſubleuare poſsum, & omne onus in gaudium tranſmutare. Veruntamen iuſtus ſum, & recomẽdabilis multùm, cum ſic facio tecum.

6 Si rectè ſapis. & in veritate aſpicis; nunquàm debes propter aduerſa tàm deiectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere: immò hoc v-

nicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi. Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis diſcipulis meis, quos vtique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAP. XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inueniri.

1 DOmine, benè indigeo adhùc maiori gratia,

ſi debeam illùc peruenire, vbi me nemo poterit, nec vlla creatura impedire. Nā quamdiù res aliqua me retinet, non poſſum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam? Quid ſimplici oculo quietius? Et quid liberius nil deſiderante in terris? Oportet igitur, omnem ſupertranſire creaturam, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre, te omnium conditorem cum creaturis nil ſimile habere. Et, niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere diuinis. Ideò enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pauci ſciunt

ſe à perituris, & creaturis, ad plenum ſequeſtrari.

2 Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam leuet, & ſupra ſemetipſam rapiat. Et, niſi homo ſit in ſpiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus; quidquid ſcit, quidquid etiam habet, non eſt magni põderis. Diù paruus erit, & infrà iacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum vnum, immenſum, æternum bonum. Et quidquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo computari debet. Eſt magna differentia, ſapientia illuminati, & deuoti viri, & ſcientia litterati atque ſtudioſi clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ deſurſum ex diuina influentia ma-

nat: quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem deſiderare: ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt magnum impedimentum, quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parùm de perfecta mortificatione habetur. Neſcio, quid eſt, & quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus, qui ſpirituales dici videmur: quod tantum laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitorijs, & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro, plenè recollectis ſenſibus, cogitamus.

4 Proh dolor! ſtatim poſt modicam recollectionem foràs erumpimus: nec opera noſtra,

diſtricta examinatione truti-namus. Vbi iacent affectus no-ſtri, non attendimus: & quàm impura ſint omnia,non deploramus. Omnis quippè caro corruperat viam ſuam,& ideo ſequebatur diluuium magnum Cùm ergo interior affectus noſter multùm corruptus ſit; neceſſe eſt,vt actio ſequens index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5 Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tàm ſtudiosè penſatur. Si fuerit fortis, diues,pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inueſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu, quàm pa-

tiens, & mitis quàm deuotus, & internus, à multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit: Gratia ad interiora ſe conuertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, vt non decipiatur.

CAP. XXXII.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

1 FIli, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. Compediti ſunt omnes proprietarij, & ſui ipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrouagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti, ſed hoc ſępè fingentes, & com-

ponẽtes,quod non ſtabit. Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum. Tene breue,& conſummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia: relinque cupidinem,& reperies requiem. Hoc mente pertracta: &, cum impleueris intelliges omnia.

2 Domine hoc non eſt opus vnius diei, nec ludus paruulorum; imò in hoc breui includitur omnis perfectio Religioſorum. Fili,non debes auerti, nec ſtatim deijci, audita via perfectorum:ſed magis ad ſubliniora prouocari, & ad minus, ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Vtinam ſic tecum eſſes, & ad hoc perueniſſes; vt tui ipſius amator non eſſes,ſed ad nutum meum purè ſtares,

&

& eius, quem tibi præpoſui Patris! tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio, & pace tranſiret. Adhùc multa habes ad relinquendum: quæ niſi mihi ex integro reſignaueris, non acquires quod poſtulas. Suadeo tibi, emere a me aurum ignitum, vt locuples fias id eſt, cęleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam, & propriam complacentiam.

3 Dixi viliora tibi emenda pro pretioſis, & altis, in rebus humanis. Nam valdè vilis, & parua, ac pænè obliuioni tradita videtur, vera cæleſtis ſapientia, non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra; quàm multi ore tenus

prædicant, ſed vita longè diſſentiunt; ipſa tamen eſt prætioſa margarita; à multis abſcondita.

CAP. XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

1 FIli, noli credere affectui tuo: qui nunc eſt, citò mutabitur in aliud. Quamdiù vixeris, mutabilitati ſubiectus es, etiam nolens: vt modo lætus, modò triſtis: modò pacatus, modò turbatus: nunc deuotus, nunc indeuotus: nunc ſtudioſus, nunc acedioſus: nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia

ſa-

ſapiens, & benè doctus in ſpiritu, non attendens quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet vẽtus inſtabilitatis: ſed, vt tota intentio mentis eius ad debitum, & optatum proficiat finem. Nam ſic poterit vnus, & idem, inconcuſſuſque permanere, ſimplici intentionis oculo, per tot varios euentus, ad me impræterniſsè directo.

2 Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò conſtantiùs inter diuerſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicitur enim citò in aliquod delectabile quod occurrit. Nam, & raró totus liber quis inuenitur à næuo propriæ exquiſitionis. Sic Iudęi olim venerant in Bethaniam ad Martham, &

Mariam; non propter Ieſum tantum, ſed & vt Lazarum viderent. Mundãndus eſt ergo intentionis oculus, vt ſit ſimplex & rectus, atq; vltra omnia varia media ad me dirigendus

CAP. XXXIV.

Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.

1 ECce Deus meus, & omnia; quid volo amplius, & quid fęlicius deſiderare poſſum? O ſapidum, & dulce verbum! ſed amanti Verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo ſunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti ſatis dictum eſt: & ſæpè repetere, iucundum eſt amanti. Te ſiquidem præſente,

iu-

iucunda ſunt omnia: te autem abſente, faſtidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacē magnam, lætitiamque feſtiuam. Tu facis benè ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec poteſt aliquid ſine te diù placere: ſed, ſi debet gratū eſſe, & bene ſapere, oportet, gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2 Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad iucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorū, & carnis mortificatiouem ſequuntur verè ſapientes eſſe cognoſcun-

tur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris. Diſſimilis tamen, & multùm diſſimilis ſapor Creatoris, & creaturæ, æternitatis, & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina: fulgura coruſcationem de ſublimi, penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica ſpiritum meum, cum ſuis potentijs, ad inhærendum tibi iubiloſis exceſſibus: O quando veniet hæc beata, & deſiderabilis hora, vt tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus! Quá-

diù hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhùc (proh dolor) viuit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus. Adhùc concupiſcit fortiter cõtra ſpiritum, bella mouet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4 Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: oſtende quæſo magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

CAP.

tur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. Iſtis ſapit Deus: & quidquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui conditoris. Diſſimilis tamen, & multùm diſſimilis ſapor Creatoris, & creaturæ, æternitatis, & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata tranſcendens lumina: fulgura coruſcationem de ſublimi, penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica ſpiritum meum, cum ſuis potentijs, ad inhærendum tibi iubiloſis exceſſibus: O quando veniet hæc beata, & deſiderabilis hora, vt tua me ſaties præſentia, & ſis mihi omnia in omnibus! Quã-

diù

diù hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhùc (proh dolor) viuit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus. Adhùc concupiſcit fortiter cōtra ſpiritum, bella mouet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4 Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Diſſipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: oſtende quæſo magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi; niſi in te Domine Deus meus.

Nemo ſecurus eſſe debet in hac vita, quæ tota tentatio eſt. D. Aug. l. x. confes. c. 32.

NIVNO DEVE TENERSI SICVRO IN QVESTA VITA, CH' È TVTTA TENTATIONE.

CAP. XXXV.

Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac uita.

1 FIli, nunquàm ſecurus es in hac vita; ſed, quoad vixeris ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſaris, & à dextris, & à ſiniſtris impugnaris. Si ergo non vteris vndique ſcuto patientiæ, non eris diù ſine vulnere. Inſuper, ſi non ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu

vti aduersis obiecta. Nam, vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem ſed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, ſed in cælis, non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet, & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones correctiones, & deſpectiones. Hæc iuuant ad virtutem, hæc probant

Chri-

Christi tyronem; hęc fabricant cæleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro breui labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione.

3 Putas tu, quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non ſemper habuerunt tales; ſed multas grauitates; & tentationes varias, magnaſque deſolationes. Sed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi, ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt multas lachrymas, & magnos labores vix obtinuerunt? Expe-

cta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli diſcedere : ſed corpus, & animam expone conſtanter pro gloria Dei . Ego reddam pleniſſimè : ego tecum ero in omni tribulatione .

CAP. XXXVI.

Contra uana hominum iudicia .

1 FIli, iacta cor tuum firmiter in Domino , & humanum ne metuas iudiciũ, vbi te conſcientia pium reddit, & inſontem. Bonum eſt & beatum , taliter pati ; nec hoc erit graue humili cordi , & Deo magis, quàm ſibi ipſi confidenti . Multi multa loquun-

tur; & ideò parua fides eſt adhibenda. Sed, & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile. Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt; tamen etiam pro minimò duxit, quòd ab humano die iudicatus fuit.

2 Egit ſatis pro aliorum ędificatione & ſalute, quantùm in ſe erat, & poterat: ſed, ne ab alijs aliquando iudicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commiſit, qui totum nouerat: & patientia, ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana, ac mẽdoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque iactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdùm, ne infirmis, ex ſua

taciturnitate, generaretur ſcandalum.

3 Quis tu, vt timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expaueſces. Quid poteſt aliquis in te verbis, aut iniurijs? Sibi potiùs nocet, quàm tibi: nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis quærulofis. Quòd ſi ad præſens tu videris ſuccumbere, & confuſionem pati, quam non meruiſti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: ſed ad me potius reſpice in cælum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione, & iniuria, & vnicuique red-

dere ſecundùm opera ſua.

CAP. XXXVII.

De pura, & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem.

1 FIli, relinque te, & inuenies me. Sta ſine electione, & omni proprietate, & lucraberis ſemper. Nam & adijcietur tibi amplior gratia, ſtatim, vt te reſignaueris, nec reſumpſeris.

2 Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam?

3 Semper, & omni hora: ſicut in paruo, ſic & in magno. Nihil excipio, ſed in omnibus te nudatũ inueniri volo. Alio-

quin

quin quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus : niſi fueris ab omni propria voluntate, intùs & foris, ſpoliatus? Quantò celeriùs hoc agis, tantò meliùs habebis, & quantò plenius, & ſinceriùs, tantò mihi plus placebis, & ampliùs lucraberis.

4 Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideò ſibi prouidere ſatagunt. Quidam etiam primò totum offerunt, ſed poſtea tentatione pulſati, ad propria redeunt, ideò minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent, niſi integra reſignatione, & quotidiana ſui immolatione priùs facta, ſine

qua non ſtat, nec ſtabit vnio fruitiua.

5 Dixi tibi ſæpiſſimè, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete; ſta pure, & inhæſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, et tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera, vt ab omni proprietate poſſis expoliari, et nudus nudum Ieſum ſequi; tibi mori, et mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanę phantaſię, conturbationes iniquæ, et curę ſuperfluę. Tunc etiam recedet immoderatus timor, et inordinatus amor morietur.

CAP.

CAP. XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.

1 FIli, ad iſtud diligenter tendere debes, vt in omni loco, et actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber, et tui ipſius potens, et ſint omnia ſub te, et tu non ſub eis: Vt ſis dominus actionum tuarum, et rector, non ſeruus, nec empticius; ſed magis exemptus, veruſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei. Qui ſtant ſuper præſentia, et ſpeculantur æterna; qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, et dextro celeſtia: quos temporalia non trahunt ad inhæren-

dum,ſed trahunt ipſi magis ea ad benè ſeruiendum:prout ordinata ſunt à Deo,& inſtituta à ſummo opifice,qui nil inordinatũ in ſua reliquit creatura.

2 Si etiam in omni euentu ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa,vel audita, ſed mox in qualibet cauſa intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendumDominum:audies nonnumquàm diuinum reſpõſum,& redies inſtructus de multis præſentibus, & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum, pro dubijs, & quæſtionibus ſoluendis : fugitq;ad orationis adiutoriũ,pro periculis,& improbitatibus hominum ſubleuandis.Sic,& tu confugere de-

bes in cordis tui ſecretarium, diuinum intentiùs implorando ſuffragiū. Propterea namq; Ioſue, & filij Iſrael à Gabaonitis deleguntur decepti; quia os Domini priùs non interrogauerūt, ſed nimiùm creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

CAP. XXXIX.

Quòd homo non ſit importunus in negotijs.

1 FIlii, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego benè diſponam in tempore ſuo Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

2 Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo : quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, ſed

ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3 Fili, ſæpè homo rem aliquam vehemẽter agitat, quam deſiderat:ſed,cùm ad eam peruenerit, aliter ſentire incipit: quia affectiones circa idem, non ſunt durabiles; ſed magis de vno ad aliud impellunt. Non eſt ergo minimum, etiam in minimis ſeipſum relinquere.

4 Verus profectus hominis eſt abnegatio ſui ipſius,& homo abnegatus,valdè liber eſt & ſecurus.Sed ãtiquus hoſtis omnibus bonis aduerſans,à tentatione nõ ceſſat;ſed die,noctuq; graues molitur inſidias,ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate,& orate, dicit Dominus, vt non intretis in tentationem.

Omne datum optimum, et oẽ
donum perfectum deſurſũ eſt.

OGNI BENE, ET OGNI DO=
NO PERFETTO: VIENE DAL
CIELO. *Iac. I. C.*

CAP. XL.

Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

1 DOmine, quid eſt homo, quod memor es eius, aut filius hominis quia viſitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid iuſtè obtendere poſſum, ſi, quod peto, non feceris? Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine, nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo; ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et, niſi à te fuero adiutus, & interiùs informatus; to-

tus efficior tepidus, & diſſolutus.

2. Tu autem, Domine, ſemper idem ipſe es, & permanes in æternum, ſemper bonus, iuſtus, & ſanctus, benè, iuſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum, magis pronus, quàm ad profectum; non ſum ſemper in vno ſtatu perdurans; quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Veruntamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adiutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, vt vultus meus ampliùs in diuerſa non mutetur, ſed in te vno cor meum conuertatur, & quieſcat.

3 Vnde,ſi benè ſcirem omnem humanam conſolationem abijcere, ſiue propter deuotionem adipiſcendam, ſiue propter neceſſitatem, qua compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur;tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare,& de dono nouæ conſolationis exultare.

4 Gratias tibi, vnde totum venit,quotieſcumque mihi benè ſuccedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo,& infirmus. Vnde ergo poſſum gloriari, aut cur appeto reputari?Numquid de nihilo?& hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis gloria,mala peſtis,vanitas maxima:quia à vera trahit gloria,& cæleſti ſpoliat gratia. Dum enim homo complacet

ſibi, diſplicet tibi : dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus.

5 Eſt autem vera gloria, & exultatio ſancta gloriari in te, & non in ſe : gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, niſi propter te. Laudetur nomen tuum, non meũ: magnificetur opus tuum, non meum : benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil autem mihi attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te gloriabor, & exultabo tota die: pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6 Quærant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem eſt : ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.

Om-

Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt, & ſtultitia. O veritas mea, & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

CAP. XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1 FIli noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari, & eleuari, te autem deſpici, & humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris.

2 Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur. Si rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt iniuria ab aliqua creatura, vndè, nec iuſtè habeo conqueri aduerſùm te. Quia autem frequenter, & grauiter peccaui tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuſtè debetur confuſio, & contemptus; tibi autem laus, honor, & gloria. Et niſi me ad hoc præparauero, quod velim libenter ab omni creatura deſpici, & relinqui, atque penitùs nihil videri, non poſſum interiùs pacificari, & ſtabiliri, nec ſpiritaliter illuminari, neque plenè tibi vniri.

CAP. XLII.

Quòd pax non eſt ponenda in hominibus.

1 FIli, ſi ponis pacem tuã cum aliqua perſona, propter tuum ſentire, & conuiuere; inſtabilis eris, & implicatus. Sed, ſi recurſum habes ad ſemper viuentem, & manentẽ veritatem; non contriſtabit amicus recedens, aut moriens. In me debet amici dilectio ſtare; & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multùm charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec eſt vera, & munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes eſſe talibus affectionibus dilecto-

rum hominum, vt (quantum ad te pertinet) ſine omni humano optares eſſe conſortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni ſolatio terreno longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ad Deum aſcendit, quanto profundiùs in ſe deſcẽdit, & plùs ſibi ipſi vileſcit.

2 Qui autẽ ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit: quia gratia Spiritus ſancti cor humile ſemper quærit. Si ſcires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore euacuare; tunc deberem in te cum magna gratia emanare. Quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris. Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad diuinam vale-

bis cognitionem pertingere. Quantumcumq; modicum ſit; ſi inordinatè diligitur, & reſpicitur, retardat à ſummo, & vitiat.

CAP. XLIII.

Contra vanam, & ſæcularem ſcientiam.

1 FIli, non te moueant pulchra, & ſubtilia hominũ dicta. Non enim eſt regnum Dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quę corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionẽ, & variam ingerunt conſolationem. Numquàm ad hoc legas verbum, vt doctior, aut ſapientior poſſis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm

notitia multarum difficilium quæſtionum.

4 Cùm multa legeris & cognoueris, ad vnum ſemper oportet redire principium. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam,& clariorem intelligētiam paruulis tribuo, quàm ab homine poſſit doceri. Cui ego loquor,citò ſapiēs erit,& multùm in ſpiritu proficiet. Vę eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſeruiendi parùm curant! Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones,hoc eſt ſingulorum examinaturus conſcientias. Et tunc ſcrutabitur Ieruſalem in lucernis,& manifeſta erunt ab-

ſcon-

ſcondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

5 Ego ſum, qui humilem in puncto eleuo mētem, vt plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum. Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quęrere æterna ſapere, honores fugere; ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

6 Nam quidam, amando me intimè, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plùs profecit in relinquendo omnia, quàm

in ſtudendo ſubtilia. Sed alijs loquor communia, alijs ſpecialia: aliquibus in ſignis, & figuris dulciter appareo, quibuſdam verò in multo lumine reuelo myſteria. Vna vox librorum, ſed non omnes ęquè informat: quia intùs ſum doctor veritatis, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum iudicauero.

CAP. XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

1 FIli, in multis oportet te eſſe inſcium, & ęſtimare te tamquam mortuum ſuper terrã, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet

ſurda aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt, magis cogitare. Vtilius eſt, oculos à rebus diſplicentibus auertere, & vnicuique ſuum ſentire relinquere; quàm contentioſis ſermonibus deſeruire. Si benè ſteteris cum Deo, & eius iudicium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2 O Domine, quouſq; venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quęſtu laboratur, & curritur, & ſpirituale detrimentum in obliuionem tranſit, & vix ſerò reditur. Quod parùm, vel nihil prodeſt, attenditur: & quod ſummè neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit; &, niſi citò reſipiſcat, libens in exterioribus iacet.

CAP.

Chariſſimi nolite omni ſpi-
ritui credere. D. Io. ep. c. 4.

DILETTISSIMI NŌ PRES-
TATE FEDE AD OGNI SPTO

CAP. XLV.

Quòd omnibus non eſt credendum: & de facili lapſu verborum.

1 DA mihi auxilium, Domine, de tribulatione, quia vana ſalus hominis. Quàm ſæpè ibi non inueni fidem, vbi me habere putaui? Quoties etiam ibi reperi, vbi minus præſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus, ſalus autem iuſtorum in te Deus. Benedictus ſis Domine Deus meus, in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi ſumus, & inſtabiles, citò fallimur, & permutamur.

2 Quis eſt homo, qui ità cautè, & circumſpectè in omni-

nibus ſe cuſtodire valet: vt aliquando in aliquam deceptionem, vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tàm facilè labitur. Et, ſi inciderit in aliquã tribulationem, quocunq; modo fuerit etiam implicatus: citiùs per te eruetur, aut à te conſolabitur, quia tu non deſeres in te ſperantem vſque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perſeuerans preſſuris. Tu, Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3 O quàm benè ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata! Si ita mecum foret, non tam facilè timor hu-

manus

manus me ſollicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia præuidere, quis præcauere futura mala ſufficit? Si præuiſa ſæpè etiam lædunt, quid improuiſa, niſi grauiter feriunt? Sed quare mihi miſero non meliùs prouidi? Cur etiam tàm facilè alijs credidi? Sed homines ſumus, nec aliud quā fragiles homines ſumus, etiamſi Angeli à multis æſtimamur, & dicimur. Cui credam, Domine? cui, niſi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursùm, omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis, maximè in verbis; ita vt ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur

4 Quàm prudenter præmonuiſti, cauendum ab homi-

nibus,& quia inimici hominis, domeſtici eius; nec credendũ, ſi quis dixerit : Ecce hic, aut ecce illic. Doctus ſum damno meo,& vtinam ad cautelam maiorem , & non ad inſipientiam mihi . Cautus eſto (ait quidam)cautus eſto,ſerua apud te quod dico. Et, dum ego ſileo, & abſconditum credo;nec ille ſilere poteſt , quod ſilendum petijt , ſed ſtatim prodit me,& ſe,& abijt. Ab huiuſmodi fabulis, & incautis hominibus protege me : ne in manus eorum incidam, nec vnquàm talia committam. Verbum verum,& ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum,& pacifi-

cum

cum, de alijs ſilere, nec indifferenter omnia credere, neq; de facili vlteriùs effari: paucis ſeipſum reuelare, te ſemper inſpectorem cordis quęrere, nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima, & externa, ſecundum placitum tuę voluntatis, optare perſici! Quàm tutum, pro conſeruatione cæleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: ſed ea tota ſedulitate ſectari; quæ vitæ emendationem dant, & feruorem!

6 Quàm multis nocuit virtus ſcita, ac præproperè laudata! Quàm ſanè profuit gratia ſilentio ſeruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur, & militia,

CAP. XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum iacula.

1 FIli, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis. Si nihil tibi conſcius es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parum ſatis eſt, vt vel verba interdùm ſuſtineas, qui necdùm fortia verbera tolerare vales. Et quare tàm parua tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhùc carnalis es, & homines magis, quàm

opor-

oportet attendis? Nam, quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum vmbracula quæris.

2 Sed inſpice te meliùs, & agnoſces, quia viuit adhùc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim baſſari refugis, & confundi pro defectibus; conſtat vtique quòd nec verus humilis ſis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, ſi cuncta contra te dicerentur, quę fingi malitioſiſſimè poſſent; quid tibi nocerent, ſi omninò tranſire permitteres, nec pluſquàm feſtucam perpenderes? Numquid vel vnum capillum tibi extrahere poſſent?

Digitized by Google

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis; faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio ſtare appetit; abſque humano terrore erit. Ego enim ſum iudex, & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio, qualiter res acta eſt; ego iniuriantem noui, & ſuſtinentem. A me exijt verbum iſtud, me permittente hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum, & innocentem iudicabo, ſed occulto iudicio vtrumque ante probare volui.

4 Teſtimonium hominum ſæpè fallit: meum iudicium verum eſt, ſtabit, & non ſubuertetur. Latet plerumque, & pau-

cis ad ſingula patet : nunquàm tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium, non rectum videatur . Ad me ergo currendum eſt in omni iudicio , nec proprio innitendum arbitrio. Iuſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit. Etiamſi iniuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit , non multùm curabit . Sed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda , & renes , qui non iudico ſecundùm faciem, & humanam apparentiam . Nam ſæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile.

5 Domine Deus, iudex iu-

ſte, fortis, & patiens, qui homi-
num noſti fragilitatem, & pra-
uitatem; eſto robur meum,
tota fiducia mea: non enim mi-
hi ſufficit conſcientia mea. Tu
noſti, quod ego non noui; &
ideò in omni reprehenſione
humiliare me debui, & man-
ſuetè ſuſtinere. Ignoſce quo-
que mihi propitius, quoties
ſic non egi, & dona iterùm
gratiam amplioris ſufferentiæ.
Melior eſt enim mihi tua co-
pioſa miſericordia, ad conſecu-
tionem indulgentiæ; quàm
mea opinata iuſtitia, pro de-
fenſione latentis conſcientiæ.
Etſi nihil mihi conſcius ſum,
tamen in hoc iuſtificare me
non poſſum: quia, remota mi-
ſericordia tua, nō iuſtificabitur
in conſpectu tuo omnis viuens.

CAP. XLVII.

Quòd omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda.

2 FIli, non te frangant labores, quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te deijciant vſquequaque; ſed mea promiſſio in omni euentu te roboret, & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum, ſupra omnem modum, & menſuram. Non diù hic laborabis, nec ſemper grauaberis doloribus. Expecta paulisper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando ceſſabit omnis labor, & tumultus. Modicum eſt, & breue, omne quod tranſit cum tempore.

2 Age quod agis : fideliter labora in vinea mea ; ego ero merces tua. Scribe,lege,canta; geme,tace,ora; ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus; & maioribus prælijs vita æterna. Veniet pax in die vna, quæ nota eſt Domino : & erit non dies; neq; nox; huius ſcilicet temporis : ſed lux perpetua,claritas infinita,pax firma, & requies ſecura . Non dices tunc:Quis me liberabit de corpore mortis huius? Neque clamabis:Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt!quoniam præcipitabitur mors , & ſalus erit indefectiua : anxietas nulla, iucunditas beata, ſocietas dulcis,& decora .

3 O ſi vidiſſes Sanctorum in cælo coronas perpetuas ,

quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vitâ ipſa indigni putabantur! profectò te ſtatim humiliares vſque ad terram, & affectares potiùs omnibus ſubeſſe, quàm vni præſſe, nec huius vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes, & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O ſi tibi hæc ſaperent, & profundè ad cor tranſirent, quomodò auderes, vel ſemel conqueri? Nonne, pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda? Non eſt paruum quid, perdere, aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, &

omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſęculo magnum habuere certamen; modò gaudent, modò conſolantur, modò ſecuri ſunt, modò requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAP. XLVIII.

De die æternitatis, & huius vitæ anguſtijs.

1 O Supernę ciuitatis manſio beatiſſima! O dies æternitatis clariſſima, quàm nox non obſcurat; ſed ſumma veritas ſemper irradiat: dies ſemper læta, ſemper ſecura, & numquàm ſtatum mutans in contraria! O vtinam dies illa illuxiſſet; & cuncta hæc tem-

poralia finem accepiſſent! Lucet quidem Sanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longe, & per ſpeculum, peregrinantibus in terra.

2 Norunt cæli ciues, quàm gaudioſa ſit illa: gemunt exules filij Euæ, quòd amara, & tedioſa ſit iſta. Dies huius tẽporis parui, & mali, pleni doloribus, & anguſtijs: vbi homo multis peccatis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur; multis laboribus atteritur; tentationibus grauatur, delicijs eneruatur, egeſtate cruciatur.

3 O quando finis horum malorum! quando liberabor à miſera ſeruitute vitiorum? quando memorabor, Domine, tui ſoliu s? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate; ſine omni grauàmine mentis, & corporis? Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis, & ſecura, pax intùs, & foris, pax ex omni parte firma? Ieſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo; quòd præparaſti dilectis tuis ab æterno! Relictus ſum pauper, & exul in terra hoſtili; vbi bella quotidiana, & in-

for-

fortunia maxima.

4 Conſolare exilium meum mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſideriũ meum. Nam onus mihi totum eſt, quidquid hic mundus offert ad ſolatium. Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere. Opto inhærere cæleſtibus, ſed deprimunt res temporales; & immortificatæ paſſiones. Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carne autem inuitè ſubeſſe cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi grauis; dum ſpiritus ſursùm, & caro quærit eſſe deorsùm.

5 O quid intùs patior, dùm mente cæleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti! Deus meus ne elonge-

ris à me,neque declines in ira à ſeruo tuo. Fulgura coruſcationem tuam,& diſſipa eas : emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici.Recollige ſenſus meos ad te : fac , me obliuiſci omnium mundanorum: da,citò abijcere, & contemnere phantaſmata vitiorum . Succurre mihi , æterna Veritas, vt nulla me moueat vanitas.Adueni, cæleſtis ſuauitas , & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi , & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione reuoluo . Confiteor etenim verè,quia valdè diſtractè me habere conſueui . Nam ibi multoties non ſum, vbi corporaliter ſto, aut ſedeo: ſed ibi magis ſum ,

quò

quò cogitationibus feror. Ibi ſum, vbi cogitatio mea eſt. Ibi eſt frequenter cogitatio mea, vbi eſt quod amo. Hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat, aut ex vſu placet.

6 Vnde tu Veritas apertè dixiſti: Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt, & cor tuum. Si cælum diligo, libenter de cæleſtibus penſo. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de aduerſitatibus eius triſtor. Si carnem diligo, quæ carnis ſunt, ſæpè imaginor: Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter

te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit, qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis feruore ſpiritus crucifigit: vt, ſerenata conſcientia, puram tibi orationem offerat: dignuſque ſit Angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris, & intùs excluſis.

CAP. XLIX.

De deſiderio æternæ uitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.

2 FIli, cùm tibi deſideriũ æternę beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, vt claritatem meam

ſine viciſſitudinis vmbra contemplari poſſis: dilata cor tuũ, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſubleuat, nè proprio pondere ad terrena labaris. Neq; enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ, & diuini reſpectus: quatenùs in virtutibus, & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihiq; toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate ſtudeas deſeruire.

2 Fili, ſæpè ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcen-

dit. Sic, & aliquorum deſideria ad cæleſtia flagrant,& tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcircò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt, & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuaſti fore tàm importunum. Non enim eſt hoc purum, & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum.

3 Pete, non quod tibi eſt delectabile, & commodum, ſed quod mihi eſt acceptabile, atque honorificum: quia,ſi rectè iudicas, meam ordinationem tuo deſiderio, & omni deſiderato præferre debes, ac ſequi.Noui deſiderium tuum, & frequentes gemitus audiui.

Iam

Iam velles eſſe in libertate, gloriæ filiorum Dei: iam te, delectat domus æterna, & cæleſtis patria gaudio plena: ſed nondùm venit hora iſta; ſed eſt adhùc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris, & probationis. Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modò: Ego ſum: Expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhùc in terris, & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdùm dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. Confortare igitur, & eſto robuſtus, tàm in agendo, quàm in patiendo naturæ contraria. Oportet, te, nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. O-

portet

portet te ſæpè agere quod non vis;& quod vis, oportet relinquere. Quod alijs placet, proceſsũ habebit: quod tibi placet, vltra non proficiet. Quod alij dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alij, & accipient: tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alij magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Alijs hoc, vel illud committetur, tu autem ad nihil vtile iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contriſtabitur: & magnum, ſi ſilens portaueris. In his, & ſimilibus multis probari ſolet fidelis Domini ſeruus: qualiter ſe abnegat, & in omnibus frangere quiuerit. Vix eſt aliquid tale, in quo tantùmdem mori indiges; ſicut

videre, & pati quæ voluntati tuæ aduerſa ſunt: maximè autem, cùm diſconuenientia, & quę minùs vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et, quià non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus; ideò durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6 Sed penſa, fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnū, & non habebis inde grauamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam, & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippè inuenies omne quod volueris: omne, quod deſiderare poteris. Ibi aderit

tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua, vna ſemper mecum, nil cupiet extraneum, vel priuatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obuiabit: ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumq; affectum tuum reficient, & adimplebunt vſque ad ſummum Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa: pallium laudis, pro mœrore: pro loco nouiſſimo, ſedem regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubiectio coronabitur glorioſè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus; nec ſit tibi curæ, quis

hoc dixerit, vel iuſſerit. Sed hoc magnopere curato, vt ſiue Prælatus, ſeu iunior, aut æqualis, aliquid à te expopoſcerit, vel innuerit; pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud: glorietur ille in illo, & iſte in iſto, lauderturque millies mille: tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tui ipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito, ac honore. Hoc optandum eſt tibi; vt, ſiue per vitam, ſiue per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAP.

Iacta in Dnũm cogitatum tuũ, et ipſe te enutriet. Pſal. 54.
RASEGNATI NE TVOI AF FANNI IN DIO; ET EGLI TI DARÀ CONFORTO.

CAP. L.

Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.

1 DOmine Deus, ſanćte Pater, ſis nunc, & in æternum benedićtus; quia, ſicut vis, ſic factum eſt: & quod facis bonum eſt. Lætetur in te ſeruus tuus, non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea, & corona mea; tu gaudium meum, & honor meus Domine. Quid habet ſeruus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo? Tua ſunt omnia, quæ dediſti, & quæ feciſti. Pauper ſum, & in laboribus meis à iu-

uentute mea, & contriſtatur anima mea nonnumquàm vſque ad lachrymas, quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſſiones.

2 Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis; erit anima ſerui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed, ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſimè ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: ſed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur: quia non eſt illi ſicut heri, & nudius tertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput eius, & ſub vmbra alarum tuarum protegebatur à

tentationibus irruentibus.

3 Pater iuſte, & ſemper laudande, venit hora vt probetur ſeruus tuus. Pater amande, dignum eſt, vt hac hora patiatur pro te aliquid ſeruus tuus. Pater perpetuè venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam; vt ad modicum tempus ſuccumbat foris ſeruus tuus, viuat verò ſemper apud te intùs. Paululùm vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur, & languoribus; vt iterùm tecum in aurora nouæ lucis reſurgat, & in cæleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti: & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4 Hæc eſt enim gratia ad

amicum tuum: pati, & tribulari in mundo pro amore tuo, quotieſcumque, & à quocumque id permiſeris fieri. Sine conſilio, & prouidentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quod humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præſumptiones abijciam. Vtile mihi, quod confuſio cooperuit faciem meam, vt te potiùs, quam homines ad conſolandum requiram. Didici etiàm ex hoc, inſcrutabile iudicium tuum expaueſcere: qui affligis iuſtum cum impio, ſed non ſine æquitate, & iuſtitia.

5 Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, ſed attriuiſti me verberibus a-

maris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris, & intùs. Non eſt qui me conſoletur ex omnibus, quæ ſub cælo ſunt, niſi tu, Domine Deus meus, cæleſtis medicus animarum qui percutis, & ſanas, deducis ad inferos, & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit.

6 Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino. Percute dorſum meum, & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam tortuoſitatem meam. Fac me pium, & humilem diſcipulum, ſicut benè facere conſueuiſti; vt ambulem ad omnem nutum tuū Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius

eſt hic corripi, quàm in futuro. Tu ſcis omnia, & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequàm fiant, noſti ventura: & non opus eſt tibi, vt quis te doceat, aut admoneat de his, quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantùm deſeruit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs, nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7 Da mihi, Domine, ſcire, quod ſciendum eſt: hoc amare, quod amandum eſt: hoc laudare, quod tibi ſummè placet: hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet: hoc vitupera-

re,quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum iudicare, neque ſecundum auditum aurium imperitorum ſententiare: ſed in iudicio vero,de viſibilibus, & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8 Falluntur ſępè hominum ſenſus in iudicando: falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodò amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit,dùm exaltat: & veraciter magis confundit, dùm inaniter laudat. Nàm quantùm vnuſquiſque eſt in

oculis tuis, tantum eſt, & non ampliùs, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAP. LI.

Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cùm deficitur à ſummis.

1 FIli, non vales ſemper in feruentiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſiſtere; ſed neceſſe habes interdùm, ob originalem corruptelam, ad inferiora deſcendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam inuitè, & cum tædio portare. Quamdiù mortale corpus geris, tædium ſenties, & grauamen cordis. Oportet er-

go ſæpè in carne de carnis onere gemere; eo quòd non vales ſpiritualibus ſtudijs, & diuinæ contemplationi indeſinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi, ad humiliora, & exteriora opera, confugere, & in bonis actibus te recreare: aduentum meum, & ſupernam viſitationem firma confidentia expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter ſufferre; donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuiſci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, vt, dilatato corde, currere incipias via mandatorum meorum. Et dices: Non ſunt condignæ paſ-

ſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

CAP. LII.

Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.

1 DOmine non ſum dignus conſolatione tua, nec aliqua ſpirituali viſitatione: & ideò iuſtè mecum agis, quando me inopem, & deſolatum relinquis. Si enim ad inſtar maris lachrymas fundere poſſem, adhùc conſolatione tua dignus non eſſem. Vnde nihil dignus ſum, quàm flagellari, & puniri: quia gra-

uiter

uiter, & ſæpè te offendi,& in multis valdè deliqui. Ergo, vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione. Sed tu clemens, & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua; ad oſtendendum diuitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris conſolari ſeruum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanę confabulationes.

2 Quid egi, Domine, vt mihi conferres aliquam cęleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe. Verùm eſt, & negare non poſſum. Si aliter dicerem; tu ſtares

contra me,& non eſſet qui defenderet Quid merui pro peccatis meis,niſi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor,quoniam dignus ſum omni ludibrio, & contemptu, nec decet me inter tuos deuotos commorari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduersùm me, pro veritate,peccata mea arguam, vt faciliùs miſericordiam tuam merear impetrare.

3 Quid dicam reus,& omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantùm verbum: Peccaui Domine, peccaui: miſerere mei, ignoſce mihi.Sine me paululũ, vt plangam dolorem meum, antequàm vadam, & non reuertar ad terram tenebroſam,

& opertam mortis caligine. Quid tàm maximè à reo, & miſero peccatore requiris, niſi vt conteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis? In vera cõtritione, & cordis humiliatione, naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira, & occurrunt ſibi mutuò, in oſculo ſancto Deus, & pœnitens anima.

4 Humilis peccatorum cõtritio acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium, longè ſuauiùs odorans in conſpectu tuo, quàm thuris incenſum. Hęc eſt gratum etiam vnguẽtum, quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti, quia cor contritum, & humiliatum num-

quàm deſpexiſti. Ibi eſt locus refugij à facie iræ inimici. Ibi emendatur,& abluitur, quidquid aliundè contractum eſt, & inquinatum.

CAP. LIII.

Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.

1 FIli pretioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibns terrenis. Abijcere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas eius infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem, ſed magis ad Deum deuotam effunde pre-

cem

cem, vt compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil ęſtima. Dei vacationem omnibus exterioribus antepone. Nō enim poteris mihi vacare, & in tranſitorijs pariter delectari. A notis, & à charis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere priuatam. Sic obſecrat Beatus Apoſtolus Petrus, vt tāquàm aduenas, & peregrinos in hoc mundó ſe contineāt Chriſti fideles.

2 O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo! Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdùm capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen, ſi verè velit eſſe

ſpiritualis,oportet eum renunciare tàm remotis, quàm propinquis, & à nemine magis cauere, quàm à ſe ipſo. Si temetipſum perfectè viceris cætera faciliùs ſubiugabis. Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſemetipſum ſubiectum tenet, vt ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi: hìc verè victor eſt ſui, & dominus mundi.

3 Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere: vt euellas, & deſtruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipſum, & ad omne priuatum, & materiale bonum Ex hoc vitio, quod homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, pænè totum

pen-

pendet, quidquid radicaliter vincendum eſt. Quo deuicto, & ſubacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed, quia pauci ſibi ipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt: propterea in ſe implicati remanēt, nec ſupra ſe in ſpiritu eleuari poſſunt. Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſsè eſt, vt omnes prauas, & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atq; nulli creaturæ, priuato amore, concupiſcenter inhæreat.

CAP. LIV.

De diuerſis motibus Naturæ, & Gratiæ.

1 FIli, diligenter aduerte motus Naturę, & Gra-

tiæ, quia valdè contrariè, & ſubtiliter mouentur:& vix,niſi à ſpirituali,& intimè illuminato homine,diſcernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis, vel factis prætendunt,ideò ſub ſpecie boni multi falluntur.

2 Natura callida eſt,& multos trahit,illaqueat,& decipit, & ſe ſemper pro fine habet. Sed Gratia ſimpliciter ambulat,ab omni ſpecie mala declinat, fallacias non prætendit,& omnia purè propter Deũ agit, in quo, & finaliter requieſcit.

3 Natura inuitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſpontè ſubiugari: Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati,quęrit ſubijci, appetit vin-

ci,

ci, nec propria vult libertate ſungi; ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, ſed ſub Deo ſemper viuere, ſtare, & eſſe; atq; propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter parata eſt inclinari.

4 Natura pro ſuo commodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proueniat, attendit. Gratia autem, non quid ſibi vtile & commodoſum ſit, ſed quod multis proficiat, magis conſiderat.

4 Natura libenter honorem & reuerentiam accipit. Gratia verò omnem honorem, & gloriam Deo fideliter attribuit.

6 Natura confuſionem timet, & contemptum. Gratia autem gaudet, pro nomine Ieſu pati contumeliam.

7 Natura otium amat, & quietem corporalem. Gratia verò vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem.

8 Natura quærit habere curioſa, & pulchra, abhorret vilia, & groſſa. Gratia verò ſimplicibus delectatur, & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis.

9 Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo. Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia theſaurum ſuum, & gaudium in cęlo, vbi nil perit, conſtituit.

10 Natura cupida eſt, & li-

bentiùs accipit quàm donat, amat propria,& priuata. Gratia autem pia eſt, & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis,beatiùs dare iudicat quām accipere.

11 Natura inclinat ad creaturas,ad carnem propriam, ad vanitates, & diſcurſus. Sed Gratia trahit ad Deum; & ad virtutes, renunciat creaturis, fugit mundum,odit carnis deſideria, reſtringit euagationes, erubeſcit in publico apparere.

12 Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum. Sed Gratia in ſolo Deo quęrit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

13 Natura totum agit propter lucrum,& commodum

com-

proprium, nihil gratis facere poteſt; ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel fauorem pro benefactis conſequi ſperat, & multùm ponderari ſua geſta, & dona concupiſcit. Gratia verò nil temporale quærit, nec aliud præmium, quàm Deum ſolum pro mercede poſtulat: nec ampliùs de temporalibus neceſſàrijs deſiderat; niſi quantùm hæc ſibi ad aſſecutionem æternorum valeant deſeruire.

14 Natura gaudet de amicis multis, & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit ſibi ſimilibus. Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec

locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus maior ibi fuerit: fauet magis pauperi, quàm diuiti, compatitur plùs innocenti quàm potenti: congaudet veraci non fallaci: exhortatur ſemper bonos, meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari.

15 Natura de defectu, & moleſtia citò conqueritur. Gratia conſtanter fert inopiam.

16 Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat, & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant: nihil boni ſibi adſcribit, nec arroganter præſumit: non contendit, nec ſuam ſententiam alijs præfert, ſed in omni ſenſu, & intellectu æternæ ſapientiæ, ac diuino

examini ſe ſubmittit.

17 Natura appetit ſcire ſecreta, & noua audire: vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci, & agere vnde laus, & admiratio procedit. Sed Gratia non curat noua, nec curioſa percipere, quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cùm nihil nouum, & durab.le ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere vanam complacentiam, & oſtentationem deuitare, laudanda, & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, vtilitatis fructum, atque Dei laudem, & honorem quærere. Non vult ſe, nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici,

qui cuncta ex mera charitate largitur,

18 Hæc Gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ, quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur Natura ampliùs premitur, & vincitur, tantò maior Gratia infunditur, & quotidie nouis viſitationibus interior homo, ſecundùm imaginem Dei reformatur.

Sine tuo Numine nihil eſt in hoīe Seq. Spūs S.

SENZA IL FAVORE DELLA DIVINITÀ L'HVOMO NON HÀ ALCVN' BENE

CAP. LV.

De corruptione, natura, & efficacia gratiæ diuinæ.

I DOmine, Deus meus, qui me creaſti ad imaginem, & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariam ad ſalutem: vt vincam peſſimam naturam meam, trahentem ad peccata, & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis: nec poſſum reſiſtere paſſionibus eius, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gra-

tia, cordi meo ardenter infuſa.

2 Opus eſt gratia tua, & magna gratia: vt vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominem Adam lapſa, & viciata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ deſcendit: vt ipſa natura quæ benè, & recta à te condita fuit, pro vitio iam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo quod motus eius, ſibi relictus ad malum, & inferiora trahit. Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tamquàm ſcintilla quædam, latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhùc iudicium habens boni, & mali, veri falſiq;

di-

diſtantiam : licet impotens ſit ad implere omne, quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3 Hinc eſt, Deus meus, quod condelector legi tuæ ſecundum interiorem hominem: ſciens, mandatum tuum fore bonum iuſtum, & ſanctum, arguens etiam, omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem ſeruio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quã rationi. Hinc eſt, quòd velle bonum, mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc ſæpè multa bona propono, ſed quia gratia deeſt ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui reſiſtentia reſilio, & deficio. Hinc accidit, quod viam

perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus; ad perfectiora non aſſurgo.

4 O quàm maximè eſt mihi neceſſaria, Domine, tua gratia ad inchoandum bonum, ad proficiendũ, & ad perficiendũ! Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te, confortante me gratia. O verè celeſtis gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoq; dona naturę ponderanda! Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo, vel fortitudo, nihil ingenium, vel eloquentia valent apud te Domine ſine gratia. Nam dona naturæ bonis, & malis ſunt communia: electorum autem proprium do-

num eſt gratia, ſiue dilectio; qua inſigniti digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio, aliquid æſtimentur ſine ea. Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitatæ, & gratia.

5 O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu virtutibus diuitem facis; & diuitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni, deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine, & ariditate mentis anima mea. Obſecro, Domine, vt inueniam gratiam, in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua,

cæteris non obtentis, quę deſiderat natura. Si fuero tentatus, & vexatus tribulationibus multis:non timebo mala, dùm mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea; ipſa conſilium confert, & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior vniuerſis ſapientibus.

6 Magiſtra eſt veritatis,doctrix diſciplinæ,lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis,productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea,niſi aridum lignum,& ſtirps inutilis ad eijciendum? Tua ergo me Domine, gratia ſemper præueniat, & ſequatur ac bonis operibus iugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtum filium tuum Amen.

CAP.

CAP. LVI.

Quòd nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem.

1 FIli, quantùm à te vales exire tantum in me poteris tranſire. Sicut nihil foris concupiſcere, internam pacem facit; ſic ſe interius relinquere Deo coniungit. Volo, te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, ſine contradictione, & querela. Sequere me: Ego ſum via, veritas, & vita. Sine via non itur: ſine veritate non cognoſcitur: ſine vita non viuitur. Ego ſum via, quam ſequi debes: veritas, cui credere debes:

vita, quàm ſperare debes. Ego ſum via inuiolabilis, veritas infallibilis vita interminabilis. Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea; cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

2 Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. Si vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. Si vis exaltari in Cœlo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum. Soli enim ſerui crucis inueniunt viã beatitudinis, & veræ lucis.

3 Do-

3 Domine Ieſu, quia arcta eſt vita tua, & mundo deſpecta; dona mihi, te cum mundi deſpectu imitari. Non enim maior eſt ſeruus domino ſuo, nec diſcipulus ſupra Magiſtrũ. Exerceatur ſeruus tuus in vita tua, quia ibi eſt ſalus mea, & ſanctitas vera. Quidquid extra eam lego, vel audio; non me recreat, nec delectat plenè.

4 Fili, quia hæc ſcis, & legiſti omnia; beatus eris, ſi feceris ea. Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ipſe eſt qui diligit me, & ego diligam eum & manifeſtabo ei meipſum, & faciam eum conſedere mecum in Regno Patris mei.

5 Domine Ieſu ſicut dixiſti & promiſiſti, ſic vtique fiat, & mihi promereri contingat. Su-

ſcepi, ſuſcepi de manu tua crucem portabo, & portabo eam vſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni monachi, crux eſt, ſed dux paradiſi: Incœptum eſt, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

6 Eià fratres, pergamus ſimul: Ieſus erit nobiſcum. Propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem: propter Ieſum perſeueremus in cruce. Erit adiutor noſter, & præceſſor. En Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores: ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, vt fugiamus à cruce.

CAP.

CAP. LVII.

Quòd homo non ſit nimis de-ieƈtus, quando in aliquos labitur defeƈtus.

1 FIli, magis placet mihi patientia, & humilitas in aduerſis, quàm multa conſolatio, & deuotio in proſperis. Vt quid te contriſtat paruum factum contra te dictum? Si amplius fuiſſet, commoueri non debuiſſes. Sed nunc permitte tranſire: non eſt primũ, nec nouum: nec vltimum erit ſi diù vixeris. Satis virilis es, qu amdiù nil obuiat aduerſi. Benè etiam conſulis, & alios noſti roborare verbis: ſed, cum ad ianuam tuam venit re-

pentina tribulatio, deficis conſilio, & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpiùs experiris in modicis obiectis: tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cum hæc & ſimilia contingunt.

2 Pone, vt melius noſti, ex corde: & ſi te tetigit; non tamen deijciat, nec diù implicet. Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiam ſi minùs libenter audis, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire vnde paruuli ſcandalizentur. Citò conquieſcet commotio excitata, & dolor internus reuertente dulcorabitur gratia. Adhùc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus, & ſolito am-

plius

pliùs conſolari; ſi confiſus fueris mihi, & deuotè inuocaueris.

3 Animæquior eſto, & ad maiorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſępius percipis tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo es, & non Deus: caro es, non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in Cœlo, & primo homini in paradiſo? Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitate: & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam prouehò diuinitatem.

4 Domine, benedictum ſit verbum tuum, dulce ſuper mel & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus,

& anguſtijs meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perueniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei, Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAP. LVIII.

De altioribus rebus, & occultis iudicijs Dei non ſcrutandis.

1 FIli, caueas diſputare de altis materijs, & de occultis Dei iudicijs: cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur: cur etiam

iſte tantum affligitur, & ille tàm eximiè exaltatur. Iſta omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inueſtigandum iudicium diuinum, vlla ratio præualet, vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines: reſponde illud Prophetæ: Iuſtus es, Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud. Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa. Iudicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda, quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2 Noli, etiam inquirere, nec diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſit ſanctior, aut quis maior fuerit in regno cælorum. Talia generant ſæpè

lites, & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam, & vanam gloriam: vnde oriuntur inuidiæ, & diſſentiones, dùm iſte illum Sanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire, & inueſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis Sanctis diſplicent, quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis: quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit.

5 Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos, vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius quàm diuino. Ego ſum, qui cunctos condidi Sanctos: ego donaui gratiam, ego præſtiti gloriam. Ego noui ſingulorum merita, ego præueni

eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præſciui dilectos ante ſæcula: ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt. Ego vocaui per gratiam attraxi per miſericordiam:ego perduxi eos per tentationes varias.Ego infudi conſolationes magnificas,ego dedi perſeuerantiam, ego coronaui eorum patientiam.

4 Ego primum, & nouiſſimum agnoſco, ego omnes inæſtimabili dilectione amplector. Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis, ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis,quos ſic gloriosè magnificaui, & prædeſtinaui, ſine vllis præcedentibus proprijs meritis. Qui ergo vnum de minimis meis

contempſerit, nec magnum honorat: quia puſillum,& magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum derogat, & mihi, & ceteris omnibus in regno cœlorum. Omnes vnum ſunt per charitatis vinculum: idem ſentiunt, idem volunt,& omnes in vnum ſe diligunt.

5 Adhùc autem(quod multo altiùs eſt) plùs me, quàm ſe & ſua merita, diligunt. Nàm, ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti; toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitiuè quieſcunt. Nihil eſt, quod eos auertere poſſit aut deprimere: quippè qui, æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de San-

ctorum ſtatu diſſerere;qui non norunt, niſi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis eſt ignorantia, eorum maximè, qui,parùm illuminati,rarò, aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multùm adhùc naturali affectu, & humana amicitia, ad hos, vel ad illos trahuntur: &, ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cæleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationem ſupernam ſpeculantur.

7 Caue ergo fili, de iſtis curioſè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc

magis ſatage,& intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et, ſi quiſpiam ſciret, quis alius ſanctior eſſet, vel maior haberetur in regno cælorum, quid ei hæc notitia prodeſſet: niſi ſe ex hac cognitione coràm me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exſurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutum ſuarum paruitate cogitat, & quàm longe à perfectione Sanctorum diſtat, quàm is, qui de eorum maioritate, vel paruitate diſputat. Melius eſt, Sanctos deuotis precibus, & lachrymis exorare, & eorũ glorioſa ſuffragia humili mente implorare quam eorũ ſecreta vana inquiſitione perſcrutari

8 Il-

8 Illi bene, & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere. Non gloriantur de proprijs meritis:quippè qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donaui. Tanto amore diuinitatis, & gaudio ſuperefluenti replentur; vt nihil eis deſit gloriæ, nihilque poſſit deeſſe felicitatis. Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tantò humiliores in ſe ipſis, & mihi viciniores, & dilectiores exiſtunt. Ideòque habes ſcriptum, quia mittebant coronas ſuas ante Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adorauerunt Viuentem in ſæcula ſeculorum.

9 Multi quærunt, quis maior ſit in regno Dei; qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum eſt, vel minimum eſſe in cœlo, vbi omnes magni ſunt: quia omnes filij Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cum enim quærerent diſcipuli quis maior eſſet in regno cœlorum; tale audierunt reſponſum: Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli; non intrabitis in regnum cęlorum. Quicumque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte; hic maior eſt in regno cælorum.

10 Væ eis, qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis

ianua regni cæleſtis eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hìc conſolationes ſuas: quia, pauperibus intrantibus in regnum Dei ipſi ſtabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

CAP. LIX.

Quòd omnis ſpes, & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

1 DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cęlo? Nonne tu, Domine Deus meus, cuius

miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi benè fuit ſine te? Aut quando malè eſſe potuit, præſente te? Malo pauper eſſe propter te: quàm diues eſſe ſine te. Eligo potiùs, tecùm in terra peregrinari, quàm ſine te cœlum poſſidere. Vbi tu ibi cęlum: atque ibi mors, & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plenè confidere, qui in neceſſitatibus auxilietùr oportunius; niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus & fideliſſimus in omnibus.

2 Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt, tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodò

prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi varijs tentationibus, & aduerſitatibus exponas; hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione, non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam, & refugium: in te omnem tribulationem, & anguſtiam meam conſtituo: quia totum infirmum, & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpicio. Non enim proderunt multi amici, neq; fortes auxiliarij adiuuare poterunt, nec prudentes cõſiliarij reſponſum vtile dare,

miſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi benè fuit ſine te? Aut quando malè eſſe potuit, præſente te? Malo pauper eſſe propter te: quàm diues eſſe ſine te. Eligo potiùs, tecùm in terra peregrinari, quàm ſine te cœlum poſſidere. Vbi tu ibi cęlum: atque ibi mors, & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio es: & ideo poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plenè confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur oportunius; niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus & fideliſſimus in omnibus.

2 Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt, tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodò

prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi varijs tentationibus, & aduerſitatibus exponas; hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione, non minus diligi debes & laudari, quam ſi cæleſtibus conſolationibus me repleres.

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam, & refugium: in te omnem tribulationem, & anguſtiam meam conſtituo: quia totum infirmum, & inſtabile inuenio, quidquid extra te conſpicio. Non enim proderunt multi amici, neq; fortes auxiliarij adiuuare poterunt, nec prudentes cōſiliarij reſponſum vtile dare,

neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, iuues, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam; te abſente, nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es; & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſeruorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater. Benedic, & ſanctifica animam meam benedictione cæleſti: vt fiat habitatio ſancta

tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculos tuę maieſtatis offendat. Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me: & exaudi orationem pauperis ſerui tui, longe exulantis in regione vmbræ mortis. Protege, & conſerua animam ſeruuli tui inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis: ac comitante gratia tua, dirige, per viam pacis, ad patriam, perpetuæ charitatis. Amen.

Finis Libri Tertij.

Qui manducat carnẽ meã, et bi=
bit meũ sanguinẽ, in me manet,
et ego in eo. Io. c. 6.

COLVI, CHE MANGIA LA MI=
A CARNE, E BEVE IL MIO SÃ=
GVE, EGL' È IN ME, ET IO ĨLVI.

DE IMITATIONE CHRISTI

LIBER QVARTVS.

De Sacramento Altaris.

Deuota exhortatio ad ſacram Communionem.

VOX CHRISTI.

VENITE ad me omnes, qui laboratis,& onerati eſtis, & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita Accipite, & comedite: hoc eſt Corpus meum, quod pro vo-

bis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem: in me manet, & ego in illo. Verba, quę ego locutus ſum vobis ſpiritus, & vita ſunt.

CAP. I.

Cum quanta reuerentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

1 HAec ſunt verba tua, Chriſte, veritas æterna, quàmuis non vno tempore prolata, nec vno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt, & vera; gratanter mihi, & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſa-

ſalute mea ea edidiſti. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, vt arctiùs inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis, & dilectionis. Sed terrent me delicta propria: & ad capienda tanta myſteria, me reuerberat impura conſcientia. Prouocat me, dulcedo verborum tuorum; ſed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2 Iubes, vt fiducialiter ad te accedam, ſi tecum velim habere partem: & vt immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam, & gloriam. Venite, inquit, ad me omnes, qni laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O dulce, & amicabile verbum in aure peccatoris: quod

tu, Domine Deus meus, egenum, & pauperem inuitas ad Communionem tui ſanctiſſimi Corporis. Sed quis ego ſum, Domine, vt ad te præſumam accedere? Ecce, cæli cælorum Te non capiunt: & tu dicis, Venite ad me omnes.

3 Quid ſibi vult iſta pijſſima dignatio, & tàm amicabilis inuitacio? Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, vnde poſſim prȩſumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui ſȩpiùs offendi benigniſſimam faciem tuam? Reuerentur Angeli, & Archangeli, metuunt Sãcti, & iuſti, & tu dicis: Venite ad me omnes? Niſi tu, Domine, hoc diceres; quis verùm eſſe, crederet? Et, niſi tu iuberes;

quis

quis accedere attentaret?

4 Ecce, Noe vir iuſtus in arcæ fabrica centum annis laborauit, vt cum paucis ſaluaretur: & ego quomodo me potero vna hora præparare, vt mundi fabricatorem cum reuerentia ſumam? Mòyſes famulus tuus, magnus, & ſpecialis amicus tuus arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtiuit auro, vt tabulas Legis in ea reponeret: & ego, putrida creatura, audebo te conditorem Legis, ac vitę datorem, tàm facilè ſuſcipere? Salomon ſapientiſſimus Regum Iſrael, templum magnificum, ſeptem annis in laudem nominis tui ædificauit; & octo diebus feſtum dedicationis eius celebrauit: mille ho-

ſtias pacificas obtulit;& arcam fœderis, in clangore buccinæ, & iubilo,in locum ſibi præparatum ſolemniter collocauit. Et ego infelix,& pauperrimus hominum,quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere deuotè noui horam?& vtinam vel ſemel dignè ferè mediam!

5 O mi Deus,quantum illi ad placendum tibi,agere ſtuduerunt! Heu,quàm puſillum eſt quod ago! quàm breue expleo tempus; cum me ad communicandum diſpono!Raro totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare

crea-

creatura; quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6 Eſt tamen valdè magna diſtantia inter arcam fœderis cum ſuis reliquijs, & mundiſſimum Corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa ſacrificia, futurorum præfiguratiua, & veram Corporis tui hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorũ completiuam.

7 Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non maiori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui ſancti Patriarchæ, & Prophetæ, Reges quoque, & Principes, cum vniuerſo populo, tantum deuotionis demon-

exa

I

cret
teri
ſenſ
ſci,
mir
non
perc
vetu
tum
rab.
itaq
nam
tatio
dign
ſcon
omn
ctum
nore
nec
in d

5 Cor.

Currunt multi ad diuer-
[illegible] pro viſitandis reliquijs
[illegible]orum: & mirantur, audi-
ſtis eorum, ampla ædifi-
[illegible]mplorum inſpiciunt, &
[illegible]antur ſericis, & auro in-
[illegible]a ſacra oſſa ipſorum. Et
, tu præſens es hic apud
[illegible]n altari, Deus meus, San-
ſanctorum, Creator om-
[illegible], & Dominus Angelorum.
[illegible] in talibus videndis cu-
[illegible]tas eſt hominum, & noui-
[illegible]nuiſorum, & modicus re-
[illegible]catur emendationis fructus:
[illegible]ximè vbi eſt tàm leuis ſine
[illegible]a contritione diſcurſus. Hic
[illegible]em in Sacramento altaris
[illegible]us præſens es, Deus meus,
[illegible]no Chriſtus Ieſus: vbi, &
[illegible]pioſus percipitur æternæ ſa-
[illegible]is fructus, quotieſcumque

fue-

ſtrarunt affectum erga cultum diuinum?

8 Saltauit deuotiſſimus Rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia: cecinit, & ipſe frequenter in cythara, Spiritus ſancti afflatus gratia: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prędicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio corā arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reuerentia, & deuotio, in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellẽtiſſimi Corporis Chriſti.

9 Cur-

9 Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquijs Sanctorum: & mirantur, auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis, & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce, tu præſens es hìc apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, Creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & nouitas inuiſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi eſt tàm leuis ſine vera contritione diſcurſus. Hic autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: vbi, & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque

ſtrarunt affectum erga cultum diuinum ?

8 Saltauit deuotiſſimus Rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia: cecinit, & ipſe frequenter in cythara, Spiritus ſancti afflatus gratia: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prędicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio corã arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reuerentia, & deuotio, in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellẽtiſſimi Corporis Chriſti.

9 Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquijs Sanctorum: & mirantur, auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis, & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, Creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & nouitas inuiſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi eſt tàm leuis ſine vera contritione diſcurſus. Hic autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: vbi, & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque

ſtrarunt affectum erga cultum diuinum?

8 Saltauit deuotiſſimus Rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia: cecinit, & ipſe frequenter in cythara, Spiritus ſancti afflatus gratia: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prędicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio corã arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reuerentia, & deuotio, in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellẽtiſſimi Corporis Chriſti.

9 Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquijs Sanctorum: & mirantur, auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis, & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce, tu præſens es hìc apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, Creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & nouitas inuiſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi eſt tàm leuis ſine vera contritione diſcurſus. Hic autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: vbi, & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque

ſtrarunt affectum erga cultum diuinum?

8 Saltauit deuotiſſimus Rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia: cecinit, & ipſe frequenter in cythara, Spiritus ſancti afflatus gratia: docuit populum Iſrael toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prędicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio corã arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reuerentia, & deuotio, in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellẽtiſſimi Corporis Chriſti.

9 Cur-

9 Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquijs Sanctorum: & mirantur, auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis, & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce, tu præſens es hic apud me in altari, Deus meus, Sanctus ſanctorum, Creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & nouitas inuiſorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi eſt tàm leuis ſine vera contritione diſcurſus. Hic autem in Sacramento altaris totus præſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: vbi, & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcumque

fueris dignè, ac deuotè ſuſceptus. Ad iſtud verò non trahit leuitas aliqua, nec curioſitas, aut ſenſualitas: ſed firma fides, deuota ſpes, & ſincera charitas.

10 O inuiſibilis conditor mundi, Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum! quàm ſuauiter & gratiosè cum electis tuis diſponis, qui temetipſum in Sacramento ſumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter deuotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento magnam deuotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

11 O admirabilis, & abſcon-

dita

dita gratia Sacramenti, quam norunt tantum Chriſtifideles! infideles autem, & peccatis ſeruientes, experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa: & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia; vt ex plenitudine collatæ deuotionis, non tantùm mens, ſed & debile corpus vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12 Dolendum tamen valdè & miſerandum, ſuper tepiditate, & negligentia noſtra, quòd non maiori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum: in quo tota ſpes ſaluandorum conſiſtit, & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & re-

demptio, ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valdè, quòd multi tam parùm hoc ſalutare myſterium aduertunt, quod cælum lætificat, & mundum conſeruat vniuerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tàm ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano vſu, etiam ad inaduertentiam defluere.

13 Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentũ in vno tantum celebraretur loco, & ab vno tantum conſecraretur Sacerdote in mundo; quanto putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, vt diuina myſteria celebrari viderent? Nunc autem multi facti ſunt

ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus; vt tantò maior appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem; quantò latiùs eſt ſacra Communio diffuſa per orbem. Gratias tibi, IESV bone, paſtor æterne, qui nos pauperes, & exules dignatus es pretioſo Corpore, & Sanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprij oris tui alloquio inuitare, dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

CAP. II.

Quòd magna bonitas, & charitas Dei in Sacramento homini exhibetur.

VOX DISCIPVLI.

1 SVper bonitate tua, & magna miſericordia tua, Domine, confiſus, accedo æger ad Saluatorem, eſuriens, & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, ſeruus ad Dominum creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem. Sed vnde hoc mihi, vt venias ad me? Quis ego ſum, vt præſtes mihi te ipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere?

& tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu noſti ſeruum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, vnde hoc illi præſtes. Confiteor igitur vilitatem meam; agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita, vt bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, ac tu ſic fieri iuſſiſti; placet, & mihi dignatio tua: & vtinam iniquitas mea non obſiſtat!

2 O dulciſſime, & benigniſſime Ieſu, quanta tibi reuerentia, & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptio-

ne ſacri Corporis tui, debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potens inuenitur! Sed quid cogitabo in hac Communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen deuotè ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo melius & ſalubriùs, niſi me ipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum: deſpicio me, & ſubijcio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3 Ecce tu Sanctus ſanctorum, & ego ſordes peccatorum Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu inuitas ad con-

uiuium tuum. Tu mihi dare vis cæleſtem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium ſanè, quam te ipſum panem viuum, qui de cælo deſcendiſti, & das vitam mundo.

4 Ecce, vnde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit! Quàm magnæ gratiarum actiones, & laudes tibi pro his debentur! O quàm ſalutare, & vtile conſilium tuum, cum iſtud inſtituiſti! quàm ſuaue, & iucundum conuiuium, cum te ipſum in cibum donaſti! O quàm admirabilis operatio tua, Domine! quàm potens virtus tua! quàm ineffabilis veritas tua! Dixiſti enim, & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt, quod ipſe iuſſiſti.

5. Mi-

5 Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intelle-ctum : quòd tu, Domine Deus meus, verus Deus, & homo, ſub modica ſpecie panis, & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu, Domine vniuerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramẽtum tuum habitare in nobis : conſerua cor meum, & corpus immaculatum, vt læta, & pura conſcientia ſæpiùs tua valeam celebrare myſteria : & ad meã perpetuam accipere ſalutem, quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne ſanxiſti, & inſtituiſti.

6 Lætare anima mea, & gratias age Deo, pro tam nobili munere, & ſolatio ſingula-

ri, in hac lachrymarum valle tibi relicto. Nam, quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti Corpus accipis: toties tuę redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas enim Chriſti numquam minuitur, & magnitudo propitiationis eius numquàm exhauritur. Ideò noua ſemper mentis renouatione ad hoc diſponere te debes, & magnùm ſalutis myſterium attenta conſideratione penſare. Ità magnum, nouū, & iucundum tibi videri debet, cum celebras, aut Miſſam audis, ac ſi eodem die Chriſtus, primum in vterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet: aut in cruce pēdens, pro ſalute hominum pateretur, & moreretur

CAP.

CAP. III.

Quòd vtile ſit, ſæpè communicare.

VOX DISCIPVLI.

1 ECce ego ad te venio, Domine, vt benè mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. Ecce in te eſt totum quod deſiderare poſſum & debeo: tu ſalus mea, & redemptio, ſpes, & fortitudo, decus, & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſerui tui, quoniam ad te, Domine Ieſù animam meam leuaui. Deſidero te nunc deuotè, ac reuerenter

ſuſcipere : cupio te in domum meam inducere;quatenùs cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari.Anima mea Corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum vniri deſiderat.

2 Trade te mihi,& ſufficit. Nam,præter te,nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere : ne fortè deficiam in via, ſi fuero cæleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu, miſericordiſſime Ieſu,prædicans populis,& varios curans languores, aliquando dixiſti : Nolo ieiunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age

igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuauis refectio animæ: & qui te dignè manducauerit; particeps, & heres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpè labor, & pecco, tàm citò torpeſco, & deficio; vt per frequentes orationes, & confeſſiones, ac ſacram Corporis tui perceptionem, me renouem, mundem, & accendam: ne fortè, diutiùs abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3 Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua: & niſi ſuccurrat diuina medicina labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo ſancta communio à malo,

& confortat in bono. Si enim modò tàm ſæpè negligens ſum & tepidus quando communico, aut celebro; quid fieret ſi medelam non ſumerem, & tàm grande iuuamen non quęrerem? Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum benè diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus diuina percipere myſteria, ac tantę gratiæ participem me præbere. Nàm hæc eſt vna principalis fidelis animæ conſolatio, quamdiù peregrinatur à te in mortali corpore; vt ſæpiùs, memor Dei ſui, dilectum ſuum deuota ſuſcipiat mente.

4 O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu, Domine Deus, creator, & viuifica-

tor omnium ſpirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota diuinitate tua, ac humanitate, eius impinguare eſuriem. O felix mẽs & beata anima, quæ te Dominum Deum ſuum meretur deuote ſuſcipere, & in tui ſuſceptione ſpirituali gaudio repleri! O quam magnum ſuſcipit Dominum, quàm dilectum inducit hoſpitem, quam iucundum recipit ſocium, quam fidelem acceptat amicum, quam ſpecioſum, & nobilem amplectitur ſponſum, præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum! Sileant à facie tua (dulciſſime dilecte mi) cælum, & terra, & omnis ornatus eorum: quoniam, quidquid laudis habent ac de-

coris,ex dignatione tuę eſt largitatis: nec ad decorem tui peruenient nominis cuius ſapientiæ non eſt numerus.

CAP. IV.

Quod multa bona præſtantur deuotè communinicantibus.

VOX DISCIPVLI.

1 DOmine Deus meus, præueni ſeruum tuũ in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac deuotè merear accedere. Excita cor meum in te & à graui torpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandum in ſpiritu

ritu ſuauitatem tuam, quæ in hoc Sacramento, tamquàm in fonte plenariè latet. Illumina quoq; oculos meos ad intuendum tantum myſterium: & ad credendum illud indubitatā fide me robora. Eſt enim operatio tua, non humanā potentia: tua ſacra inſtitutio, nō hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda, & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ angelicam etiā ſubtilitatē tranſcendunt. Quid ergo ego peccator indignus, terra, et cinis de tàm alto ſacro ſecreto potero inueſtigare & capere?

2 Domine, in ſimplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua iuſſione, ad te cum ſpe ac reuerentia accedo: &

vere credo, quia tu præſens es hìc in Sacramento, Deus, & homo. Vis ergo, vt te ſuſcipiam, & me ipſum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; vt totus in te liqueſiam, & amore pereffluam atque de nulla aliena conſolatione amplius me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimum, & digniſſimum Sacramentum, ſalus animæ, & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, paſſiones frenantur, tẽtationes vincũtur, aut minuuntur; gratia maior infunditur, virtus incœpta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris in Sacramento, dilectis tuis deuotè communicantibus, Deus meus ſuſceptor animæ meę, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ. Nàm multam ipſis conſolationem aduerſus variam tribulationem infundis, & de imo deiectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque noua quadam gratia eos intùs recreas, & illuſtras: vt, qui anxij primùm, & ſine affectione ſe ante communionem ſenſerant; poſtea, refecti cibo, potuque cæleſti, in melius ſe mutatos inueniant. Quod id circò cum electis tuis diſpenſanter agis, vt veraciter agnoſcant, & paten-

ter

ter experiantur quantum infir-
mitatis ex ſeipſis habeant, &
quid bonitatis ac gratiæ ex te
conſequantur. Quia ex ſeme-
tipſis frigidi, duri, & indeuoti
ex te autem feruentes, alacres
& deuoti eſſe merentur. Quis
enim ad fontem ſuauitatis hu-
militer accedens, non modi-
cum ſuauitatis inde reportăt?
Aut quis, iuxta copioſum
ignem ſtans, non parum calo-
ris inde percipit? Et tu fons es
ſemper plenus, & ſuperabun-
dans, ignis iugiter ardens, &
nunquam deficiens.

4 Vnde, ſi mihi non licet
haurire de plenitudine fontis,
nec vſque ad ſatietatem pota-
re; apponam tamen os meum
ad foramen cæleſtis fiſtulæ: vt
ſaltem modicam inde guttu-

lam capiam, ad refocillandam ſitim meam, & non pœnitus exareſcam. Etſi nec dùm totus cæleſtis, & tam ignitus, vt Cherubim, & Seraphim, eſſe poſſum; conabor tamen deuotioni inſiſtere, & cor meum præparare, vt vel modicam diuini incendij flammam ex humili ſumptione viuifici Sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deeſt, Ieſu bone, Saluator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benignè ac gratioſè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

5 Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis

malis

malis paſſionibus implicor, & premor: & non eſt qui adiuuet, non eſt qui liberet, & ſaluum faciat, niſi tu Domine, Deus Saluator meus: cui committo me, & omnia mea, vt me cuſtodias, & perducas in vitam æternam. Suſcipe me, in laudem, & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum, & Sanguinem, in cibum, & potum, mihi paraſti. Præſta, Domine Deus ſalutaris meus, vt cum frequentatione myſterij tui creſcat meæ deuotionis affectus.

O venrda Sacerdu digtas: in quoz manib. velut in vtero Virgis Filius Dei incarnatur. Aug. Com. in pſal.

Ò VENda: DIGNta DEL SACERte: NELLE CVI MANI À SOMIGLza: DEL VENTRE DELLA VERG. S'INCARNA IL FIGLo. DI DIO.

CAP. V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.

VOX DILECTI.

1 SI haberes Angelicã puritatem,& ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem ; non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum,quod conſecret,& tractet Chriſti Sacramentum , & ſumat in cibum panem Angelorum. Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum : quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum . Soli namque Sacerdotes ritè in Ec-

cleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & Corpus Chriſti conſecrandi. Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, vtens verbo Dei, per iuſſionem, & inſtitutionem Dei: Deus autem ibi principalis eſt auctor, & inuiſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod iuſſerit.

2 Plùs ergo credere debes Deo omnipotenti, in hoc excellentiſſimo Sacramento, quā proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili. Ideòque cum timore & reuerentia ad hoc opus eſt accedendum. Attende tibi, & vide, cuius miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi. Ecce Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus: vide nunc, vt fi-

deliter & deuotè, in ſuo tempore, Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleuiaſti onus tuum, ſed arctiori iàm alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad maiorem teneris perfectionem ſanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & alijs bonæ vitæ exemplum præbere. Eius conuerſatio non cum popularibus, & communibus hominum vijs, ſed cum Angelis de cælo, aut cum perfectis viris in terra.

3 Sacerdos, ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit: vt Deum, pro ſe, & pro omni populo, ſuppliciter, & humiliter roget Habet ante ſe, & retro, Dominicæ crucis ſignum, ad memorandam iugiter Chri

ſti paſſionem. Ante ſe crucem in caſula portat, vt Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi feruenter ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatus eſt, vt aduerſa quælibet, ab alijs illata, clementer pro Deo toleret. Ante ſe crucem gerit, vt propria peccata lugeat: Poſt ſe, vt aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe mediũ inter Deum, & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat; nec ab oratione, & oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam, & miſericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, viuos adiuuat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAP. VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPVLI.

1 CVm tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſo, valdè contremiſco, & in me ipſo confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: &, ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus.

2 Tu doce me viam rectam. Propone breue aliquod exercitium, ſacræ Communioni congruum. Vtile eſt enim ſci-

re, qualiter ſcilicet deuotè, ac reuerenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tàm magnum, & diuinum ſacrificium.

CAP. VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

VOX DILECTI.

1 SVper omnia, cum ſumma humilitate cordis, & ſupplici reuerentia, cum plena fide, & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractan-

dum, & ſumendum oportet Dei accedere Sacerdotem. Diligenter examina conſcientiam tuam; & pro poſſe tuo, vera contritione, & humili confeſſione, eam munda, & clarifica: ita vt nil graue habeas, aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas, & gemas. Et, ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias.

2 Ingemiſce, & dole, quòd adhùc ita carnalis ſis, & mundanus: tàm immortificatus à paſſionibus: tam plenus concupiſcentiarũ motibus: tàm incu-

ſto-

ſtoditus in ſenſibus exterioribus: tàm ſæpè multis vanis phantaſijs implicatus: tàm multum inclinatus ad exteriora: tàm negligens ad interiora: tam leuis ad riſum & diſſolutionem: tàm durus ad fletum, & compunctionem: tàm promptus ad laxiora, & carnis commoda: tàm ſegnis ad rigorem, & feruorem: tàm curioſus ad noua audienda, & pulchra intuenda: tàm remiſſus ad humilia, & abiecta amplectenda: tàm cupidus ad multa habenda: tàm parcus ad dandum: tàm inconſideratus in loquendo: tàm incontinens in tacendo: tàm incompoſitus in moribus: tàm importunus in actibus: tàm effuſus ſuper cibum: tàm ſurdus ad Dei ver-

bum:

bum: tàm velox ad quietem: tàm tardus ad laborem: tàm vigilans ad fabulas tàm ſomnolentus ad vigilias ſacras: tàm feſtinus ad finem: tàm vagus ad attendendum: tàm negligens in Horis perſoluendis tàm tepidus in celebrando: tàm aridus in communicando: tàm citò diſtractus: tàm raró plenè tibi collectus: tàm ſubito commotus ad iram: tàm facilis ad alterius diſplicentiam: tàm pronus ad iudicandum: tam rigidus ad arguendum: tam lætus ad proſpera: tàm debilis in aduerſis: tàm ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3 His, & alijs defectibus tuis cum dolore, & magna diſplicentia propriæ infirmita-

tis confeſſis ac deploratis; firmum ſtatue propoſitum ſemper emendandi vitam tuam, & in melius proficiendi: Deinde cum plena reſignatione, & integra voluntate offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui, holocauſtum perpetuum: corpus tuum ſcilicet, & animam mihi fideliter committendo, quatenùs, & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum Corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4 Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio maior pro peccatis diluendis, quàm ſeipſum purè, & integrè, cum oblatione Corporis Chriſti, in Miſſa, & in Communione Deo offerre. Si fecerit homo quod

in

in ſe eſt, & verè pœnituerit; quotieſcunque pro venia, & gratia ad me acceſſerit, Viuo ego, dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed magis, vt conuertatur, & viuat: quoniam peccatorum ſuorum non recordabor amplius, ſed cuncta ſibi indulta erunt.

CAP. VIII.

De oblatione Christi in cruce, & propria reſignatione.

VOX DILECTI.

1 SIcut ego me ipſum, expanſis in cruce manibus, & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli, ita vt nihil in me rema-

neret, quin totum in ſacrificium diuinæ placationis tranſiret; ita debes, & tu temetipſum mihi voluntariè, in oblationem puram, & ſanctam, quotidie in Miſſa, cum omnibus viribus, & affectibus tuis, quantò intimius vales, offerre Quid magis à te requiro, quàm, vt te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quidquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te.

2 Sicut non ſufficeret tibi, omnibus habitis, præter me; ita nec mihi placere poterit quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te: dedi etiam

totum Corpus meum, & Sanguinem in cibum, vt totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſpontè te ad voluntatem meam obtuleris; non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos vnio. Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis, & gratiam. Ideo enim tàm pauci illuminati, & liberi intùs efficiuntur; quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea; Niſi quis renunciauerit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergo, ſi optas meus eſſe diſcipulus: offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAP. IX.

Quod nos, & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPULI.

1 DOmine, omnia tua ſunt quę in cælo ſunt & quæ in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei, offero meipſum tibi hodie in ſeruum ſempiternum; in obſequium, & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis, quam tibi ho-

die in præſentia Angelorum inuiſibiliter aſſiſtentium offero: vt ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2 Domine offero tibi omnia peccata, & delicta mea, quæ commiſi coram te, & ſanctis Angelis tuis, à die, quo primùm peccare potui, vſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo: vt tu omnia pariter incendas, & comburas igne charitatis tuæ, & deleas vniuerſas maculas peccatorum meorum, & conſcientiam meã ab omni delicto emundes, & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo.

3 Quid poſſum agere pro

peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo, & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, vbi aſto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè diſplicent, nolo ea vnquam amplius perpetrare; ſed pro eis doleo, & dolebo quamdiù vixero paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum: ſalua animam meam, quam pretioſo Sanguine tuo redemiſti. Ecce, committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me manibns tuis. Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundum meã malitiam, & iniquitatem.

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamuis valde pauca & imperfecta: vt tu ea emendes, & ſanctifices: vt ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas: nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum, & inutilem homuncionem perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia deſideria deuotorum, neceſſitatem parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum, qui mihi, vel alijs propter amorem tuum benefecerunt; & qui orationes, & Miſſas pro ſe ſuiſque omnibus dici à me deſiderauerunt, & petierunt, ſiue in carne adhùc viuant, ſiue iam ſæculo defun-

ſti ſint: vt omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis aduenire ſentiant: & vt ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſoluant.

6 Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtauerunt, aut vituperauerunt, vel aliquod damnum, vel grauamen intulerunt: pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtaui, conturbaui, grauaui, & ſcandalizaui, verbis, factis, ſcienter, vel ignoranter: vt nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer, Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpi-

cionem, indignationem, iram, & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere, Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus: & fac nos tales exiſtere, vt ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

Panis, quem ego dedero, caro mea eſt prò seculi vita. Io. c. 6.

IL PANE, CH'IO VI DARÒ À MANGIARE, EGL' È LA MIA CARNE PER LA SALVTE DEL MONDO.

Digitized by Google

CAP. X.

Quòd ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.

VOX DILECTI.

1 FRequenter recurrendũ eſt ad fontem gratiæ, et diuinæ miſericordiæ: ad fontem bonitatis,& totius puritatis, quatenùs à paſſionibus tuis, & vitijs curari valeas, & contra vniuerſas tentationes,& fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus, ſciens fructum, & remedium maximum in ſacra Communione poſitum; omni modo, & occaſione nititur fi-

deles, & deuotos, quantùm præualet, retrahere, & impedire.

2 Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, peiores Satanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam ſpiritus (vt in Iob ſcribitur) venit inter filios Dei, vt ſolita illos nequitia ſua perturbet, aut timidos nimiùm reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi fortè, aut omninò Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non eſt quidquam curandum de verſutijs, & phantaſijs illius, quamtùmlibet turpibus, & horridis: ſed cuncta phantaſmata in caput eius ſunt retorquenda. Cōtemnendus eſt

miſer, & deridendus; nec propter inſultus eius, & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio.

3 Sæpè etiam impedit nimia ſollicitudo pro deuotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda. Age ſecundum conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum: quia gratiam Dei impedit, & deuotionem mentis deſtruit. Propter aliquam paruam turbationem; vel grauitatem, ſacram nè dimittas Communionem: ſed vade citiùs confiteri, & omnes offenſiones alijs libenter indulge: Si verò tu aliquē offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi.

4 Quid prodeſt diù tardare

Confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties meliùs quam ſi diù diſtuleris Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud maius eueniet: & ſic diù poſſes à Communione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citiùs vales, à præſenti grauitate, & inertia tè excutias: quia nihil importat diù anxiari, diù cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à diuinis ſequeſtrare. Immò plurimùm nocet, diù Communionem protelare, nam & grauem torporem conſueuit inducere. Proh dolor! quidam tepidi, & diſſoluti moras confitendi

libenter accipiunt: & Communionem ſacram idcircò differri cupiunt, ne ad maiorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5 Heu, quàm modicam charitatem, & debilem deuotionem habent, qui ſacram Communionem tàm faciliter poſtponunt! Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui ſic viuit, & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit; vt etiam omni die communicare paratus, & benè affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet. Si quis interdùm abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſa; laudandus eſt de reuerentia. Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, et facere

quod

quod in ſe eſt: et Dominus aderit deſiderio ſuo, pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6 Cùm verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, et piam intentionem communicandi, et ſic non carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet deuotus, omni die, et omni hora, ad ſpiritualem Christi Cõmunionem ſalubriter, et ſine prohibitione accedere: et tamen certis diebus, et ſtatuto tempore, Corpus ſui Redemptoris cum affectuoſa reuerentia ſacramentaliter debet ſuſcipere: et magis laudem Dei et honorem prætendere, quam ſuam conſolationem quærere. Nam toties myſticè commu-

nicat, & inuiſibiliter reficitur; quoties incarnationis Chriſti myſterium, paſſionemque deuotè recolit, et in amore eius accenditur.

7 Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente; ſæpiùs imparatus erit. Beatus, qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus, aut feſtinus, ſed ſerua bonum communem modum, cum quibus viuis. Non debes aliis generare moleſtiam, et tædium, ſed communem ſeruare viam, ſecundum maiorum inſtitutionem: et potiùs aliorum ſeruire vtilitati, quàm propriæ deuotioni, vel affectui.

CAP. XI.

Quòd Corpus Chriſti, & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria.

VOX DISCIPVLI

O Dulciſſime Domine Ieſu, quanta eſt dulcedo deuotæ animę, tecum epulantis in conuiuio tuo: vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu vnicus dilectus eius ſuper omnia deſideria cordis eius deſiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in præſentia tua ex intimo affectu lachrymas fundere, et cum pia Magdalena pedes tuos la-

chrymis

chrymis irrigare. Sed vbi eſt deuotio?vbi lachrymarum ſanctarum copioſa effuſio? Certè in conſpectu tuo,et ſanctorum Angelorum tuorum,totum cor meum ardere debet,et ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quàmuis aliena ſpecie occultatum.

2 Nam in propria, et diuina claritate te conſpicere, oculi mei ferre non poſſent: ſed neq; totus mundus in fulgore gloriæ maieſtatis tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quod te ſub Sacramento abſcondis. Habeo verè, et adoro, quem Angeli adorant in cœlo; ſed ego adhùc interim in fide, illi autem in ſpecie, et ſine velamine. Me

opor-

oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, et in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, et vmbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit, quod perfectum eſt, ceſſabit vſus Sacramentorum; quia Beati in gloria cæleſti non egent medicamine ſacramentali: gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam eius ſpeculantes, et de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati, guſtant Verbum Dei caro factum, ſicut fuit ab initio, et manet in æternum.

3 Memor horum mirabilium, graue mihi fit tædium etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quamdiù Do-

minum meum apertè in ſua gloria non video; pro nihilo duco omne, quod in mundo conſpicio, et audio. Teſtis es tu mihi Deus, quòd nulla me res poteſt conſolari, nulla creatura quietare, niſi tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari. Sed non eſt hoc poſſibile, durante me in hac mortalitate. Ideò oportet, vt me ponam ad magnam patientiam, et meipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam. Nam et Sancti tui Domine, qui tecum iam in Regno cœlorum exultant, in fide, et patientia magna dum viuerent aduentum gloriæ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quò illi per-

uenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide exemplis confortatus Sanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio, et vitæ ſpeculo: atque, ſuper hæc omnia, ſanctiſſimum Corpus tuum pro ſingulari remedio, et refugio.

4 Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hac vita ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus, duobus me egere fateor cibo ſcilicet, et lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum, ad refectionem mentis, et corporis: et poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus, bene viuere

non poſſem: nàm verbum Dei, lux animæ meæ. & Sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſę duæ hinc, & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Vna, menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, Corpus Chriſti pretioſum: altera eſt diuinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vſque ad interiora velaminis, vbi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. Gratias tibi, Domine Ieſu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis, per ſeruos tuos Prophetas, & Apoſtolos, alioſque Doctores miniſtraſti.

5 Gratias tibi, Creator ac Redemptor hominum, qui, ad

declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnam, in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum Corpus, & Sanguinem, propoſuiſti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes deliciç paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuauitate feliciori.

6 O quàm magnum, & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt, Dominum maieſtatis verbis ſacris conſecrare, labijs benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & ceteris miniſtrare! O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum Corpus, quàm im-

immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem totius ingreditur Auctor puritatis? Ex ore Sacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum, & vtile procedere debet verbum, qui tàm ſæpè Chriſti accipit Sacramentum.

7 Oculi eius ſimplices, & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ Creatorem cæli, & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in Lege dicitur: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum, Dominus Deus veſter.

8 Adiuuet nos gratia tua, omnipotens Deus, vt qui officium Sacerdotale ſuſcepimus, dignè ac deuotè tibi, in omni puritate, & conſcientia bona,

famulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ conuerſari, vt debemus: concede nobis tamen dignè flere mala, quæ geſſimus: & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi feruentiùs de cętero deſeruire.

CAP. XII.

Quod magna diligentia ſe debeat communicaturus, Chriſto præparare.

VOX DILECTI.

1 EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande ſtratum, & faciam

apud te Paſcha cum diſcipulis meis. Si vis, vt veniam ad te, & apud te maneam; expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tamquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans ſuo dilecto amatori optimum, & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2 Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate, & gratia mea permitteris ad

menſam meam accedere, ac ſi mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficijs eius, niſi ſe humiliando, & ei regratiando. Fac quod in te eſt, & diligenter facito: non ex conſuetudine, non ex neceſſitate: ſed cum timore, & reuerentia, & affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire Ego ſum qui vocaui, ego iuſſi fieri, ego ſupplebo, quod tibi deeſt: veni, & ſuſcipe me.

3 Cum gratiam deuotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis; inſiſte orationi, ingemiſce, & pulſa, nec deſiſtas, donec me-

rearis micam, aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſantificare venis, ſed ego te ſantificare, & meliorare venio. Tu venis, vt ex me ſanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accēdaris. Noli negligere hanc gratiam: ſed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum

4 Oportet autem, vt non ſolum te præpares ad deuotionem ante Communionem; ſed vt etiam te ſollicitè cōſerues in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quàm deuota præparatio priùs. Nam bona poſtmodùm cuſtodia, optima

iterum eſt præparatio ad maiorem gratiam conſequendam. Ex eo quippe valdè indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Caue à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum, cui totum dare debes: ita vt iam vltrà non in te, ſed in me abſq; omni ſollicitudine viuas.

CAP. XIII.

Quod toto corde anima deuota, Chriſti vnionem in Sacramento, affectare debet.

VOX DISCIPVLI.

1 QVis mihi det, Domine, vt inueniam te ſolum, & ape-

riam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea: & iàm me nemo deſpiciat, nec vlla creatura me moueat, vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc deſidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham; magiſque per ſacram Communionem, ac frequentem celebrationem cæleſtia, & æterna ſapere diſcam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus, & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & ſic nos pariter in vnum manere concede.

2 Verè tu es dilectus meus,

electus ex millibus, in quo complacuit animæ meę habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera, extra quem labor, & dolor, & infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus: & conſilium tuum non eſt cum impijs, ſed cum humilibus, & ſimplicibus ſermo tuus. O quàm ſuauis eſt, Domine, ſpiritus tuus! qui vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cælo deſcendente, illos reficere dignaris. Verè non eſt alia natio tàm grandis quæ habeat Deos appropinquantes ſibi; ſicut tu Deus noſter ades vniuerſis fidelibus tuis, quibus, ad quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cęlum, te tribuis

ad edendum, & fruendum.

3 Quæ eſt enim alia gens tàm inclyta ſicut plebs Chriſtiana? Aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, vt anima deuota; ad quam ingreditur Deus, vt paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia! ò admirabilis dignatio! ò amor immenſus, homini ſingulariter impenſus! Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud, quod gratius donare queam; quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cùm perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpon-

debo illi: dignare, Domine, manere mecum: ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, vt cor meum tibi ſit vnitum.

CAP. XIV.

De quorumdam deuotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.

VOX DISCIPVLI.

1 O Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te! Quando recordor deuotorum aliquorum ad Sacramentũ tuum Domine, cum maxima deuotione, & affectu accedentium, tunc ſæpiùs in

meipſo confundor,& erubeſco quod ad altare tuum, & ſacræ Communionis menſam, tàm tepidè, & frigidè accedo: quod ita aridus, & ſine affectione cordis maneo: quod non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo: nec ita vehementer attractus,& affectus; ſicut multi deuoti fuerunt: qui, præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere: ſed ore cordis,& corporis pariter,ad te Deum fontem viuum medullitùs inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare; niſi Corpus tuum cum omni iucunditate, & ſpirituali auiditate accepiſſent.

2 O vera ardens fides eo-

rum probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ! Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis,quorum cor tàm validè ardet in eis de Ieſu ambulante cum eis Longè eſt à me ſępè talis affectus, & deuotio, tàm vehemens amor,& ardor. Eſto mihi propitius,Ieſu bone, dulcis, & benigne : & concede pauperi mendicò tuo, vel interdum, modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire: vt fides mea magis conualeſcat, ſpes in bonitate tua proficiat, & charitas ſemel perfectè accenſa, & cæleſte manna experta,nunquàm deficiat.

3 Potens eſt autem miſericordia tua etiam gratiam de-

ſideratam mihi præſtare: & in ſpiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim, licet tanto deſiderio tàm ſpecialium deuotorum tuorum non ardeo: tamen, de gratia tua illius magni inflammati deſiderij deſiderium habeo, orans, & deſiderans, omnium talium feruidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

Deus ſuperbis reſiſtit, humilibꝰ autẽ dat gratiam. Pet ep. i. c. 2.

IL SIGNOR' IDDIO FÀ RESI-
STENZA À SVPERBI; ET À
GL'HVMILI DÀ LA SVA GR͞A.

CAP. XV.

Quòd gratia deuotionis humilitate, & ſui ipſius abnegatione, acquiritur.

VOX DILECTI.

OPortet deuotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conſeruare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo terminum, & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cum parum, aut nihil deuotionis interiùs ſentis: ſed non nimiùm deijci, nec inordinatè contri-

ſtari. Dat ſæpè Deus in vno breui momento, quod longo negauit tempore: dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2 Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet; non eſſet infirmo homini benè portabile. Propterea in bona ſpe, & humili patientia, expectanda eſt deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit, & abſcondit, ſi tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et, ſi hoc ipſum modicum, vel grande amoueris, & perfectè viceris; erit quod petiſti.

3 Statim nàmque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libito ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris: vnitum te inuenies, & pacatum: quia nil ita benè ſapiet, & placebit, ſicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum leuauerit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cuiuslibet rei creatæ, euacuauerit; aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, vbi vaſa vacua inuenerit. Et quantò perfectius infimis quis renunciat, & magis ſibi per contemptum ſui moritur; tantò gratia celeriùs ve-

nit, copioſius intrat, & altiùs liberum cor eleuat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipſo: quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu eius vſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic, in accipiendo ſacram Euchariſtiam, magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam: quia non reſpicit ad propriam deuotionem, & conſolationem: ſed ſuper omnem deuotionem, & conſolationem ad Dei gloriam, & honorem.

CAP. XVI.

Quod neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPVLI.

1 O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc deuotè deſidero ſuſcipere; tu ſcis infirmitatem meam, & neceſſitatem, quam patior, in quantis malis, & vitijs iaceo, & quàm ſæpè ſum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, & pro conſolatione, & ſubleuamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor, cui

ma-

manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari, & adiuuare. Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2 Ecce, ſto ante te pauper & nudus gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans. Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præſentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia, & contraria in patientiam, omnia infima, & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meũ ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc iam dul-

ceſcas vſque in ſæculum; quia tu ſolus cibus, & potus meus, amor meus, & gaudium meũ dulcedo mea, & totum bonum meum.

3 Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes: vt vnus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris, me ieiunum, & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem: cum tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquàm deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans?

CAP.

CAP. XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

VOX DISCIPVLI.

1 CVm ſumma deuotione, & ardenti amore, cum toto cordis affectu, & feruore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodũ multi Sancti, & deuotæ perſonæ in communicando te deſiderauerunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardẽtiſſima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, fælicitas interminabilis; cupio te ſuſcipere

pere cum vehementiſſimo deſiderio, & digniſſimâ reuerentia, quàm aliquis Sanctorum vnquã habuit, & ſentire potuit.

2 Et, licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere; tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria ſolus haberem. Sed & quæcumque poteſt pia mens concipere, & deſiderare; hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione, & intimo feruore, præbeo, & offerro: nihil opto mihi reſeruare, ſed me, & omnia mea tibi ſponte, & libentiſſimè immolare, Domine Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu, reuerentia, laude, & honore, cum tali gratitu-

dine, dignitate, & amore: cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere : ſicut te ſuſcepit, & deſiderauit ſanctiſſima mater tua, glorioſa Virgo Maria, quando Angelo, eu angelizanti ſibi incarnationis miſterium, humiliter ac deuotè reſpondit : Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.

3 Et ſicut beatus Præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum, Ioannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spiritus ſancti, dùm adhùc maternis clauderetur viſceribus : & poſtmodum cernens inter homines Ieſum ambulantem, valde ſe humilians, deuoto cum affectu dicebat; Amicus autem ſponſi,

qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi: ſic & ego magnis, & ſacris deſiderijs opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare. Vnde, & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, et cælicas viſiones tibi offero, et exhibeo, cum omnibus virtutibus, et laudibus, ab omni creatura in cælo, et in terra celebratis, et celebrandis, pro me, & omnibus mihi in oratione commendatis: quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea, Domine Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis: ac immen-

ſæ benedictionis : quæ tibi ſecundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere deſidero, per ſingulos dies, & momenta temporum: atque, ad reddendum mecum tibi gratias, & laudes omnes cæleſtes ſpiritus, & cunctos fideles tuos precibus, & affectibus inuito, et exòro.

5 Laudent te vniuerſi populi, tribus, et linguæ: et ſanctum ac mellifluum nomen tuum, cum ſumma iubilatione, et ardenti deuotione, magnificent. Et quicumque reuerenter ac deuotè altiſſimum Sacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt; gratiam, et miſericordiam apud te inuenire mereantur, et pro me

pec-

peccatore ſuppliciter exorent. Cùmque optata deuotione ac fruibili vnione potiti fuerint, & benè conſolati ac mirificè refecti de ſacra menſa cæleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur.

CAP. XVIII.

Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacra fidei.

VOX DILECTI.

CAuendum eſt tibi à curioſa, & inutili perſcrutatione huius profundiſſimi Sa-

cramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi. Qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à gloria. Plùs valet Deus operari, quàm homo intelligere poteſt. Tolerabilis eſt pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare,

2 Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei! Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt Fides à te exigitur, & ſincera vita: non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis nec capis quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes, quæ ſu-

pra te ſunt? Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile, ac neceſſarium.

3 Quidam grauiter tentantur de fide, & Sacramento: ſed non eſt hoc ipſis imputandum: ſed potius inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde: ſed crede verbis Dei, crede Sanctis eius, & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sæpè multum prodeſt, quod talia ſuſtinet Dei ſeruus. Nam infideles, & peccatores non tentat, quos ſecurè iam poſſidet, fideles autem deuotos varijs modis tentat, & vexat.

4 Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſupplici reuerentia ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit de Deus, fallitur qui ſibi ipſi nimiùm credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, reuelat ſe humilibus, dat intellectum paruulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis, & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, falli poteſt, fides autem vera falli non poteſt.

5 Omnis ratio, & naturalis inueſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides, & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc Sanctiſſi-

mo, & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus, & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna, & inſcrutabilia in cœlo, & in terra, nec eſt inueſtigatio mirabilium operum eius. Si talia eſſent opera Dei vt facilè ab humana ratione caperentur; non eſſent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

* *

*

Finis Libri Quarti.

ORATIO

Deuotiſſima vel ante, vel ſub Miſſa dicenda, tam laicis, quam Sacerdotibus conueniens.

Quæ

Ex operibus Thomæ de Kempis excepta, viſa eſt, hoc loco non incongrue inſeri.

1. RESpice clementiſſime Pater de ſanctuario tuo, & de excelſo cœlorum habitaculo, ſuper ſacrificium acceptabile tibi. Intuere ſacroſanctam hoſtiam vnigeniti Filij tui, quam offert vultui tuo pro nobis. Ipſe eſt enim ſum-

mus Sacerdos,& verus Pontifex, qui non alienam hoſtiam, ſed propriam carnem dedit ad immolandum in Ara crucis pro vita ſæculi. Propitiare ergo mihi peccatori hodie per hanc ſalutarem victimam.Eſto exorabilis mihi infirmo homini, multum labili, & vitioſo, qui non ſum dignus reſpicere cœlum, neque calcare terram, quoniam te Creatorem meum offendi ſæpiſſimè, ſæpiùs agendo, loquendo, cogitando contra præcepta tua irreuerenter & inſenſate. Propter quæ omnia merito incurri grauiſſimā indignationem tuam, nec non omnium creaturarum accumulaui mihi inimicitiam. Te enim offenſo, & deſpecto, iam vtique iuſto iudicio omnis ad-

uerſatur creatura peccatori. Sed omnipotens, & Deus totius conſolationis miſerere mihi ſeruo tuo, ex intimo corde pœnitenti, & dolenti. Quoniam ex nihilo factus ſum, & in peccatis conceptus, vt fragilis homo cecidi. Parce mihi Domine, parce. Da veniam filio prodigo ad te reuertenti de ſiliquis porcorum, & ſtanti ante thronum gloriæ tuæ, & poſtulanti manum miſericordiæ tuæ à mane vſque ad veſperam: donec deſcendat ros gratiæ, & pluuia conſolationis ſuper terram cordis mei, quod iam aruit, & contabuit præ multitudine peccatorum. Propter temetipſum inclina Deus meus aurem tuam mihi, & exaudi verba mea. Mirifica

miſe-

miſericordias tuas, qui ſaluos facis ſperantes in te. Scio quia non propter opera mea facies, ſi qua fortè videntur, ſed propter bonitatem tuam Domine, quæ immenſurabilis prædicatur. Amplius autem exaudi me per ſingulare meritum amantiſſimi, & dulciſſimi Filij tui Ieſu Chriſti, qui pro peccatoribus crucifixus eſt, & mortuus, vt omnium peccata ſua deleret paſſione.

2. Recordare alme Pater inæſtimabilis charitatis eius, quomodo in mortem tradidit animam ſuam, vt viuificaret populum ſuum, qui in nullo ſibi pepercit, vt reis, & damnatis in æternum parceres. Memento amariſſimæ paſſionis eius, quam grauia, & in-

digna ſuſcepit: qualiter ab hora matutina vſque ad exitum ſuum in cruce pro humano genere laborauit, clamans ſanguinis ſui effuſione pro reconciliandis tibi peccatoribus: vt amicos de inimicis faceret, & de ſuis profugis adoptionis filios. O ſumme, & venerande, & colende Pater, hodie tibi repræſento omnia ſigna paſſionis vnici Filij tui, cum noſtra ſupplicatione atque ſuffragio omnium beatorum Martyrum, qui eamdem paſſionem ſpecialiùs imitati ſunt. Aſpice & cognoſce, cuius ſunt ſigna amabilia, adoranda per ſæcula. Ecce crux, claui, lancea, fel, arundo, ſpongia, ſputa, flagella, corona ſpinea, ſudor, ſanguis, alapa, virga, reſtis, columna,

alba veſtis, purpura, & inconſutilis tunica. Iſta ſunt prætioſa ornamenta,& regalia vexilla,quibus ad debellandas aëreas poteſtates proceſſit Vnigenitus tuus in noſtræ carnis ſubſtantia. Iſta ſunt arma bellica,quibus mors deuicta eſt, & humana natura redempta. Per hæc igitur benedicta, & glorioſa paſſionis inſignia dimitte mihi omnia peccata mea. Sit mihi hæc veneranda armatura, & decora, contra omnia vitia, & tentamenta ſingularis potentia: Sit mihi quotidianum ſpeculum,& dulciſſimum animæ meæ ſolatium tam doloroſum, & flebile ſpectaculum.

3 Suſcipe ſanctiſſime Pater, gratiſſimam hoſtiam oblati

Corporis Filij tui, quam tu ipſe tibi præparaſti, ac in ſempiternum ſatisfactoriam, dignam atque ſufficientem eſſe voluiſti, ad exhaurienda omnia peccata tam contracta, quam voluntate admiſſa. Suſcipe me pariter hodie in ſancta oblatione, qua nulla ſanctior eſt & præſtantior, quæ tibi venerabiliter offertur per manus Sacerdotum tuorum diebus ſingulis, pro viuis, & mortuis, ac pro cunctis neceſſitatibus noſtris. Proficiat hæc mihi, & omnibus orationibus meis cōmendatis quorum neceſſitas, & fides tibi nota eſt, ſiue iam præſentes, ſiue abſentes huic ſolemni celebrationi exiſtant. Perueniant ad te præces eorum, & deuotio, cooperetur

illis ad ſalutem ineffabilis virtus, & efficacia Sacramenti, quod diuinitus eſt inſtitutum, non humanitus inueſtigandũ, ſed piè colendum, fideliter adorandum, firmiter credendum, & vſque ad conſummationem ſæculi continuandum. O prætioſiſſimum, & ſuauiſſimum ſacrificium; quod tibi æterno Patri pro nobis obtulit coæternus Filius tuus; factus, & ipſe hoſtia vera, viua, ſalutaris, vnica, & perfecta: qui erat ſolus pontifex immaculatus, ſanctus, & immunis ab omni delicto, non habens neceſſe priùs pro ſemetipſo rogare, & hoſtiam ſecundum legem offerre; ſed pro debitoribus mortis ſemel moriens interceſſit, non habentibus nec

inuenientibus in vniuerſa creatura, quid pro delicto ſuo redderent. Iam igitur non deſpero, neq; vltra deſperabo de venia & curatione peccatorum, quotieſcunque etiam me peccatum apprehenderit. Inueni enim fontem, quo lauandus accedam: medicum, ad quem ſanandus recurram. Scio vbi ſit ſpes mea, & vniuerſa conſolatio mea. Quia in paſſionibus & vulneribus Domini mei Ieſu Chriſti, ſumma ſalutis totaque ratio ſpei meæ conſiſtit, & abundat. Per omnia benedictus ſis Deus meus, qui tam magna, & immenſa diuinę largitatis beneficia contuliſti mihi. Iſtis namque vehementer me accendis, ad regratiandum tibi, & dilecto Filio tuo.

4 Sed ò mi Pater fideliſſime, quid agam, quia nil dignum in me reperio, aptum dono gratię tuæ? Verumtamen bone Pater cuius ſunt omnia dona bonorum; ſcio, quia nullius indiges, & tamen te parua noſtra delectant, ſi ea deuotè, & ſpontaneè tibi videris offerri. Dabo igitur aliquid, & modicum, quod mihi relictum deperire poteſt, amori tuo ſacrificabo. Nam tibi oblatum melius mihi manet, & tamen merces futura non deerit tam liberè offerenti. Si auderet quis inhæſitanter ſe donare tibi, tu te vtique redderes illi, fieretque quod ore capitis noſtri dictum eſt: *Date & dabitur vobis*. Nunc ergo, ſi digneris accipere, ecce volunta-

inuenientibus in vniuerſa creatura, quid pro delicto ſuo redderent. Iam igitur non deſpero, neq; vltra deſperabo de venia & curatione peccatorum, quotieſcunque etiam me peccatum apprehenderit. Inueni enim fontem, quo lauandus accedam: medicum, ad quem ſanandus recurram. Scio vbi ſit ſpes mea, & vniuerſa conſolatio mea. Quia in paſſionibus & vulneribus Domini mei Ieſu Chriſti, ſumma ſalutis totaque ratio ſpei meæ conſiſtit, & abundat. Per omnia benedictus ſis Deus meus, qui tam magna, & immenſa diuinę largitatis beneficia contuliſti mihi. Iſtis namque vehementer me accendis, ad regratiandum tibi, & dilecto Filio tuo.

4 Sed ò mi Pater fideliſſime, quid agam, quia nil dignum in me reperio, aptum dono gratię tuæ? Verumtamen bone Pater cuius ſunt omnia dona bonorum; ſcio, quia nullius indiges, & tamen te parua noſtra delectant, ſi ea deuotè, & ſpontaneè tibi videris offerri. Dabo igitur aliquid, & modicum, quod mihi relictum deperire poteſt, amori tuo ſacrificabo. Nam tibi oblatum melius mihi manet, & tamen merces futura non deerit tam liberè offerenti. Si auderet quis inhæſitanter ſe donare tibi, tu te vtique redderes illi, fieretque quod ore capitis noſtri dictum eſt: *Date & dabitur vobis*. Nunc ergo, ſi digneris accipere, ecce volunta-

riè meipſum offero, & tuæ diſpoſitioni animam meam, & corpus meum fidenter derelinquo. Voluntatem quoque propriam (qua pinguiùs nil tibi offertur) ex hac hora, & deinceps promptiſſimo corde reſigno, quemadmodum dilectus Filius tuus Chriſtus Dominus noſter ſuam tibi commiſit voluntatem, vt noſtram in ſua abnegatione obtineret ſalutem, formam præbens ſequentibus ſe fidelibus breui, & pleno ſermone, quem dixit: *Pater mi, non ſicut ego volo, ſed ſicut tu: fiat voluntas tua.*

5 Hoc itaque exemplo vehementer admonitus te inſpirante, & iuuante denuò me reſigno, omnibus, quæ mundi ſunt renuntio. Carnis deſide-

ria deſpicio, omnes actus, & nefaria conſilia maligni ſpiritus abijcio; tibi me deſpondeo: tuo adhærere ſeruitio cunctis diebus vitæ meæ concupiſco, iam iamque deuotè id agere inſtituo. Adhùc vero, vt pleniùs perficiam voluntatem tuam, en meam frangere paratus ſum per veram obedientiam, quam tibi in Prælato meo teneor exhibere. Eius enim voci cum obedio, tibi veraciter obedio. Ego illius manibus tanquam paruulus in Chriſto renatus, qui ſe Baptiſtæ ſui manibus humiliter inclinauit, gubernandum me ſubmitto. Fratrum quoque meorum conſilijs, & ſermonibus, tota humilitate, pia charitate libens parebo, quos

nimirum ſanctiores, & longe me ſapientiores intelligens, iure meæ imperfectioni præfero. Tibi autem eamdem imperfectionem meam cognitam eſſe ſciens, in defectibus me accuſo, atque ſanioris emendationis remedium multa contritione à te expoſco: quatenus beneuolentiſſima manus tua, quæ omnem infirmitatem curat, & omnem impotentem roborat, meam indigentiam non relinquat. Per eumdem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Amen.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INDEX CAPITVM
IV. LIBRORVM
De Imitatione Chriſti.

LIBER I.

Admonitiones, ad ſpiritualem vitam vtiles.

Cap. 1. *De imitatione Chriſti, & contemptu omnium vanitatum mundi.* Pag. 1
2. *De humili ſentire ſui ipſius.* 5
3. *De doctrina veritatis.* 8
4. *De Prouidentia in agendis.* 13
5. *De lectione Sanctarum Scripturarum.* 17
6. *De inordinatis affectioni-*

bus

bus. 18
7. *De vana ſpe, & elatione fugienda.* 20
8. *De cauenda nimia familiaritate.* 22
9. *De obedientia, & ſubiectione.* 24
10. *De cauenda ſuperfluitate verborum.* 27
11. *De pace acquirenda, & zelo proficiendi.* 29
12. *De vtilitate aduerſitatis.* 33
13. *De tentationibus reſiſtendis.* 35
14. *De temerario iudicio vitando.* 41
15. *De operibus ex charitate factis.* 45
16. *De ſufferentia defectuum aliorum.* 47
17. *De monaſtica vita.* 50

18. *De exemplis ſanctorum Patrum.* 52
19. *De exercitijs boni Religioſi.* 57
20. *De amore ſolitudinis, & ſilentij.* 65
21. *De cõpunctione cordis* 72
22. *De conſideratione humanæ miſeriæ.* 76
23. *De meditatione mortis.* 82
24. *De iudicio, & pœnis peccatorum.* 89
25. *De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ.* 97

LIBER II.

Admonitiones, ad interna trahentes.

Cap. 1. DE *interna conuerſatione. pag.* 107

2. De humili ſubmiſſione 114
3. De bono pacifico homi-
ne. 11(
4. De pura mente,& ſimplic
intentione. 11
5. De propria conſideratio
ne. 12
6. De lætitia bonæ conſcien
tiæ. 1
7. De amore Ieſu ſuper om
nia. 1
8. De familiari amicitia
ſu. 1
9. De carentia omnis ſo
tij. 1
10. De gratitudine pro g
tia Dei. 1
11. De paucitate amator
Crucis Ieſu.
12. De Regia via ſancta C
cis.

LIBER III.

De interna conſolatione.

Cap. DE interna Chriſti locutione ad animam fidelem. pag. 167

Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum. 169

Quod verba Dei, cum humilitate ſunt audienda: & quod multi ea non ponderant. 172

Quod in veritate, & humilitate, coram Deo conuerſandum eſt. 178

De mirabili effectu diuini amoris. 183

De probatione veri amatoris. 189

7. *De occultanda gratia, ſub humilitatis cuſtodia.* 194
8. *De vili æſtimatione ſuiipſius, in oculis Dei.* 200
9. *Quod omnia ad Deum, ſicut ad finem vltimum, ſunt referenda.* 203
10. *Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo.* 207
11. *Quod deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda.* 212
12. *De informatione patientiæ & luctamine aduerſus concupiſcentias.* 214
13. *De obedientia humilis ſubditi, ad exemplum Ieſu Chriſti.* 219
14. *De occultis Dei iudicijs conſiderandis, ne extollamur in bonis.* 222
15. *Qualiter ſtandum ſit ac*

di-

dicendum, in omni re deſiderabili. 227
16. *Quod verum ſolatium, in ſolo Deo eſt quærendũ.* 230
17. *Quod omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit.* 233
18. *Quod temporales miſeriæ, exemplo Chriſti, æquanimiter ſint ferendæ.* 235
19. *De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.* 238
20. *De confeſſione propriæ infirmitatis, & huius vitæ miſeriis.* 243
21. *Quod in Deo ſuper omnia bona, & dona, requieſcendum eſt.* 247
22. *De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.* 254
23. *De quatuor, magnam importantibus pacem.* 259

24. *De euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.* 264

25. *In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.* 267

26. *De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quam lectio* pag. 270

27. *Quod priuatus amor, à ſummo bono maximè retardat.* 273

28. *Contra linguas obtrectatorum.* 278

29. *Qualiter inſtante tribulatione Deus inuocandus eſt, & benedicendus.* 279

30. *De Diuino petendo auxilio & confidentia recuperandæ gratiæ.* 283

31. *De neglectu omnis creatu-*

ra, vt Creator poſſit inueniri. 288
32. *De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.* 293
33. *De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.* 296
34. *Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.* 298
35. *Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita.* 303
36. *Contra vana hominum iudicia.* 306
37. *De pura integra reſignatione ſui, ad obtinendam cordis libertatem.* 309
38. *De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.* 312
39. *Quod homo non ſit impor-*

tunus in negotijs. 314
40. *Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.* 317
41. *De contemptu omnis temporalis honoris.* 321
42. *Quod pax non eſt ponenda in hominibus.* 323
43. *Contra vanam, & ſacularem ſcientiam.* 325
44. *De non attrahendo ſibi res exteriores.* 328
45. *Quod omnibus non eſt credendum. & de facili lapſu verborum.* 331
46. *De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum iacula.* 336
47. *Quod omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda.* 341
48 *De die æternitatis, & hu-*

ius vitæ anguſtijs. 344
49. *De Deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.* 350
50 *Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei offerre.* 359
51. *Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, cum deficitur à ſummis.* 366
52. *Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum.* 368
53. *Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus. pag.* 372
54. *De diuerſis motibus naturæ, & gratiæ.* 375
55. *De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ.* 385
56. *Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debe-*

mus per crucem. 391

57. *Quod homo non ſit nimis deiectus quando in aliquos labitur defectus.* 395

58. *De altioribus rebus, & occultis iudicijs Dei non ſcrutandis.* 398

59. *Quod omnis ſpes, & fiducia, in ſolo Deo eſt figenda.* 407

LIBER IV.

De Sacramento Altaris.

Cap. 1. *CVm quanta reuerentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.* 414

2. *Quod magna bonitas, & charitas Dei, in Sacramento, homini exibetur.* 426

3. *Quod vtile ſit ſæpè communicare.* 432

4. *Quod multa bona præſtãtur*

de-

deuotè cõmunicantibus. 437
5. *De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.* 445
6. *Interrogatio de exercitio, ante communionem.* 449
7. *De diſcuſſione propria conſcientiæ, & emendationis propoſito.* 450
8. *De oblatione Christi in Cruce, & propria reſignatione.* 455
9 *Quod nos, & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.* 458
10. *Quod ſacra communio de facili non eſt relinquenda.* 465
11. *Quod Corpus Chriſti, & ſacra Scriptura, maximè sũt animæ fideli neceſſaria.* 472
12. *Quod magna diligentia ſe debeat cõmunicaturus Chri-*

ſto præparare. 480
13. Quod toto corde anima deuota Christi vnioni in Sacramẽto affectare debet 484
14. De quorumdam deuotorum ardenti deſiderio ad Corpus Christi. 488
15. Quod gratia deuotionis, humilitate, & ſuiipſius abnegatione, acquiritur 493
16. Quod neceſſitates noſtras Christo aperire, & eius gratiã poſtulare debemus. 497
17. De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Christum. 500
18. Quod homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei. 505

Finis Indicis Capitum.

INDEX
IN HOS QVATVOR DE IMITATIONE CHRISTI.
LIBELLOS.

A

Abnegatio ſui, ac Chriſti imitatio per Crucem, l. 3. cap. 32. nu. 1. c. 56. num. 1. & ſeq. Vide, Contemptus. Communio.
Acedia, l. 1. c. 25. n. 11.
Aduentus Dei in mentem, l. 2. c. 1. n 2.
Aduerſitatis vtilitates, l. 1 c. 12. n 1. 2.
Aeſtimatio ſui vilis in oculis Dei, l. 3. c. 8. n. 1 & ſeq.
Aeterna vita Vide. Vita æterna.
Affectus noſter, quibus rebus inhæreat, expendendum ſe-

dulo, l. 3. c. 31. n. 4.
In Agendo non debet eſſe homo importunus, l. 3. cap. 31. nu. 1. 2.
Amandus IESVS ſuper omnia. l. 2. c. 7. n. 1. & ſeq.
Amandus proximus: cuius amor tunc perit, quando illius imperfectiones non æquo animo perferuntur, li. 1. c. 16. nu. 1. 2.
Amanti Deum, ſuper omnia ſapit Deus, l. 3. c 34 n 1. 2.
Amator Chriſti verus, quis ſit l. 3. c. 6 nu. 1.
Amatores Crucis Chriſti pauci, li. 2. c 11. n. 1. & c. ſeq.
Amatoris veri probatio, l 3. c. 6. n. 3. 4. 6. & c. 7. n. 1. 2.
Ambulandum ſincere coram Deo, l 3. c. 4 n 1. & 4.
Amor IESV, rerumque æternarum ac cæleſtium. lib. 2. c. 1. num. 2.
Amoris diuini effectus mirabiles, l. 3. c. 5. n 1. & ſeq.
Amor creaturarũ homini plurimum nouet, l. 2. c. 1. n. 8.

Amor proprius valdè retardat à fruitione ſummi boni, l.3. c.27.n.1.& ſeq.
Amicitia IESV quanti ſit facienda, l.2. c.9. n.1.& ſeq.
Amici ſi te deſerant, ne moleſtè feras, l.2. c.9 n.2.
Amico carere cum ſit moleſtum da operam, vt ſis cum IESV familiaris, l. 2. cap. 8. nu.1. & ſeq.
Anni conuerſionis ſeu, vocationis,l 1. c.11 n.5.
Annos conuerſionis plerique numerant, ſed pauci emendationis vitæ,l.1.c 24.n.2.
Apoſtoli Chriſti quales fuerint l.3 c.22.n.4.
Appetitio inordinatâ parit inquietudinem, l.1 c.6. n.1.2.
Auari, & ſuperbi nulla pace fruuntur, l.1.c 6 n.2.
Auditus curioſitas cauenda, l.3. c.44.n. 1.2.
Auxilium diuinum petendum, cum fiducia recuperādæ gratiæ. l.3. c.30.n.1.& ſeq.

B

Beneficia Dei expendenda ſunt, l. 3. c. 22. n 1. & ſeq.
Beneficijs Dei quis ſit indignus. l. 3. c 22. n. 2. 3.
Beneplacitum Dei. Vide Voluntas Dei, Oratio.
Boni nihil ex ſe habet homo, l. 3. c. 40. n. 1.
Bona vita præſtat ſcientiæ, l. 1. c. 3. n. 5.

C

Carnalia ſectari, maxima vanitas. l. 1. c. 1. n. 4. 5.
Cæcitatis humanæ conſideratio l. 2. c. 5. n. 1. & ſeq.
Cæleſtium rerum amor, l. 2. c. 1 n. 1. 2. 3.
Cella continouata dulceſcit, l. 1. c. 20. n 5.
Cell[illegible]

ſunt vana, l.1.c.15 n.1.
Charitas ad omnes habenda eſt non autem familiaritas, l.1. c.8 n.2.
Chriſti vitam ſequentes illuminantur, l.1. c 2.n.1.
Chriſti verba interna ad animā fidelem. l 3 c.1.& ſeq.
Chriſti doctrina cur quibuſdam non ſapiat, l 1. c.1.n.2.
Chriſti doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas, ibid
In ea eſt Manna abſconditum, ibid.
Chriſti vitæ imitatio, l.1.c.1.n.1 & l 3. c 56. n.1.& ſeq.
Chriſtum, qui habet magiſtrum is felix eſt, l.1. c. 3. n.1.
...i exemplo, Superiori, obe-
...dū eſt, l 3.c.13.n.1.& ſeq.
...ogitationes malas ora-
...3.n.4. Vide, Deſi-
...ſumma ſapientia
...uctus, l.4. c.1.

Com-

B

Beneficia Dei expendenda ſunt, l. 3. c. 22. n 1. & ſeq.
Beneficijs Dei quis ſit indignus. l. 3. c 22. n. 2. 3.
Beneplacitum Dei. Vide Voluntas Dei, Oratio.
Boni nihil ex ſe habet homo, l. 3. c. 40. n. 1.
Bona vita præſtat ſcientiæ, l. 1. c. 3. n. 5.

C

Carnalia ſectari, maxima vanitas, l. 1. c. 1. n. 4. 5.
Cæcitatis humanæ conſideratio l. 2. c. 5. n. 1. & ſeq.
Cæleſtium rerum amor, l. 2. c. 1 n. 1. 2. 3.
Cella continouata dulceſcit, l. 1. c 20. n 5.
Cella in te ſeruabit. quod foris amittes. ibid.
Cellæ, & ſilentij fructus, l. 1. c. 20 n. 6. & ſeq.
Charitas non quærit quæ ſua ſunt, ſed omnia in Deum refert l. 1. c 15. n. 3.
Abſque Charitate opera noſtra

ſunt

ſunt vana, l.1.c.15 n.1.
Charitas ad omnes habenda eſt non autem familiaritas, l.1. c.8 n.2.
Chriſti vitam ſequentes illuminantur, l.1. c 2.n.1.
Chriſti verba interna ad animã fidelem. l 3 c.1.& ſeq.
Chriſti doctrina cur quibuſdam non ſapiat, l 1. c.1.n.2.
Chriſti doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas, ibid
In ea eſt Manna abſconditum, ibid.
Chriſti vitæ imitatio, l.1.c.1.n. 1. & l 3. c 56. n.1.& ſeq.
Chriſtum, qui habet magiſtrum is felix eſt, l.1. c. 3. n.1.
Chriſti exemplo, Superiori, obediendũ eſt, l 3.c.13.n.1.& ſeq.
Contra cogitationes malas oratio, l.3. c.23.n.4. Vide, Deſideria.
Cognitio ſui, ſumma ſapientia eſt, l.1 c.2.n.4.
Communionis fructus, l.4. c.1. num.9.

Com-

B

Beneficia Dei expendenda ſunt, l. 3. c. 22. n. 1. & ſeq.
Beneficijs Dei quis ſit indignus. l. 3. c. 22. n. 2. 3.
Beneplacitum Dei. Vide Voluntas Dei, Oratio.
Boni nihil ex ſe habet homo, l. 3. c. 40. n. 1.
Bona vita præſtat ſcientiæ, l. 1. c. 3. n. 5.

C

Carnalia ſectari, maxima vanitas, l. 1. c. 1. n. 4. 5.
Cæcitatis humanæ conſideratio l. 2. c. 5. n. 1. & ſeq.
Cæleſtium rerum amor, l. 2. c. 1 n. 1. 2. 3.
Cella continouata dulceſcit, l. 1 c. 20. n. 5.
Cella in te ſeruabit. quod foris amittes. ibid.
Cellæ, & ſilentij fructus, l. 1. c. 20. n. 6. & ſeq.
Charitas non quærit quæ ſua ſunt, ſed omnia in Deum refert l. 1. c. 15. n. 3.
Abſque Charitate opera noſtra

ſunt

ſunt vana, l.1.c.15 n.1.
Charitas ad omnes habenda eſt non autem familiaritas, l.1. c.8 n.2.
Chriſti vitam ſequentes illuminantur, l.1. c 2.n.1.
Chriſti verba interna ad animã fidelem. l 3 c.1.& ſeq.
Chriſti doctrina cur quibuſdam non ſapiat, l 1. c.1.n.2.
Chriſti doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas, ibid
In ea eſt Manna abſconditum, ibid.
Chriſti vitæ imitatio, l.1.c.1.n. 1. & l 3. c 56. n.1.& ſeq.
Chriſtum,qui habet magiſtrum is felix eſt,l.1. c. 3. n.1.
Chriſti exemplo,Superiori,obediendũ eſt,l 3.c.13.n.1.& ſeq.
Contra cogitationes malas oratio, l.3. c.23.n.4. Vide, Deſideria.
Cognitio ſui, ſumma ſapientia eſt, l.1 c.2.n.4.
Communionis fructus, l.4. c.1. num.9.

B

Beneficia Dei expendenda ſunt, l. 3. c. 22. n. 1. & ſeq.
Beneficijs Dei quis ſit indignus. l. 3. c. 22. n. 2. 3.
Beneplacitum Dei. Vide Voluntas Dei, Oratio.
Boni nihil ex ſe habet homo, l. 3. c. 40. n. 1.
Bona vita præſtat ſcientiæ, l. 1. c. 3. n. 5.

C

Carnalia ſectari, maxima vanitas, l. 1. c. 1. n. 4. 5.
Cæcitatis humanæ conſideratio l. 2. c. 5. n. 1. & ſeq.
Cæleſtium rerum amor, l. 2. c. 1 n. 1. 2. 3.
Cella continouata dulceſcit, l. 1. c. 20. n. 5.
Cella in te ſeruabit. quod foris amittes. ibid.
Cellæ, & ſilentij fructus, l. 1. c. 20. n. 6. & ſeq.
Charitas non quærit quæ ſua ſunt, ſed omnia in Deum refert l. 1. c. 15. n. 3.
Abſque Charitate opera noſtra

ſunt

ſunt vana, l.1.c.15 n.1.
Charitas ad omnes habenda eſt non autem familiaritas, l.1. c.8 n.2.
Chriſti vitam ſequentes illuminantur, l.1. c 2.n.1.
Chriſti verba interna ad animā fidelem. l 3 c.1.& ſeq.
Chriſti doctrina cur quibuſdam non ſapiat, l 1. c.1.n.2.
Chriſti doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas, ibid
In ea eſt Manna abſconditum, ibid.
Chriſti vitæ imitatio, l.1.c.1.n.1. & l 3. c 56. n.1.& ſeq.
Chriſtum, qui habet magiſtrum is felix eſt, l.1. c. 3. n.1.
Chriſti exemplo, Superiori, obediendū eſt, l.3.c.13.n.1.& ſeq.
Contra cogitationes malas oratio, l.3. c.23.n.4. Vide, Deſideria.
Cognitio ſui, ſumma ſapientia eſt, l.1 c.2.n.4.
Communionis fructus, l.4. c.1. num.9.

Com-

B

Beneficia Dei expendenda ſunt, l. 3. c. 22. n 1. & ſeq.
Beneficijs Dei quis ſit indignus. l. 3 c 22. n. 2. 3.
Beneplacitum Dei. Vide Voluntas Dei, Oratio.
Boni nihil ex ſe habet homo, l. 3. c. 40. n. 1.
Bona vita præſtat ſcientiæ, l. 1. c. 3. n. 5.

C

Carnalia ſectari, maxima vanitas, l. 1. c. 1. n. 4. 5.
Cæcitatis humanæ conſideratio l. 2. c. 5. n. 1. & ſeq.
Cæleſtium rerum amor, l. 2. c. 1 n. 1. 2. 3.
Cella continouata dulceſcit, l. 1 c 20. n 5.
Cella in te ſeruabit. quod foris amittes. ibid.
Cellæ, & ſilentij fructus, l. 1. c. 20 n. 6. & ſeq.
Charitas non quærit quæ ſua ſunt, ſed omnia in Deum refert l. 1. c 15. n. 3.
Abſque Charitate opera noſtra ſunt

ſunt vana, l.1.c.15 n.1.
Charitas ad omnes habenda eſt non autem familiaritas, l.1. c.8 n.2.
Chriſti vitam ſequentes illuminantur, l.1. c 2.n.1.
Chriſti verba interna ad animã fidelem. l 3 c.1.& ſeq.
Chriſti doctrina cur quibuſdam non ſapiat, l 1. c.1.n.2.
Chriſti doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas, ibid.
In ea eſt Manna abſconditum, ibid.
Chriſti vitæ imitatio, l.1.c.1.n. 1. & l 3. c 56. n.1.& ſeq.
Chriſtum, qui habet magiſtrum is felix eſt, l.1. c. 3. n.1.
Chriſti exemplo, Superiori, obediendũ eſt, l 3.c.13.n.1.& ſeq.
Contra cogitationes malas oratio, l.3. c.23.n.4. Vide, Deſiderio.
Cognitio ſui, ſumma ſapientia eſt, l.1 c.2.n.4.
Communionis fructus, l.4. c.1. num.9.

Communicare ſæpè eſt vtile, l. 4 c. 3. n. 1 & ſeq.
Ante Communionem exercitia, l. 4. c. 7. n 1. & ſeq
Per Communionem vnio cum Deo optanda eſt, l. 4. c. 13. n. 1. & ſeq.
Communionem qua præparatione, & cum quanta reuerentia adire oporteat, l. 4. c 1 n. 1. & ſeq. & c. 12. n. 1 & ſeq.
Ad Communionem Chriſti exhortatio. In Libri quarti prœmio. Item l. 4. c. 1. n. 1.
Communio non eſt facile relinquenda, l. 4. c. 10 n. 1. & ſeq.
In Communione orandum eſt pro nobis, ac etiam pro omnibus, l 4. c. 9. n. 1. & ſeq.
Ad Communionem quorumdam ardens deſiderium, l 4. c. 14. n. 1. & ſeq. & c. 17. nu. 1. & ſeq.
Communionem non ſumus digni, ſi nos ipſos ſpectemus, l. 4 c 1 n. 1.
Per Communionem acquiruntur humilitas, deuotio, ſui-

que

que abnegatio, l. 5. c. 15. n. 1. & ſeq.
Ante Communionem oportet ſuam conſcientiam examinare; concipiendum quoque ſeſe emendandi propoſitum, l. 4. c. 7. n. 1. & ſeq.
Communicantes debent Chriſto ſuas neceſſitates aperire, atque eiuſdem gratiam poſtulare. l. 4. c. 16. n. 1. & ſeq.
Communicantibus deuotè ampla gratia confertur, l. 4. c. 4. nu. 1. & ſeq.
Communicantes tum nos, tum noſtra Deo offerre debemus, l. 4. c. 7. n. 4. c. 8. n. 12. c. 9. n. 1. Vide, Eucharistia.
Compunctionis bona, l. 1. c. 1. num 3.
Compunctionis interioris commendatio, l. 1. c. 21. n. 1. & ſeq
Compunctio cordis vnde naſcatur, l. 1. c. 21. nu 5. 6.
Compunctio quomodo acquiri poſſit, l. 1. c. 20. n. 5.
Compunctionis interioris commēdatio l. 1. c. 21 n. 1 & ſeq

Concupiſcentiæ breues, & falſæ l.3. c.12. n.4.
Contra Concupiſcentias pugna neceſſaria, l.3.c.35.n.2.
Concupiſcentijs minimè eſt indulgendum, l.3. c.12. nu. 1 & ſeq.
Confeſſio propriæ infirmitatis, atq; miſeriarum huius mundi, l.1.c.20.n.1 & ſeq
Confidentia habenda eſt de gratia recuperanda; ſi fortè illa receſſiſſet, l.3. c.30. nu. 1. & ſeq.
Confidentiam ſuam in Deo debet reponere iniurijs laceſſitus, l.3.c 45 n.1. & ſeq.
Confidendum eſt, nec in ſe, nec in alijs. l.1. c.7 nu.1. c.20 n 3.4.
Coniunctio cum Deo vnde naſcatur, l.1. c 21 n 5.6.
Conqueri non oportet facile, l 2. c.1 n.5.
Conſcientiæ bonæ gaudium, l 2. c.6. n.1.& ſeq.
Conſcientia mala pacem non habet l.2. c.6. n 1

Con-

Conſideratio, ſui ipſius, & cæcitatis humanæ, l.2. c.5.n.1. & ſeq
Conſilium accipere melius eſt, quam dare, l.1 c.9. n.3.
Conſolatione cælesti quis ſit dignus, l 1. c. 20. n.5.
Conſolatione homo haud dignus eſt quin potius verberibus, l 3. c.52 n.1.& ſeq.
Ex Conſolatione merita non ſunt æſtimanda. l.3.c.7.n.5.
Conſolatio humana aſpernanda eſt l 3 c.16.n. 2.
Conſolatio in Deo quærenda eſt, l.3.c. 16 n.1.
Conſolatione omni carere, magnum quid eſt, l.2. c. 9. n 1. & ſeq.
Conſolatlones nonnumquam recedunt, iterumque reuertuntur, l 2.c.9 n.4.
Conſolationes quando dantur, vel auferuntur, quo pacto ſe gerere debeat homo, l. 2. c.9. num 5.
Conſolationes externæ frequēter internas impediunt, l.1.c.

13.n.2.& c.21.n.3.4.
Conſolationem humanam, qui non quærit, ſignum eſt, quod inceperit Deum guſtare, l.1 c.25.n.10.
Conſolationes diuinæ non ſemper ad votum habentur, l.1.c.10.n.2.
Contemplari alta, qui non nouit, ſeſe, in Chriſti paſſione exerceat, l.2. c.1. n.4.
Contemptus ſui eſt ſumma ſapientia, l.1 c.2.n 4.
Contemptus tum ſui, tum voluptatum. l.3. c.52. n.1 & ſeq
Contempto mundo, quàm ſi dulce Chriſto ſeruire, l.3. c 10. n.1. & ſeq.
Contemptus honoris temporalis, l.3.c.41.n.4.
Contemptus externarum rerum l.2 c 1. n.3. & ſeq. Vide, Humilitas.
Contumeliæ patienter ferend. l.3. c.46 n 1.
Conuerſatio in mundo qualis eſſe debeat, l.1 c.7. n.1.& ſeq. l.3. c 22. n.4.

Conuerſandum cum quibus ſit l. 1. c. 8. n. 1.
Conuerſatio externa multum nocet: l. 1. c 10. n 1.
Conuerſari cum bonis rectè, parum quid eſt; at cum malis, res eſt maxima. l. 2 c. 3 n. 2.
Conuerſari ſecum intus, & cum IESV, optimum eſt, li. 2. c 1. num 6.
Conuerſionis; ſeu vocationis anni, l. 1. c. 11. n. 5.
Conuerſionis annos plerique numerant, ſed pauci emendationis vitæ l 1. c 2. n. 2.
Cor hominis eſt mutabile, & inconſtans, l. 3. c. 32. n. 1. 2. c. 33. n 12.
Cor purum quibus fruatur bonis l. 2. c. 4 n. 3.
Cordis pacem quinam habeant, l. 2. c. 6. n. 1
Cordis deſideria examinanda, l. 3. c. 15. n. 1.
Creaturarum amor homini plurimum nocet, l. 2 c. 1 n. 8.
Creaturarum contemptus efficit, vt Creator facilè inveniri

poſſit,

poſſit l. 3. c. 31. n. 1 & ſeq.
Credendum minimè omnibus, quia homo mendax eſt, l. 3. c. 45. n. 2 3 4.
Credimus de aliijs citius malum quam bonum. l 1. c. 4 n 1.
Crucis Chriſti amatores pauci admodum inueniuntur, l. 2. c. 11 n. 1 Item c. ſeq. per totum
Crucis Chriſti qui ſint veri imitatores, l 2. c. 12. n. 2. & ſeq.
Crucis ſanctæ via regia, lib. 2. c. 13. n. 2. 3.
Crucem ſuam mundani habent, l 3. c. 12. n. 2.
Cubiculum intrandum, & tumultus mundi eXcludendi, l. 1. c. 20. n. 5
Cupiditas omnia reſecanda eſt l 3 c 15. n. 1. c. 32. n. 1. & ſeq.
Cura ſolicitudo omnis in Deo ponenda, l 3. c. 17. n. 1. & ſeq.
Curioſitas de vita aliorum inquirenda, euitanda. l. 3. c. 24. n 1 & ſeq.
Curioſitas cauenda eſt tum audiendo, tum videndo, l. 3. c. 44. n. 1 2.

Dæ-

D

DAemon conatur bona deſideria impedire, l. 3. c. 6. num. 4.
Defectus aliorum tolerandi, l. 1. c. 16. n. 1. & ſeq. & l. 2 c. 3. n. 2.
Defectus noſtros ab alijs ſciri, ad humilitatem noſtri ſubinde vtile eſt, lib. 2. c 2. n. 1.
Pro Defunctis in Miſſa orandum, l 4. c. 9. n. 5.
Deferi ab amicis non moleſtè ferendum, l. 2 c. 9. n 2.
Deſiderium nimium ſciendi eſt reprehenſibile, l. 1. c 2 n. 2.
Deſideria ſua homo debet offerre Deo, ac tum ipſius voluntati planè acquieſcere, l 3. c 15. n. 1 & ſeq.
Deſideria noſtra ordinata eſſe debent, diuinæque voluntati conformia, l 3. c. 15 n. 1.
Deſideria cordis examinanda, ibid & c 11. n. 3.
Deſolatus debet ad Deum confugere, ac ei ſe offerre, l. 3. c 50. n. 1 & ſeq.
Detrectatores ſunt patienter

fe-

poſſit l. 3. c. 31. n. 1 & ſeq.
Credendum minimè omnibus, quia homo mendax eſt, l. 3. c. 45. n. 2 3 4.
Credimus de aliis citius malum quam bonum. l 1. c. 4 n 1.
Crucis Chriſti amatores pauci admodum inueniuntur, l. 2. c. 11 n. 1 Item c ſeq. per totum
Crucis Chriſti qui ſint veri imitatores, l 2. c. 12. n. 2. & ſeq.
Crucis ſanctæ via regia, lib. 2. c. 13. n. 2. 3.
Crucem ſuam mundani habent, l 3. c. 13. n. 2.
Cubiculum intrandum, & tumultus mundi eXcludendi, l. 1. c. 20. n. 5.
Cupiditas omnia reſecanda eſt l 3 c 15. n. 1. c. 32. n. 1. & ſeq.
Cura ſolicitudo omnis in Deo ponenda, l 3. c. 17. n. 1. & ſeq.
Curioſitas de vita aliorum inquirenda, euitanda, l. 3. c. 24. n 1 & ſeq.
Curioſitas cauenda eſt tum audiendo, tum videndo, l. 3. c. 44. n. 1 2.

D

Dæmon conatur bona deſideria impedire, l. 3. c. 6. num. 4.
Defectus aliorum tolerandi, l. 1. c. 16. n. 1. & ſeq. & l. 2 c. 3. n. 2.
Defectus noſtros ab alijs ſciri, ad humilitatem noſtri ſubinde vtile eſt, lib. 2. c 2. n. 1.
Pro Defunctis in Miſſa orandum, l 4. c. 9. n. 5.
Deſeri ab amicis non moleſtè ferendum, l. 2 c. 9. n 2.
Deſiderium nimium ſciendi eſt reprehenſibile, l. 1. c 2 n. 2.
Deſideria ſua homo debet offerre Deo, ac tum ipſius voluntati planè acquieſcere, l 3. c 15. n. 1 & ſeq.
Deſideria noſtra ordinata eſſe debent, diuinæque voluntati conformia, l 3. c. 15 n. 1.
Deſideria cordis examinanda, ibid & c 11. n. 3.
Deſolatus debet ad Deum confugere, ac ei ſe offerre, l. 3. c 50. n. 1 & ſeq.
Detrectatores ſunt patienter

fe-

poſſit l. 3. c. 31. n. 1 & ſeq.
Credendum minimè omnibus, quia homo mendax eſt, l. 3. c. 45. n. 2 3 4.
Credimus de aliis citius malum quam bonum. l. 1. c. 4 n. 1.
Crucis Chriſti amatores pauci admodum inueniuntur, l. 2. c. 11 n. 1 Item c. ſeq. per totum
Crucis Chriſti qui ſint veri imitatores, l. 2. c. 12. n. 2. & ſeq.
Crucis ſanctæ via regia, lib. 2. c. 13. n. 2. 3.
Crucem ſuam mundani habent, l. 3. c. 13. n. 2.
Cubiculum intrandum, & tumultus mundi eXcludendi, l. 1. c. 20. n. 5.
Cupiditas omnia reſecanda eſt l. 3. c. 15. n. 1. c. 32. n. 1. & ſeq.
Cura ſolicitudo omnis in Deo ponenda, l. 3. c. 17. n. 1. & ſeq.
Curioſitas de vita aliorum inquirenda, euitanda, l. 3. c. 24. n. 1 & ſeq.
Curioſitas cauenda eſt tum audiendo, tum videndo, l. 3. c. 44. n. 1 2.

D

DAemon conatur bona deſideria impedire, l. 3. c. 6. num. 4.
Defectus aliorum tolerandi, l. 1. c. 16. n. 1. & ſeq. & l. 2. c. 3. n. 2.
Defectus noſtros ab alijs ſciri, ad humilitatem noſtri ſubinde vtile eſt, lib. 2. c. 2. n. 1.
Pro Defunctis in Miſſa orandum, l. 4. c. 9. n. 5.
Deſeri ab amicis non moleſtè ferendum, l. 2. c. 9. n. 2.
Deſiderium nimium ſciendi eſt reprehenſibile, l. 1. c. 2. n. 2.
Deſideria ſua homo debet offerre Deo, ac tum ipſius voluntati planè acquieſcere, l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Deſideria noſtra ordinata eſſe debent, diuinæque voluntati conformia, l. 3. c. 15. n. 1.
Deſideria cordis examinanda, ibid. & c. 11. n. 3.
Deſolatus debet ad Deum confugere, ac ei ſe offerre, l. 3. c. 50. n. 1. & ſeq.
Detrectatores ſunt patienter

ferendi, l. 3. c. 26. n. 1. & ſeq.
Deuotio acquiritur per Communionem, l. 4. c. 15. n. 1. & ſeq.
Deuotio quorumdam poſita eſt in Libris, & imaginibus, l. 3. c. 4. n. 4.
Deuoti hominis conſolatio, li. 3. c. 18. n. 1.
Per Deuotionem indiſcretam quidam ſe deſtruxerunt, l. 3. c. 7. n. 2.
Pro Deuotionis gratia impetranda, oratio, l. 3. c. 3. n. 5.
Deuotionis gratia occultari debet, l. 3. c. 7. n. 1.
Deuotionis gratia non eſt in manu hominis, l. 3. c. 7. n. 2.
Deus ſapit ſuper omnia amanti Deum, l. 3. c. 34. n. 2.
Deus cur permittat nonnullos tentari. l. 1. c. 13. n. 7.
Dei voluntas omnibus in rebus quærenda eſt, l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Deo nihil occultum, l. 3. c. 46. n. 2. & ſeq.
Ad Deum via potius per ſui

cognitionem habetur, quam per ſcientiam, l. 1. c 3. n. 4.
Deo ſunt committenda omnia noſtra, l. 3 c. 24. n 1 2.
Deus eſt in tribolatione inuocandus, & benedicendus; l. 3. c 29. n. 1. 2.
Deus eſt vera quies interna, l. 3. c. 21. n. 1.
In Deum tamquam in finem, omnia ſunt referenda, l. 3. c. 9. n. 1. 2. c. 10. n. 4.
Dilectio. Vide Charitas.
Diſputatio de Trinitate, Deo non placet ſine humilitate, l. 1 c. 1 n. 3.
Diſſolutum eſſe ac vagum, nocet homini quam maximè, l. 1 c. 21. n. 1. & ſeq.
Diſtractionis remedia, l. 2. c. 3. nu. 3.
Diuitiæ ſpernendæ, l. 3. c. 41. n. 1
Ob Doctrinam multi perierunt l. 1 c. 2. n. 2. & c 3. n. 2.
Docti vt plurimum fiunt viri elati, l. 1 c 2. n. 2.
Docti rarò ſunt boni ſubditi, l 3. c. 7. n. 3.

Do-

Docti punientur ceteris grauiùs, niſi præ alijs melius vixerint, l. 1. c. 2. n. 3
Doctus quis verè ſit, lib. 1. c. 3. num. 3
Doloris iuſti materiæ ſunt peccata, & vitia noſtra, l. 1. c. 21. num. 4
Doni manendum. l. 1. c. 20. n. 1. & ſeq.

E

Effectus mirabiles amoris diuini, l. 3. c. 5. n. 1. & ſeq.
Emendatio vitæ, l. 1. c. 25. n. 1.
Emendationis propoſitum non differendum, l. 2. c. 22. n. 5.
Emendationem morum duo impediunt, l. 1. c. 25. n. 3.
Ad Emendationem vitæ ac morum duo plurimum conducunt l. 1. c. 25. n. 4
Ex Euangelij auditu ſiue prædicatione, cur vel nullus, vel exiguus admodum fructus in pleriſque fiat, l. 1. c. 1. n. 2.
Euchariſtia dignitas, li. 4. c. 5. num. 1
Euchariſtia nobis eſt quam ma-

ximè neceſſaria, l.4. c.11.n.1.
De Euchariſtia ne ſit homo indagator curioſus; ſed ſuos ſenſus fidei ſimpliciter ſubijciat l,4 c.18. n.1.& ſeq. Vide Communio.
Examen conſcientiæ faciendum tum manè tum Veſperi, l.1.c. 19 n.4.
Exempla perfectorum multum ad profectum conducunt, l.1 c.18. n.1
Exempla bonorum magis nos ad virtutē impellere debent, quam malorum ad vitam laxiorem, l.1. c.18 n.4.
Exercitia corporalia quatenus ſunt aſſumenda. l.1,c.19. n 4
Exercitia ſpiritualia, diuerſis temporibus, alia atque alia aſſumenda ſunt. l.1. c.19.nu. 5.6.
Exercitia ante Communionem. l. 4. c. 7. n. 1. & ſeq.

F

Familiaritas cum IESV optima eſt l. 2. c. 8. n. 1.
Familiaritas nimia caueri debet, maximè verò cum mulieribus. l. 1. c. 8 n. 1. 2
Familiaritas nimia cum hominibus ſubinde tollit bonam opinionem de nobis priùs cõceptam, l. 1. c 8 n. 1.
Feruori oportet ſe dare. l. 1. c 25 n 11.
Feruido omnia fiunt leuia. l 1. c 25. n. 11.
Feſto die ſolemni appropinquãt, quid agendum ſit. l. 1. c 19. n. 6.
Fiducia nec in ſe, nec in hominibus ponenda eſt, ſed in Deo noſtro. l. 1. c. 7. n 1. 2. & l. 2. c. 1. n. 2 3. & l. 3. c. 59, n. 1.
Fidere ſibi nimiùm non oportet. l. 2 c. 5. n. 1.
Finis vltimus, & ſupremus, Deus. l 3 c. 9. n, 1. 2.
Fragilitas hominis eſt magna. l. 1, c. 22 n. 5. 6.

Fructum facere ex aliorum dictis & factis debemus, tametſi peccata eſſe appareant. l. 1 c. 2. n. 4.

G.

Gaudium conſcientiæ bonæ. l. 1. c. 20. n 3. & l 2. c. 6 n. 1. & ſeq

Gaudium mala conſcientia non habet. ibid.

Gaudium verum in Deo ſolo l. 3. c. 16. n. 1. 2

Gaudij priuatio. l. 2 c. 9 n 1. & ſeq

Gloria vera & falſa, quæ ſit. l. 2. c. 6 n 2

Gloriæ æternæ, eiuſque deſiderij conſideratio. l 3. c. 48. n. 1. & ſeq. & c. 49 n 1. & ſeq.

Gloriari homo de nullo poteſt, quia ex ſe nihil habet. l. 3. cap. 40. n. 4.

Gloriandum in tribulatione. l. 3 c 6. n. 2.

Gloriandum in nulla re hic. l. 3. c 40. n. 4

Gloriandum in Deo ſolo, non autem in alijs. l. 1. c 7. n 2

& l. 3. c. 9. n. 2. 3.
pro Gratia Dei impetranda, oratio. l. 3. c. 3. n. 6. & 7.
Gratiæ internæ cuſtos eſt humilitas. l. 3. c. 7. n. 1
Gratiæ Deo pro acceptis beneficijs agendæ, l. 2. c. 10. n. 2. & ſeq.
Gratiæ Dei, & naturæ, ſunt motus diuerſi. l. 3. c. 54. n. 1. & ſeq.
Gratiæ diuinæ vis ac neceſſitas. lib. 3. c. 55. n. 2. & ſeq.
Gratiæ diuinæ efficacia; item corruptæ naturæ mala. l. 3. c. 55. n. 1. & ſeq.
Gratia occultanda eſt ſub. humilitate. l. 3 c. 7. n. 1.
Gratia recedente qualis homo remaneat. l. 2. c 8. n. 5.

H.

Habitus Religioſorum qualis. l. 1. c 25. n. 8.
Homo mendax eſt, ideò in omnibus non ei credendum. l. 3. c. 45. n. 2. 3. 4.
Homo debet in hoc mundo eſſe inſtar peregrini cuiuſdam,

&

& exulis. l. 1. c. 23. n 9.
Homo verè internus, numquam ſe in totum ad externa diffundit l. 2. c. 1. n. 7.
Homo exiſtimare debet, ſe omnì conſolatione indignum. l. 3. c. 52. n. 3. & ſeq.
Hominis interiùs non ſeſe colligendis mala. l. 2. c 5. n. 2.
Honores ſpernendi. l. 3. c. 41. n. 1 & 2.
Humilitas acquiritur per Communionem. l. 4. c. 15. n. 1. & ſeq.
Humilis ſe vilem. æſtimat. l. 3. c. 8. n. 1. & ſeq.
Humiles fuerunt omnes Sancti. l. 2. c 10. n. 4.
cum Humili quid agat Deus. l. 2. c. 2. n. 2.
Humiles, & pauperes multa pace fruuntur l 2 c. 6 n. 1.
Humiliare ſe ſub omnibus decet, & nulli ſe preferre, l. 1. c. 7. n. 1 & ſeq.
Humilis ſuiipſius. ſubmiſſio. l. 2. c. 2. n. 1. 2.
Humilitas eſt cuſtos gratiæ in-

ternæ. l. 3. c. 7 n. 1.
Humilitas retinenda eſt in doctrina, & ſcientia. l. 1. c. 2. n. 1. & c 3. n 1 2.
Humilitas, & veritas eſt retinenda in conuerſatione cum Deo. l. 3. c. 4 n. 1. & ſeq.

I.

IESVS eſt ſuper omnia amandus. l. 2. c. 7. n. 1. & ſeq.
cum IESV familiaritas optima. l 2, c, 1, n. 1, 2, & c, 8 n. 1, 2.
IESV quomodo amitti ſoleat. l. 2. c. 8, n, 3, 4.
Illuminatio mentis vt impetretur, oratio l. 3 c. 23. n. 4.
Imitatio vitæ Chriſti. l. 1. c. 1. n. 1. & l. 3. c. 56. n. 1. & ſeq.
Imperfectiones aliorum patienter tolerandæ. l. 1. c. 16. n. 1. & ſeq & l. 2. c. 3. n. 2.
Inconſtantia ſeu inſtabilitas. l. 3. c. 33. n. 1. 2.
Inferni ignis quidnam comburat, & quam ſit ipſe grauis, l. 1. c. 24 n. 3. 4.
Infirmitatis propriæ atque miſe-

ſe-

ſeriarum huius mundi confeſſio. l. 3. cap. 20. nu. 1. & ſeq.
ex Infirmitate pauci euadunt meliores. l. 1. c. 23. n. 4.
Iniuriæ ſunt æquo animo ferendæ. l 3. c. 19. n. 1. & ſeq. & c. 36. n. 1
Injuriis laceſſitus ſuam confidentiam debet in Deo reponere. l. 1. c. 24. n. 2 & l. 3. c. 46. n. 1 & ſeq.
Inquieti fieri quinam ſoleant. l. 1. c. 9. n 1.
Inquirere de aliorum ſtatu, & vita, eſt periculoſum. lib. 3. c. 24. n. 1. & ſeq.
Inſtabilitas inquieta. l. 1. c. 9. num. 1.
pro Intellectus illuminatione oratio. l. 3 c. 23 n. 4.
Intentio in omni re debet eſſe recta, atque in Deum ferri l. 2. c 4. n. 1. & lib. 3. cap. 31. n. 1. 2.
Iudicium Dei metuendum. l. 1. c. 24. n. 1.
in Iudicio extremo examen

quibus de rebus fiet, aut non fiet. l. 1. c 3. n. 5. & c. 24. n. 1.
Iudicia Dei non ſunt ſcrutanda l. 3. c 14. n. 1. & ſeq & c. 58. n 1 & ſeq.
Iudicia Dei qui conſiderauit, de ſe facile ſentiet humiliter l. 3 c. 14. n 1. & ſeq.
Iudicia temeraria rejicienda ſunt. l. 1. c. 1. n 1 & l. 3. c. 6. n. 3. Item. l 3. c 36 n. 1 & ſeq.
Iudicandus nemo eſt, etſi malus appareat. l 1. c 2 n. 4
Iudicio proprio ſtandum non eſt. l 1 c. 4. n. 2 c. 9. n. 2. 3.

L.

Lapſus in verbo facilis. l 3. c. 45. n. 4. 5.
Lapſus non debet deſperare. l. 3. c. 57. n. 1. & ſeq.
Laudes & vituperia aliorum non ſunt curanda. l. 2. c. 6. num. 2 3.
Lectio Scripturæ ſacræ animæ neceſſaria l. 4 c. 11. n 4.
Lectio ſacræ Scripturæ qualis eſſe debeat. l. 1. c. 5. n. 1.
Lætitiam veram mali numquam ha-

habent. l. 2 c. 6. n. 1.
Leuitates maximè nocent homini: l. 1. c. 21. n. 2.
Libertas cordis magna, eſt reſignatio ſui in Deum. l. 3. c 37. n 1. & ſeq.
Libertas nimia eſt noxia. l. 1. c. 21. n. 1. & 2.
Libri pii ſunt ſubinde legendi, maximè qui ad compunctionem conferunt. l. 1. c. 3. n. 1. & ſeq.
Libri pii quomodo legi debeant. l. 1. c. 5. n. 1.
Litteræ ſacræ. Vide Scriptura ſacra.
Loci mutatio ſæpè animum non facit tranquillum. l. 1. c. 9. n. 1.
Locutio interna Chriſti cum anima. l. 3 c. 1. n 1. & ſeq. & c. 2. n 1 & c 3 per totum
Loqui, & confabulari cur tantantopere inter nos deſideremus l. 1. c. 10. n. 1.
qualia ſint illa, de quibus vt plurimum loquimur. l. 1. c. 10. n. 1.

M.

MAgiſtrum qui habet Chriſtum, is felix eſt. l. 1. c. 3. num. 1.
Magnus quis verè ſit. l. 1. c. 3. num. 6.
Mendax eſt homo, ideò in omnibus ei non credendum. l. 3. c. 45 n 2. 3 4.
Mens exponit Deo ſuum deſiderium, quatenus à peccatorum periculis liberari poſſit. l 3. c. 26. n. 1. & ſeq.
Mentis illuminatio vt impetretur oratio. l 3. c. 23. n. 4.
Merita noſtra non ſunt ex conſolatione æſtimanda. l. 3. c. 7. num. 5.
Miraculo majus eſt, ſcire latere, & ſui curam gerere l 1 c. 20. num. 6.
Miſeria humana magna eſt. l 1 c. 22 n 1. & ſeq & lib. 3. c. 20. n. 1. & ſeq.
Miſeriæ humanæ patienter ferendæ ſunt. l 3. c. 18 n. 1. & ſeq & c. 20. n. 1. & ſeq.
Miſeriæ humanæ conſideratio

&

& felicitatis æternæ. lib. 3. c 18 n 1 & ſeq.
Miſeriarum humanarum: conſideratio l 1 c 22.n.1.& ſeq.
in Miſſa pro defunctis orandum eſt. l. 4. c. 9. n 5.
Morum emendationi duo conducunt. l 1 c.25.n.4.
Mors cogitanda, appropinquante die feſto, l. 1 c.19 n.6.
Mors multorum varia. l. 1. c. 23 n 7.
Mortis meditatio vtilis eſt. l. 1. c.23.n 1.
Mortis memoria quotidie habenda, tum manè, tum veſperi. l. 1. c 23. n. 2.
poſt Mortem quæ proderunt, & quæ non proderunt. l. 1. c. 24. n 4 & ſeq.
in Morte qualis vis inueniri, talis ſis in vita. l 1.c.23.n.4.
Morientem quæ poterunt conſolari l.1.c.23 n. 4.
Mortificatus, ex qua vis re fructum colligit l. 2. c. 1.n.8.
Mortificatus magis Deum guſtat, quam alius l 1. c. 11.n.3.

non Mortificatus facilè tentatur,& vincitur l. 1 c.6.n.1.
Mortuorum obliuio l. 1. c. 3. num. 5.
Mulierum familiaritas cauenda l 1 c.8 n 1 2.
Mundani non carent,& ipſi ſua cruce. l.3.c.12 n.2.
Mundus corde ſæpè à Deo docetur. l.1.c 3 n 3.
Mundo contempto,dulce Chriſto ſeruire. l. 3 c. 10. n. 1. & ſeq
Mutatio loci ſępè facit animum non tranquillum.l.1.c.9 n.1.

N.

NAturę corruptę mala;item Gratiæ diuinæ efficacia. l.3.c.55.n.1. & ſeq.
Naturæ, & Gratiæ motus ſunt planè diuerſi. l. 3. c. 4 n.1. & ſeq
Neceſſitatibus corporis ſubjici & ſeruire,graue eſt ac permoleſtum,magnaque eſt miſeria. l 1.c 22 n.1 & ſeq.
Neceſſitatibus corporis Sancti liberari optabant. l. 1. c.22. num.

num. 3.
Negotia ſapienter, & prudenter agenda. l. 1. c. 4. n. 1. 2.
Negotia noſtra omnia Deo cõmittere debemus. l. 3. c. 39. num. 1.
in Negotijs homo non debet eſſe importunus. l. 3. c. 39. n. 1. & ſeq.

O.

Obedientia eſt res valdè magna, l. 1. c. 9. n. 1.
Obedientia humilis ſubditi, ad exemplum Chriſti. l. 3. c. 13. n. 1. & ſeq.
Obedire alteri, optimum eſt. l. 3. c. 9. n. 1.
Obediendũ eſt Superiori, exemplo Chriſti l. 3. c. 13. n. 1. & ſeq
Oblatio digniſſima, ſeipſum purè, & integrè in Miſſa, & Communione Deo offerre. l. 4. c. 7. n. 4.
Obtrectatorum linguæ flocci pendendæ. l. 3 c. 28. & ſeq.
Occupatio. Vide. Opera.
Oculi non in alios, ſed in ſeipſum reflectendi ſunt. lib. 1.

cap. 21. n. 3
Offerre Deo tum nos, tum noſtra debemus, quoties communicamus. l 4. c. 7. n. 4. & c. 8 n 1. & c. 9 n 1
Opera & exercitia quotidiana quàdo fieri debeant, & quando ſunt intermittenda. l. 1. c 19. n. 3.
Opus bonum nonnumquam eſt intermittendum ob bonum finem l. 1. c 15 n. 1. & c. 19. n. 3
Opus quod vis ex charitate factum, fructuoſum eſt. lib. 1. c. 15. n 1.
Operibus humilibus eſt inſiſtendum. quando altioribus non poſſumus. l. 3. c. 51. n. 1. & ſeq
in Operibus quibuſdam putatur. eſſe charitas, cùm mera ſit ſenſualitas. l. 1 c. 15. n. 2.
Operatur ille multùm, qui multùm diligit. l 1. c 15. n 2.
Opera noſtra debent priùs intus ordinari, quàm foras prodeant l. 1 c 19 n 3.
Opera, quæ ex charitate non

fiũt,nihil proſũt. l 1.c.15.n.1
Opiniones aliorum non curandæ. l. 1.c. 11. n. 1.
Opiniones, & contentiones in ſcientia ſunt euitandæ. l. 1. c.3.n.1.& ſeq.
Opinionum diuerſitas.l.1 c.14. num. 2.
Oratio ad Dei voluntatem perficiendam. l.3.c.15 n.3.
Oratio vt impetretur illuminatio mentis. l.3.c.23.n.4.
Oratio ad obtinendam diuinam gratiam,contra naturam corruptam. l.3 c.55.n.5.
Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.lib 3.cap.15 n 3.
Oratio contra malas cogitationes.l.3 c.23.n 4.
Oratio pro impetranda deuotionis gratia. l.3.c.3 n.6.7.
Oratio pro impetranda cordis puritate, cæleſtique ſapientia l 3 c 27 n.4.
Oratio magis eleuat mentem, quàm lectio. l. 3 c. 26. n. 1. & ſeq.
Otioſus in toto numquam ſis

lib. 1 c 19 n.4.

P.

Paſſio, & vita Chriſti ſint vitæ noſtræ exemplar. l. 2. c 1 n 4
in Paſſione Chriſti ſe exerceat, qui alti contemplari non nouit. l. 3 c. 1 n. 4.
Paſſio aliquando eſt, cùm zelus æſtimatur. l 2. c. 5. n. 1.
Paſſiones ſunt mortificandæ. l 1 c. 1 1 n. 3.
Paſſiones ſuas qui ſequitur, fit inquietus; quietem verò ſibi acquiret, iis reſiſtendo l. 1. c 6. n 2.
Paſſionibus obnoxius qualis eſſe ſoleat. l 2 c. 3. n 1.
Paſſionibus ſuis reſiſtere durum eſt, l. 1 c. 25. n. 21.
Paſſionibus ſuis feruiens, quomodo ſit affectus. l. 2. c 5 n. 1.
Paſſionum aculeis qui vrgetur, ſubinde plus in vita ſpirituali proficit, quàm paſſionibus vacuus. l. 1. c. 25 n 4.
Patientia in injuriis ferendis ſeruanda l. 3. c 19. n 1. & ſeq.

&

&c 36. num. 1.
Patientia eſt neceſſaria in omni tentatione, item, & pugna cõtra concupiſcentias, l. 3. c. 35. nu 2.
Patientiæ exemplar Chriſtus, l. 3. c. 18. nu. 2.
Patieneia vtendum eſt omnibus in rebus, l. 3. c. 35. n. 2.
Patiens verè quis ſit, l. 4. c. 19. nu. 3.
Patiens, vt quis fiat, quid ſit expendendum, l. 3. c. 12. n. 2.
Pati qui nouit, ſentiet Dei in ſe auxiliũ, l. 2. c. 2. n. 1.
Pati modicum qui neſclt modò quomodo poterit inferni, aut purgatorij pœnas perferre? l. 1. c. 24 nu. 6. 7.
Pauperem te videri, non te pudeat, l. 1. c. 7. nu. 1.
Pax ſuper humilem, & pauperẽ ſpiritu requieſcit, l. 1. c. 6. n. 1
Pax animi quomodo acquiritur l. 1. c. 11. n. 1.
Pax animi non eſt in affectibus inordinatis, l. 1. c 6. nu. 1.
Pax cordis quibus in rebus ſita

fit.

ſit. l. 2. c. 6. n. 2. & l. 3. c. 25. nu 1 2 3.
Pax talis non eſt quærenda, quę omni pugna careat, l. 3. c. 12. nu. 1.
Pax ſæpenumero diſſoluitur ex opinionum diuerſitate, l. 1. c. 14 nu. 2.
Pax noſtra non debet pendere ex ore, & ſermone hominum, l. 3. c. 28 nu. 1.
Pax non eſt in hominibus ponenda, l. 3. c. 42. nu 1. 2.
In pace quidam ſibi videntur tunc eſſe, quando ipſis cuncta ex voto cedunt, l. 1. c. 14. n. 2
Pacem cordis quinam habeant, l. 2. c 6. nu 3.
Quæ pacem vnicuique afferunt quatuor sũt, l. 3. c. 23 n. 1. 2. 3.
Qui pace frui deſiderat, in multis debet ſe frangere, l. 1. c. 17 nu. 1.
In pace multa erit, qui ſe non inuoluet verbis, factiſque aliorum. l 1 c 11 nu. 1.
Pacificus homo qualis ſit, l 2. c. 3 nu 3.

Pacificorum multiplex genus, l. 1. c. 3. nu. 3
Peccata ſunt ignis inferni atq; purgatorij materia, l. 1. c. 24. nu 3.
Peccatorum pœnæ, l 1, c. 24 nu. 3. 4.
Peccatum nullum vnquam eſt perpetrandum, in gratiam alicuius perſonæ, aut propter rem aliquam, l. 1 c. 15. nu. 1.
Ad peccandum procliuis eſt natura humana, l. 1 c 22 n 6.
Pœnitentia ſanctorum Patrum qualis olim, l. 1 c. 18 nu, 1.
Peregrini omnes hic ſumus, l. 1. c. 16. n. 1. & c. 23. n. 9.
Inſtar Peregrini homo in hoc mundo debet ſe gerere, l. 1. c. 23. nu. 9.
Peregrinando rarò homines ſanctificantur, l. 1. c. 23. n. 4.
Perfectio omnis habet imperfectionem admixtam, l. 1. c. 3. nu. 4.
Pericula cum adſunt, ad Deum confugiendũ eſt, l. 3. c. 38 n. 2.
Placere ſibiipſi, Deo ingratum

eſt, l. 1 c. 7. nu. 2.
Præcipitem non eſſe, & ſenſui ſuo non inhærere, magna eſt ſapientia, l. 1 c. 4. nu. 2.
Præferre ſe alijs non decet, l. 1. c. 7. nu 3.
Præmia vitæ æternæ propoſita laborantibus, & patientibus, l. 3. c 49 nu. 6.
Probantur in terra ſerui Dei, cæleſtia præmia expectantes, l. 3. c. 49, n. 1 & ſeq. Profectus ſpiritualis, l. 1. c. 11 nu 5. 6.
Profectus noſter quibus in rebus ſit poſitus, l. 3 c. 24, n. 1.
Profectus noſter qualis ſit, tentatio declarat, l. 1 c. 13. n. 7. 8.
Ad Profectum conferunt ſequentia.
Si te hic geſſeris ad inſtar peregrini. l 1. c. 17. n. 1.
Vitas Sanctorum frequenter legendo, l. 1. c. 18. n 1.
Si vt ſtultus volueris reputari, l. 1 c. 27. n 1.
Si frequenter tua, tum externa tum interna, examina veris, l. 1. c. 19 n 3. 4.

Si in ſilentio, & quiete vixeris. l.1. c.10. n.6.
Si vim tibipſi intuleris, l.1. c. 11. n.6. &c. vltimo, in fine.
Profectus citò in Religione perit, quando tantùm habetur cærimoniarum ratio, li.1. c. 11. n.4.
Profectus magnus fieret ſi ſingulis annis ſaltem vitiũ vnũ euelleremus, l.1.c.15. n.5
Profectus noſter talis eſt, quale eſt propoſitum noſtrum, l.1. c 19.n.2.
Profectus noſter debet quotidie creſcere, l.1 c.11. n.5.
Profectus noſtri negligentia efficit vt parum ad id quod loquimur, attendamus, l.1. cap 10. n.2.
Propoſitum noſtrum bonum, quotidie eſt renouandum, li. 1.c.19. n.1. 2.3 4
Propoſitum benè agendi, ac ſeſe emendandi, minimè differri debet, l.1. c.22. n 5
Propoſitum infimum, l. 1.c. 22. num. 6.

Propoſitum ſuæ vocationis negligere, nocet plurimum, l. 1. c. 25. n. 5.
Prudẽtia in agẽdo, l. 1. c. 4. n. 1. 2
Prudens verè quiſnam ſit, l. 1. c. 3. n. 6.
Purgatorij ignis materia ſunt peccata, l. 1. c. 25. n. 3.
Purgatorium patientis, & iuſti ſunt tribulationes, & aduerſarij, l. 1. c. 24. n. 2.
Puritas cordis, vt impetretur oratio, l. 3. c. 27. n. 4.
Puritas cordis quærenda, l. 2. c. 4. n. 1. & ſeq.
Puſillanimis ne fias ſi fortè lapſus fueris. l. 3. c. 57. n. 1. & ſeq.

Q

QVies qua re inuenitur, l. 2. c. 1. n. 1.
Quies in ſolo Deo ponenda, l. 3. c. 21. n. 1.
Quotidianum hominis ſtudiũ debet eſſe, vincere ſeipſum. l. 1. c. 3. n. 3.
Quotidie bonum propoſitum eſt renouandum, l. 1. c. 19. n. 1. & ſeq.

Re-

R

Refugium noſtrum Deus eſ-ſe debet, l.3,c.38. n.2.
Religioſi debent (Chriſti exemplo) Superiori obedire, l. 3.c 13. n.1.& ſeq.
Religioſorum habitus, l.1 c.25. num.8.
Religionis feruor intepeſcit, l. 1 c.18.n.5.
In Religionis ingreſſu, malum omnino ſignum intepeſcere, l.1. c.22.n.7.
In Religionis ingreſſu non-nulli ſunt meliores quam in progreſſu l 1. c 11, n 5.
Religioſum eſſe, magna eſt gratia, l 3. c.10. n 1 & ſeq
Religioſus debet ſæpè cogitare ad quid venerit, l.1.c 25. n.1.
Religioſus qualis debeat eſſe, vt pacem habeat: & quæ illius exercitia, l.1.c.17. n.1.& c.19 n 1
Renouatio ſpiritus exuit veterem hominem, ſicut ferrum in igne amittit rubiginem. l. 2. c 4 n.2. Vide Propoſitum,

Emen-

Emendatio vitæ.
Requies æterna Sanctorum Deus. l. 3. c. 21. n. 1.
Requies qua in re inuenitur, l. 2. c. 1. n. 1.
Reſignatio ſui plena ad Dei nutum, & voluntatem, l. 3. c. 17. n. 2. 3. 4.
Reſignatio ſuiipſius in Deo magnam affert cordis libertatem, l. 3. c. 37. n. 1. & ſeq.
Reſignatio plena in Deo omnibus in rebus, & in cunctis deſiderijs, l. 3 c. 15. n. 1. & ſeq.
Res alienę non ſunt ſcrutandæ l. 3. c. 38. n. 1. 2.
Res externæ quomodo à nobis tractari debeāt, l 3 c. 38. n. 1. 2
Reuelare ſua ſecreta cui oportet, bonum eſt; cui vero non oportet, malum l. 1. c. 8. n. 1.

S

SAcerdotum dignitas, l. 4. c. 5. n. 1. & ſeq.
Sacra Scriptura. Vide Scriptura
Saluti animæ in primis incumbendum, l. 1. c. 3. n. 5.
Sanctorū vita qualis olim fuit

quam

quam feruida, l. 1. c. 18. n 1.
De Sanctorum, gloria diſputare, vt pote quis in ea ſit maior, vel minor, ſtultum eſt, Sanctiſq; ingratum, l. 3. c 58 n. 2.
Sapientia ſumma, eſt cognitio l 1. c. 2. n. 4.
Sapientia, quæ vera ſit. l. 1. c. 1. n. 3.
Sapientia, magna eſt, non eſſe in agendis præcipitem, ſuoque ſenſui non fidere li. 1. c. 4 nu. 2.
Sapiens ille eſt, qui res tales æſtimat, quales ſũt, l. 2. c. 1. n. 7
Sapientes, qui ſunt ſibi ipſis, in periculo verſãtur. l. 3. c. 7. n. 3
Satiari nemo hic poteſt, l 1. c. 1. nu. 5.
Scientia multi perierunt: l. 1. c 2 n 2.
Scientia vera quæ ſit, l. 1. c. 2. num. 1,
Scientia noſtra habet quamdam imperfectionem annexam l. 1. c. 3 n. 4.
Scientia, quæ probanda, & quæ improbanda, l. 1. c. 3 n. 1. 2.

Scientia non eſt culpanda, ſed bonæ vitæ maior habenda eſt ratio l.1 c.3.n.6
Scientia abſque humilitate non prodeſt. l.1.c.1 n.3. & cap.2 nu 1.
Sciẽtia, hominis parua eſt, ignorantia autem eius maxima. l.1.c.2 n.3.
Scientiæ ſæcularis contemptus. l.3.c.43 n 1 & ſeq.
Scriptura ſacra eſt nobis neceſſaria l.4 c 11.n 4.
Scriptura ſacra quomodo legi debeat. l.1.c.5 n.1.
Secreta ſua reuelare cui oportet, bonum eſt, cui non oportet, malum. l.1.c.8 n 1.
Securitas hic nulla. l.1.c.20.n.3
Senſualitas in quibuſdam operibus putatur eſſe charitas lib.1.c.15.n 2.
Senſualitatem ſuam ſequi, malum eſt. l.1 c 1.n5.
Sententiæ non ſis tenax. l.1.c.9. n.2.
Seruire Deo, dulce eſt. l.3.c.10 n.1.& ſeq.

Ser-

Seruire alijs, decorum eſt, lib. 1 cap 7. num 1.
Silentij & Cellæ fructus. lib. 1. c 20 n. 6. & ſeq.
Simplices, & puri corde à Deo docentur l 1 c. 3 n. 3.
Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. l. 2. c 4. n 1.
Simplicitate, atque puritate mentis ſubleuatur homo à terrenis. l. 2, c. 4 n. 1. 2.
Solitudo quærenda interdum, & amanda l. 1. c. 20. n 1
Solicitudo omnis in Deo ponenda eſt l. 3. c. 17. n. 1 & ſeq.
Spes, ſeu fiducia in ſolo Deo ponenda eſt, l. 1. c. 7. n. 1. 2. & l. 3. c. 59. n 1.
Sperans de Dei auxilio, debes interim facere quod in ſe eſt. lib. 1. c. 25 nu. 2. 3.
Spiritus renouatio exuit veterem hominem, ſicut ferrum in igne amittit rubiginem. l. 2 c 4. nu. 2. Vide, Emendatio vitæ.
Spiritualia impediunt neceſſi-

tates huius corporis. li. 1. c. 21. nu 3 4.
Studium noſtrum eſſe debet in extirpandis vitijs, & in virtutibus inferendis lib. 1 c 3. n 5.
Studium quotidianum hominis eſſe debet, vincere ſeipſũ l 1 c. 3 n 3.
Stultus fias propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam. l. 1. c. 17. n 1.
Subiectio eſt res valdè magna. lib. 1 c. 9. n 1.
Superbi & auari nulla pace fruuntur. l. 1. c. 6 n. 2. Vide. Docti Tentatio.
Superior quis ſit idoneus. l. 1. c. 20. n. 2.

T

Tempus præſens eſt valdè prætioſum. l. 1. c 23. n. 5 8.
Tempus præſens nobis conceſſum eſt. vt nos præparemus ad mortem l. 1. c. 19 n 6 7.
Temporis ſumma habenda ratio. l. 1 c. 25 n. 11.
Temporalium rerum vanitas.

lib.

lib 1,cap.7 num 1.& ſeq.
Tentationibus ſunt vtiles l. 1. c 13. n 2.
à Tentatione nemo liber eſt. l. 1. c 22. n. 1.
per Tẽtationes tranſierunt omnes Sancti, & profecerunt. l. 1. n. 13. n 2.
eorum qui tentantur, varia genera. l. 1 c. 13. n. 6.
Tentationes quomodo ſint perferendæ l. 1. c. 13. n 4.
Tentatione vna recedente, alia atque alia ſuccedit. l. 1. c. 23 n. 3. Item lib. 3 c. 20. n. 3.
Tentationes pro gloria æterna ſunt tolerandæ l 3. c. 47. n. 1. & ſeq
Tẽtationibus viri perfecti quãdoque pulſantur. lib 1. c. 13. num. 1.
Tentationum initium progreſſus, & quo pacto illis ſit reſiſtendum l 1. c. 13. n. 5. 6.
Tentatio eſt vita hominis. l. 1 c. 13 n 1. & l. 3 c 35. n. 1.
Tentationes æquo animo pati entibus quanta bona ſint pro-

miſſa.l 3 c.49.n.1.& ſeq.
Tentationibus non omnino carere, quibuſdam expedit. l.1, c.20. nu.4.
Tentationum nulla ſecuritas, & nullus finis in hac vita. l.3. c.35.nu.1.2. Vide. Patientia.
Tepor in religionis ingreſſu, malum ſignum. l.1 c.11.n 2.
Terrena ſunt aſpicienda permodum tranſeuntis.l 2 c.1 n.4.
Timor Domini præſens, liberat à timore mortis futuræ l.1. c.23. nu.6
Tribulatio homini neceſſaria eſt. l.1.c.13.nu.2.eius quanta vtilitas. l.1 c.12.n. 1.
In Tribulatione gloriandum. lib.2. c.6. nu 2.
In Tribulatione magis neceſſarium ſibi Deum intelligit homo bonæ voluntatis, l.1.c. 12.nu.2. Vide. Tentatio.
Tribulationes inueniet, qui nõ quærit Ieſum.l.1.c.17.nu.2.
Tribulationes paſſi ſunt omnes Sancti, l.1.c 13.nu 2.
De Trinitate diſputare, Deo nõ pla-

placet, ſi careas humilitate. l. 1. c. 1. nu. 3.
Triſtitiæ iuſtæ materia sũt peccata, & vitia noſtra. l. 1. c. 21. nu. 4
Triſtitiæ cauſæ multæ hic ſunt l. 1. c. 21. n. 4 5.

V

Vacare ſibiipſi in ſecreto, optimum eſt. l. 1. c. 20. n. 1. & ſeq.
Vanitas quibus in rebus ſit. l. 1. c. 7. n. 1 & ſeq
Vanitas maxima, ſectari opes, honores, vitam longam amare, tranſitoria quærere, &c. l. 1 c. 1 n 45.
Verbo labi, eſt facillimum. l. 3 c 45. n. 4 5.
Verba Chriſti interna ad animam fidelem l. 3 c. 1 & ſeq.
Verba ſuperflua ſunt omnino reſecanda l. 1. c. 10. n. 1.
Verba contumelioſa patienter toleranda. l. 3 c. 46. n. 1. flocci pendenda, ibid.
Verba qualia in colloquium adduci debeant. l 1 c. 10. n 2.

Veritas ipſa tandem aliquando à verbis hominum improborum liberat. l.3.c 4.n.1
Veritas retinenda in conuerſatione cum Deo. l.3.c.4 n. 1. & ſeq.
Veritas æterna amanda ſuper omnia.l.3 c.4 n 3.
Via regia ſanctæ Crucis. lib. 2. c 2.n.2.3.
Via ad Deum,potius per ſui cognitionem habetur,quam per ſcientiam l.1 c.3.n.4.
Vilitas hominis maxima debet ſibi ſemper diſplicere. l.3.c. 4 n.3.
Vincere ſeipſum,debet eſſe quotidianum ſtudium hominis.l. 1.c 3 n.2. Vide,mortificatio.
Virtus non comparatur niſi diligentia l.1 c 25 n 11.
Vis ſibi inferenda ad profectum l.1.c. 11.n.6 & ſeq. & c.vlt. in fine.
Vita hominis tentatio eſt. l.1 c.13 n.1 & l.3.c 35 n.1.
Vitæ Chriſti imitatio. l.1.c.1. n.1 & lib.3.c.36 n.1.& ſeq.

Vi-

Vitæ æternæ conſideratio. l. 3. c. 48. n. 1.
Vitæ æternæ præmia propoſita laborantibus & patientibus. l. 1. c. 49. n. 6
Vitæ emendatio. l. 1. c. 25. n. 1.
Vitæ emendationi duo conducunt l. 1. c. 25. n. 4.
Vita Sanctorum olim qualis. l. 1. c. 18. n. 1.
de Vita alterius inquiſitio curioſa euitanda. l. 3. c. 24. n. 2 & ſeq.
Propter vitam æternam quidquis perferendum eſt. l. 3. c. 47. n. 1 & ſeq.
Vitam longam quidam amant, tametſi miſeram. l. 1. c. 22. n. 3
Vituperia & laudes aliorum nõ curanda. l. 2. c. 6. n. 2. 3.
Voluntas Dei omnibus in rebus quærenda eſt. l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Ad voluntatem Dei perficiendam oratio l. 3. c. 15. n. 3. Vide, Reſignatio ſui.
Voluptatum contemptus. l. 3. c. 32. n. 1. & ſeq.

Z

ZElus quandoque æſtimatur, cum tamen ſit paſſio. l 2. c. 5 num. 1.
Zelus primo ad ſe, quam ad alios habendus. l. 2. c. 3. n 2.

Finis Indicis Rerum.

REGESTVM.

† †† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z A a B b

Omnes ſunt duerniones, præter B b ex tribus cartulis.

R O M AE.

Apud Franciſcum Tizzonum, Anno Iub. 1675.

Sumptibus Iacobi de Vecchijs Bibliopolæ, ſub ſigno Crucis aureæ.

Superiorum permiſſu.

2

Digitized by Google